

Fangstrapport for Tanavassdraget, sesong 2017

Tittel: Fangstrapport for Tanavassdraget, sesong 2017

Forfatter: Narve Stubbraaten Johansen

Oppdragsgiver: Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

Forsidefoto: Brødrene John Trygve og Aage Solbakk med fangst av laks på 27,5 kg tatt på stågarn i Båteng (foto: Mihkku Solbakk).

Sammendrag:

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) forvalter fisk og fisket på norsk side av Tanavassdraget. Innsamling av fangstrapporter inngår blant TFs oppgaver. I denne rapporten presenteres den samlede norsk-finske fangsten av laks i Tanavassdraget for 2017.

Det ble innført en ny overenskomst om fisket i vassdraget før sesongen 2017. Den nye reguleringen har redusert turistfisket og det lokale garnfisket betydelig. Det er tatt sikte på en tredjedel reduksjon av beskatningen. Det var videre en spesielt sein isgang i Tana, og eksepsjonell høy vannføring gjennom hele sesongen. Dette har påvirket tilgangen og effektiviteten i fisket. Den totale beskatningen har derfor åpenbart vært betydelig lavere enn årene før.

Laksefangsten i Tanavassdraget er beregnet å være på 60,9 tonn i 2017 medregnet 0,3 tonn gjenutsatt laks. Gjennomsnittet for de siste 10 årene er 86,8 tonn, og for hele perioden tilbake til 1972 er 123,6 tonn. På norsk side er den beregnede fangsten på 5 552 laks med samlet vekt på 30 556 kg. Fordelingen mellom norsk og finsk side var 50/50 %. Basert på den norske fangsten var det en økning i fangst av storlaks og en reduksjon i fangst av både små- og mellomlaks. Gjennomsnittsvekta økte, og endte på 5,5 kg, noe som er langt over gjennomsnittet for de siste årene.

Det fanges mest laks på stang i Tanavassdraget; hele 72 % i 2017. Fiske med ulike garnredskaper (stengsel, stågarn og drivgarn) sto for resterende 28 % av laksefangsten basert på vekt. Det fanges mest laks i selve Tanaelva; 87 % av den samlede norsk-finske fangsten i 2017. Resten av fangsten ble gjort i ulike sideelver, og de viktigste er Anárjohka, Kárášjohka, Iešjohka, Utsjoki og Máскеjohka.

Det ble fanget spesielt mye pukkellaks (russerlaks) i Tanavassdraget i 2017. Det ble rapportert om fangst av 952 stykker i det norske fisket, og nærmere 2000 stykker i det finske fisket.

Den norske fangsten av sjøørret var på samme nivå som de siste årene; 1 962 fisk på samlet sett 2 139 kg. Hovedmengden av den norske ørretfangsten blir fanget i Tanamunningssonen, nedenfor Langnes.

Kontaktinformasjon:

Hans-Erik Varsi

Direktør

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF)

Deanugeaidnu 1780, 9845 Tana Bru

Narve Stubbraaten Johansen

E mail: nsj@tanafisk.no

Tlf: 906 85 088

Forord

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) har ansvaret for fangstrapporteringen på norsk side av Tanavassdraget. TF utgir årlig en fangstrapport med oppsummering av den norske fangsten i vassdraget. Siden 2015 er den samlede norsk-finske fangsten presentert i rapporten. Hovedfokuset er fortsatt på det norske fisket.

På finsk side er det Finsk Naturressursinstitut (LUKE) som har ansvar for å fremstille fangstene. Det var for første gang obligatorisk å oppgi fangst av laks og sjøørret på finsk side i 2017. På norsk side har det vært obligatorisk å oppgi all fangst av laks og sjøørret over mange år. Man lykkes likevel ikke med å få inn rapporter fra alle fiskerne. For å kunne gi en så nøyaktig fangststatistikk som mulig, blir fangsten fra fiskere som ikke leverer rapport estimert. På norsk side blir dette utført av Morten Falkegård som er medlem av overvåkings- og forskningsgruppa i Tanavassdraget. Det jobbes aktivt med å få inn rapporter fra så mange fiskere som mulig. Fiskerne får påminnelse om rapporteringen både på mail og på SMS. På senhøsten blir laksebreveiere som ikke hadde rapportert oppringt.

Vi fremstiller fangsten tilbake til 1972, men det er åpenbart at det er større usikkerhet til beregningen av fangsten de første årene. Beregningsmetodene er blitt endret flere ganger, og rapporteringsandelen er mye høyere i dag enn tidligere. Fangstene i dag er derfor ikke direkte sammenlignbare med fangstene fra første delen av perioden.

Foran årets sesong ble det innført en ny overenskomst om fisket i Tanavassdraget mellom Norge og Finland. Formålet med den nye avtalen var blant annet å innføre føre-var prinsippet i forvaltningen av laksebestandene i vassdraget. Under den gamle avtalen var flere av bestandene i vassdraget overbeskattet, og den nye avtalen innebærer at det ble gjennomført betydelige begrensninger av fisket. Særlig fisketiden for garnfisket er blitt redusert, og det er satt et øvre tak for det omfattende turistfisket på grensestrekningen av Tanaelva, noe som gjør at omfanget av dette fisket er justert betydelig ned.

I denne rapporten ønsker vi å gi en oversikt over hvordan fisket og fangsten foregikk i sesongen 2017, og vi sammenligner sesongen med de foregående. Vi presiserer at det som fremstilles er fangsten. Vurderingene av beskatningen og oppnåelse av bestandsmålene blir gjort av den felles norsk-finske Overvåkings- og forskningsgruppa for Tanavassdraget (OFG). Materiale som presenteres i denne rapporten tjener som grunnlagsmateriale for vurderingene som OFG og Vitenskapelig råd for laksefisk (VRL) gjør.

Vi ønsker å takke alle fiskerne som har fylt ut fangstrapporten skikkelig. En nøyaktig fangststatistikk er særdeles viktig for å kunne drive en kunnskapsbasert forvaltning av laks. Dette gjelder spesielt for Tanavassdraget med sine minst 30 unike laksebestander!

*Tanavassdragets fiskeforvaltning
Vestre Polmak, februar 2018*

Innhold

1 Innledning.....	5
2. Vassdragsbeskrivelse.....	7
2.1 Isgang, vannføring og temperatur.....	8
3. Organisering av fisket.....	10
3.1 Overenskomsten om fiske mellom Norge og Finland	10
3.2 Organisering på norsk side	11
Fiskeregulerende tiltak fra TF.....	12
Fiskekort – lokale fiskere	13
Fiskekort – tilreisende fiskere	13
Fiskekortsalg.....	14
Fiskeoppsyn	15
Fangstrapportering.....	16
3.3 Organisering av fisket på finsk side	17
Rettighetsgrupper	17
Fiskefellesskap (Osakaskunta).....	18
Tanaelva	18
Sideelver	19
Salg av fiskekort & oppsyn	19
Fangstrapportering.....	19
3.4 Overvåkingen av laksebestandene.....	20
4. Salg av fiskekort.....	21
4.1 Norsk salg av fiskekort.....	21
Sesongkort norsk side	21
Døgnkort norsk side	21
Solgte fiskedøgn pr sone	23
Ukefordeling av solgte fiskedøgn	23
Samlet salg av fiskedøgn på riksgrensestrekningen.....	26
Hvem kjøper fiskekort på norsk side av Tanavassdraget?	27
4.2 Salg av fiskekort – finsk side	28
Sesongkort.....	28
Døgnkort.....	28
5. Rapportering av fangst	29
5.1 Rapporteringsandel	29
Norsk side	29
Rapporteringsandel finsk side	29
5.2 Beregning av fangst	29
Beregning av norsk fangst	29

Beregning av finsk fangst	30
5.3 Fiskeutøvelse	31
6. Fangst av laks.....	32
6.1 Samlet fangst og fangstfordeling mellom Norge og Finland	32
6.2 Størrelsessammensetningen av laks	32
6.3 Fangstfordeling mellom redskap og fiskergrupper	34
Drivgarnsfiske	37
Stengselsfisket	37
Stågarn.....	38
Lokalt stangfiske	38
Turistfiske på grensa.....	38
6.4 Fangstfordeling i vassdraget.....	39
Norske sideelver	40
Máskejohka	44
Luftjok/Luovvtejohka.....	45
Polmakelva/Buolmátjohka	45
Lákšjohka	45
Báišjohka	45
Váljohka	46
Kárášjohka nedenfor Skáidegeačči.....	46
Geaimmejohka	46
Kárášjohka over Skáidegeačči.....	47
Iešjohka	47
Goššjohka	48
Anárjohka	49
6.5 Gjenutsatt laks.....	49
6.6 Fangst av laksestøing.....	49
6.7 Fangst av oppdrettslaks.....	50
7. Fangst av andre arter enn laks	51
7.1 Norsk fangst av sjørørret og brunørret.....	51
7.2 Pukkellaks/russerlaks	53
7.3 Sjørøye og røye.....	53
7.4 Ferskvannsstasjonære fiskearter.....	54
8. Fangståret 2017.....	55
9. Litteratur.....	60

1 Innledning

Tanaelva er den norsk-finsk grenseelva som munner ut i Tanafjorden i Øst-Finnmark. Tanavassdraget er regnet som et av Europas største og viktigste laksevassdrag. I perioden 1972-2016 har den samlede norsk-finsk fangsten i vassdraget variert mellom 63 og 250 tonn, med et gjennomsnitt på 125 tonn (Johansen 2018). Dette tilsvarer en fangst på mellom 15 000 og 60 000 laks; noe som har utgjort opp til 20 % av den årlige elvefangsten av laks i Europa. På norsk side av vassdraget har fangsten variert mellom 27 og 180 tonn laks (Johansen 2018). På 1970-tallet stod det norske fisket for 60-70 % av uttaket av laks, men utover 1980- og 1990-tallet jevnet andelen seg ut. Siden 2004 har det blitt tatt mest laks i det finske fisket; i gjennomsnitt 55 % av fangsten i perioden 2004-2016 (Johansen 2018). Fangsten er beregnet med utgangspunkt i rapportert fangst. Rapporteringsandelen var mindre tidlig i perioden, og det er derfor større usikkerhet beregnet fangst fra første del av perioden.

Fiskereguleringen er styrt av den felles norsk-finske overenskomsten om fiske i Tanavassdraget. Høsten 2016 signerte de to landene en ny overenskomst. Over mange år har overvåkings- og forskningsgruppa (OFG) beregnet at flere av vassdragets over 30 ulike laksebestandene har blitt overbeskattet (Anon. 2012; Anon. 2015; Anon. 2016; Anon 2018). I den nye avtalen er det lagt opp til en betydelig innskrenking av muligheten til fiske, og det har vært et mål om å begrense den samlede beskatningen med 1/3. Til tross for stor lokal motstand både på norsk og finsk side ble avtalen innført foran sesongen 2017. Overenskomsten regulerer fisket på grensestrekningen av vassdraget; Tanaelva og tilløpselvene Anárjohka og Skieččanjohka. I den nedre norske delen av Tanaelva kan ikke reglene være lempeligere enn på grensestrekningen. I sideelvene har de to landene forpliktet seg til å innføre nasjonale fiskeregler for å sikre bevaring og bærekraftig utnyttelse av fiskebestandene. På norsk side er det i dag tre forskrifter som regulerer fisket; en for grensestrekningen, en for nedre norske del, og en for sideelvene.

Det har vært store forskjeller på hvilke grupper fiskere som fanger laksen i det norske og finske fisket. Mens rundt 75 % av fangsten har blitt tatt på stang på finsk side, har garnfangsten utgjort 60-70 % av fangsten på den norske sida (Anon 2016). Grunnen til dette er at man har lagt til rette for et omfattende turistfiske på finsk side av vassdraget. Den samlede fangsten til tilreisende fiskere har tidligere variert rundt 25 % av den totale norske-finske fangsten, og rundt 45 % av den samlede stangfangsten i Tanavassdraget. Siden 2005 har imidlertid turistfangsten utgjort 30-40 % av totalfangsten og over 50 % av stangfangsten i vassdraget (Anon 2016).

Etter innføringen av den nye overenskomsten i år, har norsk side fått ansvar for å forvalte halvparten av en total kvote på 22 000 fiskedøgn for riksgrensestrekningen. De siste årene har det blitt solgt mellom 31 000 og 33 500 fiskedøgn på finsk side, og færre enn 1 000 fiskedøgn på norsk side av grensestrekningen. Den interne fangstfordelingen på både norsk og finsk side var derfor ventet å bli betydelig endret i 2017.

En betydelig andel av fangsten i Tanavassdraget blir altså fortsatt tatt med garnredskaper. I 2017 var det tre ulike typer garnfiske som var tillatt; drivgarnsfiske og fiske med to typer faststående bruk; settegarn/stågarn og stengsel. Aktiviteten tilknyttet garnfiske har blitt betydelig redusert de siste tiårene. Fra tidlig på 1980-tallet og frem til i dag er antall aktive garnbruk i sesongen blitt redusert med om lag 70 % (Johnsen 2010, Solbakk 2016). I tillegg oppgir en del fiskere at de har utnytter en

kortere del av sesongen de siste årene (Solbakk 2016). Til tross for dette har fordelingen av fangsten mellom forskjellige fangstredskap/fiskergrupper vært relativt stabil over lang tid (Anon. 2016).

I begge land er garnfisket forbeholdt lokale rettighetshavere. På norsk side av vassdraget ligger rettighetene hos den delen av befolkningen i Tanadalen som driver med jordbruk. Øvrige lokale fiskere i Tana og Karasjok kommune, samt bosatte ved Tanaelvas lakseførende sideelver i Kautokeino kommune, har stangfiskerett. Rettighetene er beskrevet i Tanaloven (2014). På finsk side ligger garnfiskeretten til eiendommer, men også her er altså garnfiske forbeholdt for lokale personer.

På norsk side av vassdraget har det vært lokal forvaltning siden 2011, da Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) ble opprettet gjennom Forskrift om lokal forvaltning i Tanavassdraget (Tanaforskriften). TF har ansvar for blant annet å selge kort, drive oppsyn, drive informasjonsarbeid og rapportere fangst. TF kan også innskrenke fisket dersom hensynet til bestandene eller fisket tilsier det. Publiseringen av denne rapporten utfyller en del av formidlingsansvaret TF har. I rapporten publiseres også tall fra den finske fangsten. Det er det finske Naturressursinstituttet (LUKE) som har ansvaret for innsamlingen av fangstdataene fra finsk side, og tallene gjengis etter tillatelse fra Luke.

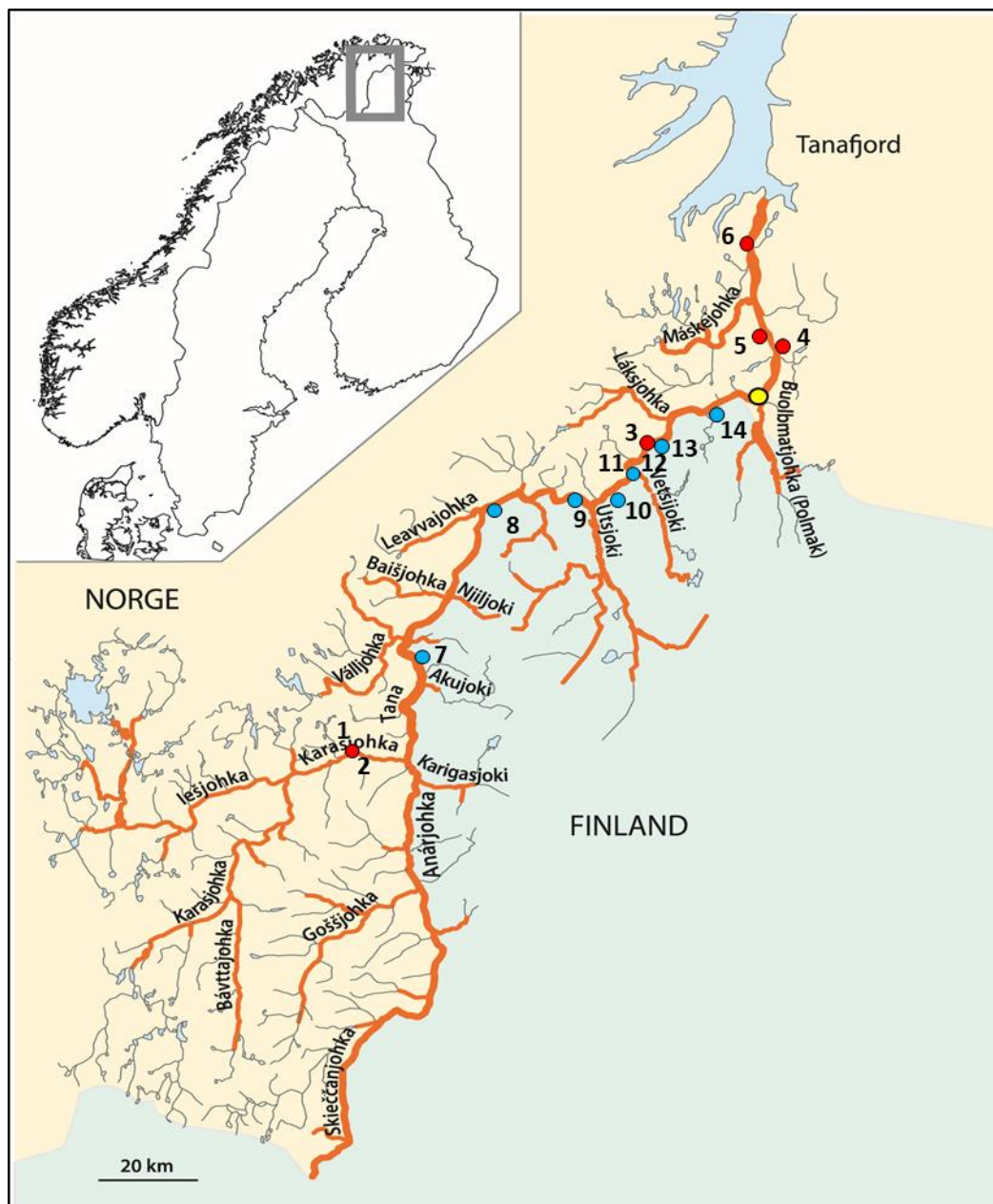
I fangstrapporten beskriver vi vassdraget, organiseringen av fisket, fiskeutøvelsen, fangstmønsteret og fangstkvantum. Det gis ikke noen vurdering på status eller størrelse på bestandene. Det er oppnevnt en egen norsk-finske Overvåkings- og forskningsgruppe for Tanavassdraget (OFG). Denne gruppa har ansvaret for å vurdere bestandsstatusen til laksebestandene i Tanavassdraget. Gruppa leverer også årlige rapporter om bestandenes status.

Tanalaks slik mange kommer til å huske dem fra 2017. Dette er en hannlaks på 19 kg fanget midt i juni (foto: Narve S. Johansen).

2. Vassdragsbeskrivelse

Tanavassraget har et nedslagsfelt på 16 309 km², hvorav 70 % er i Norge og resterende 30 % er i Finland. Vassdraget har rundt 1 200 km elvestrekning tilgjengelig for anadrom laks. Tanaelva står for 211 km, mens større og mindre sideelver står for den resterende strekningen (Anon 2016).

Kart over Tanaelva med lakseførende sideelver og med utsalgssteder (norsk side; røde sirkler, og finsk side; blå sirkler) og NVEs vannmåler i Polmak (gule sirkel) markert.

En nærmere beskrivelse av de forskjellige sideelvene finnes i fangstrapporten for sesong 2016.

2.1 Isgang, vannføring og temperatur

Det la seg mye snø i løpet av vinteren 2017, våren kom sent og isgangen var dertil sen (fig 1). Den registrerte isgangsdatoene for Levajok, Utsjoki og Polmak var henholdsvis 24., 22. og 25. mai. Det er nå mange år siden det har vært en skikkelig dramatisk isgang i vassdraget. Som de siste årene løste isen seg gradvis opp, og kom etter hvert seilende ned Tanadalen som fredelige flåter av sørpe.

Isgang i Tanavassdragnet, Isen sprekker opp i Polmak 24. mai til venstre, og istransport i Bildánguoika øverst i Storfossen 27. mai til høyre (Foto: Narve Stubbraaten Johansen).

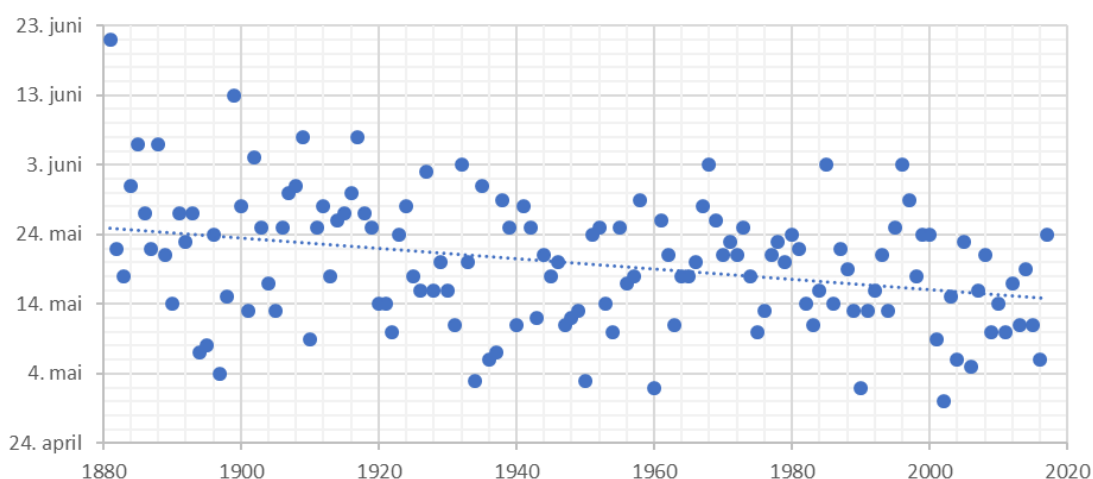

Fig 1: Isgangsdatoen ved Levajok i perioden 1881-2017. Dataene er samlet inn av lokale personer i Levajok, de siste årene Hans Fritjof Mikkelsen. Dataene er tidligere presentert i Den atlantiske laksen i Tanavassdragnet (*Salmo salar* L) i Tanavassdragnet I; Miljøforholdene i det subarktiske Tanavassdragnet og virkningen av dem på laksefiske og laksen (Niemelä mfl. 2009a).

Vårflommen var heller ikke dramatisk i 2016, selv om flomtoppen var noe høyere enn de tre foregående årene. Den maksimale døgnvannføringen på NVEs målestasjoner i Polmak (234.18.0) var oppe i 1 492 m³/sek, noe som er under midlere flom (1 640 m³/sek) (Petterson 2002). Toppen ble nådd 10. juni, noe som er senere enn gjennomsnittet (fig 2).

Vannføringen er en svært viktig faktor for hvor effektivt drivgarnsfisket er. Enkelte fiskesoner er best på høy vannstand, mens andre er best på lav vannstand. Tidlig isgang resulterer gjerne i god fangst samlet sett. Vannføringen på 350 m³/sek i Polmak har tidligere blitt foreslått som en nedre grense for å holde drivgarnsfisket åpent, men forslaget har ikke fått tilslutning siden det ville slått ulikt ut for de forskjellige fiskesonene. Døgn gjennomsnittet lå under 350 m³/sek da drivgarnsfisket åpnet 5 juni, men økte noe utover den første uka. I den andre uka var det jevnt over 1 000 m³/sek (fig 2).

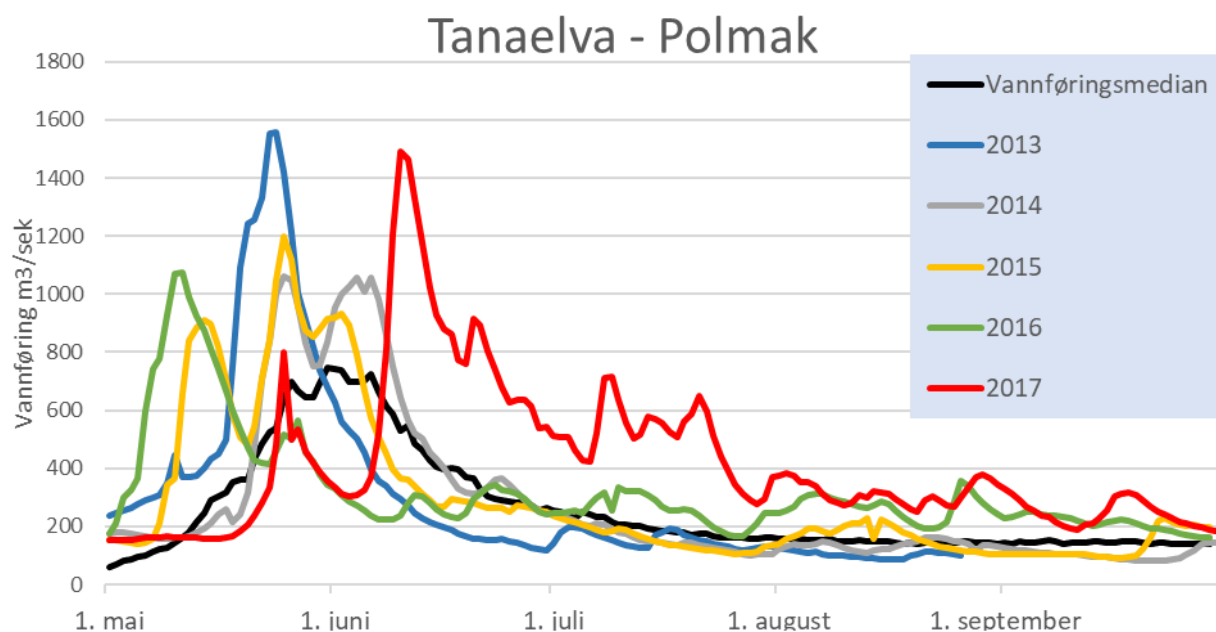

Fig 2: Vannføringen (m³/s) på NVEs målestasjonen Polmak (234.18.0) for perioden 1. mai til 30. september for årene 2013-17. Grunnlaget er døgngjennomsnittet. Den svarte linje representerer vannføringsmedianen fra perioden 1950-2010. Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Etter den seine våren kom aldri vannføringen ned på normal sommervannføring. Det var mye snø igjen i høyden, og i lavereliggende områder var myrene mettet med vann. Når man endelig nærmet seg sommervannføring i juli, kom det mye nedbør og sommerflommer. Det var svært vanskelige forhold for mange av fiskerne som fisker med faststående bruk, og det samme gjelder for strandfiske.

Vanntemperaturen målt i Polmak var lav gjennom mye av sommeren med døgngjennomsnitt over 15 °C bare en kort periode i månedsskifte juli/aug (fig 3).

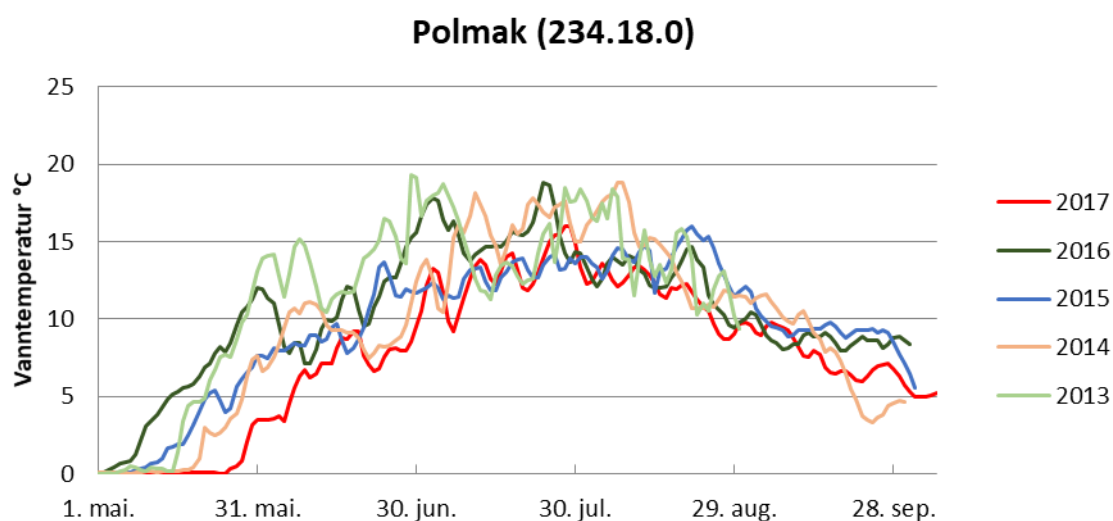

Fig 3: Vanntemperatur fra Polmak (NVE: 234.18.0) i sommersesongene 2013-17. Temperatur oppgitt som døgnaverdi. Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

3. Organisering av fisket

3.1 Overenskomsten om fiske mellom Norge og Finland

Laksefisket i Tanavassdraget har siden 1873 vært regulert gjennom bilaterale avtaler mellom Norge og Finland. Høsten 2016 ble det undertegnet en ny overenskomst om fisket mellom de to landene. Den forrige avtalen var fra 1989, og endringene i fiskereglene var de mest omfattende på svært lang tid. Oversikt over de største endringene er summert i tabell 1.

Avtalens formål er «å bidra til at fiskebestandene i Tanavassdraget forvaltes på en økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig måte basert på beste tilgjengelige kunnskap, inkludert tradisjonell kunnskap, slik at vassdragets kapasitet for lakseproduksjon utnyttes og mangfoldet i fiskebestandene sikres.»

Tabell 1: Oversikt over de største endringene i fiskereglene for Tanavassdraget fra 2016 til 2017.

Frem til 2016	2017
Lokale garnfiske	
<i>Sesonglengde stengsel/stågarn</i> 20. mai – 31. august	1.juni – 31. juli
<i>Sesonglengde drivgarn</i> 20. mai – 15. juni	1. juni – 15. juni
<i>Antall redskaper</i> 2 faststående bruk + drivgarn i drivgarnstida	1 redskap, i drivgarnstida må fiskeren velge mellom faststående bruk og drivgarn
<i>Antall dager i uka</i> Mandag kl 18 til torsdag kl 18	Drivgarn: man kl 18 til onsdag kl 18 Stengsel: man kl 18 til torsdag kl 18 (1.-15. juni; man kl 18 til onsdag kl 18) Stågarn: 1. juni til 15.juli - man kl 18 til ons kl 18 16. juli til 31. juli – man kl 18 til tors kl 18 Tillegg for Anárjohka 1.aug til 12. aug - man kl 18 til ons kl 18
Lokale fiskere - stangfiske	
<i>Sesonglengde</i> 20. mai – 31. august	1.juni – 20. august i Tanaelva og Anárjohka
15. juli – 31. august i Tanamunningen	1.juni – 10. august i norske sideelver 23. juni - 31. august i Tanamunningen
Tilreisende fiskere	
<i>Sesonglengde</i> 1. juni – 20. august i Grensestrekningen (avslutning 10. aug i nedre norsk del av Tanaelva)	10.juni – 10. august i Tanaelva og Anárjohka
10.juni – 10. august i norske sideelver	Ulik startdato, og avslutning 31. juli i norske sideelver
15. juli – 31. august i Tanamunningen	23. juni - 31. august i Tanamunningen

<i>Begrensning på salg av fiskekort</i> Ingen begrensning i Tanaelva, Anárjohka og nedre del av Kárášjohka. Fiskekort for grensa gjelder på begge strender (både norsk og finsk side) Norske sideelver er forbeholdt personer som er bosatt i Norge	Maksimalt 22 000 fiskedøgn til salgs på riksgrensestrekningen. Halvparten av kvota er satt av til båtfiske, og halvparten til fiske fra strand. Kvota er delt likt til norsk og finsk side. Strandkortet gjelder kun i det landet kortet er kjøpt. Maksimalt 1 600 fiskedøgn i nedre norsk del av Tanaelva, utenom Tanamunningen Norske sideelver er forbeholdt personer som er bosatt i Norge
<i>Døgnbegrensning på riksgrensen</i> Påkrevd lokal roer i båtfiske mellom kl 13-20. Strandfiske har ikke begrensning foruten i begrensningssonen i Storfossen	Påkrevd lokal roer mellom kl 18-06 Strandfiske er åpent fra kl 22 – kl 15. Begrensningssonen i Storfossen opphører

Under den nye overenskomsten er det norske fisket regulert av tre fiskeforskrifter. Den første forskrifta dekker fisket på grensestrekningen og er et direkte resultat av overenskomsten. Gjennom overenskomsten forpliktet norske myndigheter seg til å gi nasjonale forskrifter og regler for de lakseførende strekningene i Tanavassdragets sidevassdrag og i nedre norske del, for å sikre bevaring og bærekraftig utnyttelse av fiskebestandene. Fiskereguleringene i den nedre norske delen av Tanaelva kan dessuten ikke være mindre restriktiv enn reguleringen på grensestrekninga.

Fisket på norsk side er dekket av følgende forskrifter:

1. Forskrift om fisket i Tanavassdragets grenseelvestrekning (FOR-2017-05-11-557)
2. Forskrift om fisket i Tanavassdragets nedre norske del (FOR-2017-05-11-558)
3. Forskrift om fisket i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anárjohka og Skieččanjohka (FOR-2017-05-11-559)

3.2 Organisering på norsk side

Fiskeretten på norsk side av Tanavassdraget er nedfelt i Tanaloven (2014). Det er to grupper rettighetshavere på norsk side; lokale fiskere med garnfiskerett, lokale fiskere med stangfiskerett. Garnfiskeretten tilligger den delen av dalens befolkning som driver jordbruk, og disse betegnes som laksebreveiere. Laksebreveierne må minimum avle 2000 kg høy eller tilsvarende mengde annet grovfôr i året på grunn som vedkommende eier eller leier på åremål og bor på eller i nærheten av, og som ligger mindre enn to kilometer fra elvebredden (§ 4). Garnfiskernes rettigheter var tidligere festet i Tanaloven av 1888. De lokale stangfiskerne er personer som bor i Tana eller Karasjok kommune, eller ved lakseførende sideelv til Tanaelva i Kautokeino kommune. Stangfiskernes rettigheter ble for første gang forskriftsfestet i Tanaforskrifta (2011), og rettigheten er i dag hjemlet i Tanalovens § 5. Øvrige fiskere, det være seg andre finnmarkinger, øvrige nordmenn og utlendinger har også adgang til fiske jf. Tanaforskriftens § 5.

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) er det lokale forvaltningsorganet som har ansvar for å forvalte fisken og fisket på norsk side av Tanavassdraget jf. § 6 i Tanaforskriften. Dette innebærer blant annet at det er TF som har ansvar for hvordan fisket organiseres, herunder hvordan fiskekortene formidles. TF har videre ansvar for formidling av informasjon til fiskerne, drive oppsyn med fisket, innhente av fangstrapporter, og har dessuten et ansvar for å bidra til overvåkingen av fiskebestandene. TF er med

på å utarbeide forskrifter, og kan dessuten gjøre vedtak om å begrense fisket innenfor rammene av fiskeforskriftene dersom hensynet til bestanden eller fiskeutøvelsen krever det.

TF består av 5 personer med garnfiskerett og 4 personer med stangfiskerett i Tanavassdraget. De fem personene med garnfiskerett velges på et fellesmøte hvert fjerde år, mens Karasjok og Tana kommune oppnevner to lokale representanter hver blant personer uten garnfiskerett. TF har en virketid på fire år, og 2017 var det andre året i den andre perioden TF hadde forvaltningsansvaret på norsk side av vassdraget. Lederen i TF i perioden oktober 2015 til oktober 2017 var Steinar Pedersen fra Polmak i Tana (tab 2), mens Reidar Varsi fra Laksnes er valg som leder for to år fra oktober 2017.

Tabell 2: Sammensetningen av TF i perioden oktober 2015 til oktober 2019. Sommeren 2017 var Steinar Pedersen leder og Edvard Nordsletta nestleder. I november 2017 ble Reidar Varsi valgt til leder og John Nystad til nestleder til de to siste årene i inneværende TF-periode.

Rolle	Navn	Personlig stedfortreder	Valgt av
TF-leder	Steinar R. Pedersen	Jill Anne Aslaksen	Tana kommune
Nestleder	Edvard Nordsletta	Dan Vidar Rasmus	Fiskeberettigede
Medlem	Benn Larsen	Raymond Dervola	Fiskeberettigede
Medlem	Rune Aslaksen	Jorunn A. Sottinen	Fiskeberettigede
Medlem	Asbjørn Guttorm	Halfdan Næss	Fiskeberettigede
Medlem	Reidar A. Varsi	Oskar Trosten	Fiskeberettigede
Medlem	John Nystad	Johan Anders Bær	Karasjok kommune
Medlem	Jan Egil Høgden	Kjell Harald Sæter	Karasjok kommune
Medlem	Máhret Guhttor	Hartvik Hansen	Tana kommune

TF har en fast administrasjon som i 2017 har bestått av direktør Hans-Erik Varsi og rådgiver Narve Stubbraaten Johansen.

Fiskeregulerende tiltak fra TF

TF har i flere omganger fattet fiskeregulerende vedtak. Reglene som er vedtatt av TF har status som offentligrettslige regler, og brudd på dem straffes i henhold til Lakse- og innlandsfiskelovens paragraf om straff.

Vedtak før sesong 2017:

- Sesonglengden for strekningen Tanamunningen – Langnes utvides til perioden 23.6 – 31.8 i henhold til forskrift om fiske i Tanavassdragets nedre norske del § 6.
- Det opprettes en sluksone for tilreisende fiskere ved Tana bru på østsiden av elva, fra 150 m nedenfor brua til ca. 100 m ovenfor brua. Sonen var tidligere forskriftsfestet. Vedtaket ble gjort i henhold til forskrift om fiske i Tanavassdragets nedre norske del § 7
- Fravik fra den generelle 100 m fredningssonen ved sideelvers utløp til andre sideelver, der Sáđejohka munner ut i lešjohka. Unntaket ble godkjent av Miljødirektoratet som er forskriftsgiver.

Vedtak før sesong 2015:

- Fredningssone i øvre del av Lákšjohka (oppsamlingskulp på ca. 150 m)
- Fredningssone på 200 m opp og nedstrøms av Šuorpmugorži i øvre del av Kárášjohka.

- Øvre grense for garnfiske etter laks ble satt ved lešjotbrua i lešjohka, og Stuurragorži i Kárášjohka.
- Øvre grense for båtfiske i Kárášjohka ble satt til Buksaluohžženguoika.

Vedtak før sesong 2014:

- Fredningssone nedre del av Lákšjohka, fra og med Lásse/Bergkulpen til Lákšjohkas munning til Tanaelva.

Fiskekort – lokale fiskere

Lokale fiskere, bosatt i Tana og Karasjok kommune, samt ved lakseførende sideelver til Tanaelva i Kautokeino kommune, kan kun kjøpe sesongkort. Laksebreveierne og de lokale stangfiskerne betaler samme pris for kortet. Fiskerne kunne velge mellom å kjøpe kommunekort for Tana, eller Karasjok kommune til 350,-, eller kjøpe kort for hele vassdraget til 600. Det ble tilbudt ungdomskort (16-18 år) for hver kommune (100,-) og for hele vassdraget (200,-). Ungdom fra 12-15 år ble oppfordret til å skaffe gratiskort.

Fiskekort – tilreisende fiskere

Alle fiskere som ikke er regnet som lokale fiskere hører til gruppen tilreisende fiskere. Dette gjelder altså alle som ikke er bosatt i Tana eller Karasjok kommune, eller ved lakseførende sideelv i Kautokeino kommune. Det er videre kun personer som er bosatt i Norge som får kjøpe fiskekort for helnorske lakseførende sideelver med unntak av Kárášjohka nedenfor Skádigeačči.

Fiskekorttilbudet på riksgrensestrekningen ble endret fra 2016. Fra å ha vært åpent salg ble det satt en total kvote på 22 000 fiskedøgn, halvparten avsatt for båtfiske og halvparten for fiske fra strand. Kortkvoten ble igjen delt på to, slik at norsk side hadde 5 500 fiskedøgn tilgjengelig for fiske fra egen strand, og 5 500 fiskedøgn for båt. Kvoten ble delt i 4 båtfiskesoner og 5 strandfiskesoner, og fiskedøgnene ble også fordelt ukesvis. Prisen på fiskedøgnene er ikke lenger styrt av overenskomsten, men de ble skrudd betydelig opp på begge sider av grensen. Strandfiskekortet gikk fra 200,- til 500,- på norsk side, og båtfiskekortet gikk tilsvarende fra 320,- til 800,-. I tillegg ble det billigere ektefellekortet tatt bort.

Salget av fiskekort i den nedre norske delen av Tanaelva ble også begrenset med et maksimalt antall (1 600 fiskedøgn), men denne kvoten ble satt så høy at den pr 2017 ikke har vært en reell begrensning. Prisen ble også her øket noe, fra 450,- til 500,- for strandfiskekort og fra 650,- til 800,- for båtfiskekort.

Det var åpnet for salg av fiskekort i 13 norske sideelver. Den øvre norske delen av Anárjohka var et nytt kortilbud som ble opprettet pga endringer i reguleringer av grensestrekningen. Fiskekortet ble satt til 500,- pr døgn der. I de øvrige norske sideelvene var prisen den samme som i 2016; 350,- pr døgn i de små sideelvene og 450,- pr døgn i de større sideelvene. Fiskesesongen for tilreisende fiskere var begrenset individuelt for hver av sideelvene, og det var også færre åpne fiskedager i uka der enn i selve Tanaelvs (tab 3).

Tabell 3: Oversikt over fiskekorttilbudet med priser for tilreisende fiskere på norsk side av Tanavassdraget i 2017, her inkludert oversikt over sesonglengde og tilgjengelige dager i uka.

Kortpriser pr døgn i 2017	Døgnkort bare fra land	Døgnkort båt, 3 stenger	Ungdom (16-18 år)	Fiskesesong	Krav til bosted?	Dager i uka
Tana munning - Langnes (munningssonen)		250,-	100,-	23.6-31.8	Nei	Hele uka (7 dager)
Tanaelva nedre norsk del	500,-	800,-	100,-	10.6-10.8	Nei	mandag kl 18 - søndag kl 18
Tana: Riksgrensen - Låksjohkamunningen	500,-	800,-		10.6-10.8	Nei	mandag kl 18 - søndag kl 18
Tana: Låksjohkamunningen - Luosnjárgguoika	500,-	800,-		10.6-10.8	Nei	mandag kl 18 - søndag kl 18
Tana: Luosnjárgguoika - Borsi	500,-	800,-		10.6-10.8	Nei	mandag kl 18 - søndag kl 18
Tana: Borsi - Ráidenjárg	500,-	800,-		10.6-10.8	Nei	mandag kl 18 - søndag kl 18
Anárjohka	500,-	800,-		10.6-10.8	Nei	mandag kl 18 - søndag kl 18
Anárjohka øvre norske del	500,-		100,-	1.7-31.7	Norge	onsdag kl 18 - søndag kl 18
Luovtejohka/Luftjok	100,-		100,-	10.6-10.8	Norge	mandag kl 18 - søndag kl 18
Máskejohka/Masjok	450,-		100,-	17.6-31.7	Norge	tirsdag kl 18 - søndag kl 18
Buolmátjohka/Polmakelva	350,-		100,-	10.6-10.8	Norge	mandag kl 18 - søndag kl 18
Låksjohka	350,-		100,-	17.6-31.7	Norge	onsdag kl 18 - søndag kl 18
Leavajohka/Levajok	350,-		100,-	17.6-31.7	Norge	tirsdag kl 18 - søndag kl 18
Baisjohka	350,-		100,-	17.6-31.7	Norge	tirsdag kl 18 - søndag kl 18
Váiljohka	350,-		100,-	10.6-10.8	Norge	mandag kl 18 - søndag kl 18
Kárásjohka nedenfor Skáidigeacci	450,-	650,-	100,-	24.6-31.7	Nei	onsdag kl 18 - søndag kl 18
Kárásjohka ovenfor Skáidigeacci	450,-	650,-	100,-	24.6-31.7	Norge	tirsdag kl 18 - søndag kl 18
Iešjohka	450,-	650,-	100,-	24.6-31.7	Norge	onsdag kl 18 - søndag kl 18
Geaimmejohka	350,-		100,-	24.6-31.7	Norge	tirsdag kl 18 - søndag kl 18
Goššjohka	350,-		100,-	17.6-31.7	Norge	tirsdag kl 18 - søndag kl 18

Fiskekortsalg

Før sesong 2016 inngikk TF en avtale med det Lakselvbaserte firmaet Fortuna Software som leverer salgs- og fangstregistreringssystem. Alt salg som blir gjort over disk på et av TF sine utsalgssteder ble registrert i databasen til Fortuna. Fiskerne har en egen profil i systemet og de kan logge seg inn for å registrere fangst. Lokale fiskere kunne som i 2016 velge om de ville kjøpe fiskekort på internett eller over disk hos et av 6 norske utsalgssteder.

Som en konsekvens av at det ble satt kvoter på antall fiskedøgn på grensestrekningen ble det for første gang åpnet for nettsalg for tilreisende. Salget åpnet den 12. mai. Det gjaldt kun for fiskekort for riksgrensestrekningen. Tilreisende fiskere som ønsket å kjøpe fiskekort for nedre norske del av Tanaelva eller for en av sideelvene måtte kjøpe fiskekortet over disk hos et av TFs norske utsalgssteder (tab 4).

De tilreisende fiskerne som kjøpte sine kort på nett måtte aktivere kortet sitt ved et av utsalgsstedene. Dette kunne også gjøres ved et av 8 utsalgssted TF hadde kontrakt med på finsk side av grensen. Det var også mulig å kjøpe ledige fiskedøgn for grensestrekningen på utsalgssteder på finsk side. Formålet med å tvinge alle kortkjøperne innom et utsalgssted var å sikre at alle tilreisende fiskere hadde desinfisert utstyret før fisket tok til, og kontrollere at alle fiskerne som kjøpte kort fra den norske kortkvota hadde betalt fiskeravgifta til den norske stat.

Administrasjonen kan fortløpende holde oversikt over salget, og fangstregistreringen, og systemoperatør Anders Andersen fra Fortuna Software fulgte med at systemet fungerte, og ga brukerstøtte til kortselgere og administrasjon.

Tabell 4: Utsalgssteder som solgte fiskekort på vegene av Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) i 2017. Utsalgsstedene på finsk side hadde kun anledning til å selge kort til tilreisende fiskere på grensestrekningen. Enkelte utvalg (*) skrev kun ut kort som på forhånd var kjøpt på internett. Nummerering viser til kart på side 7.

Nr	Kortsalgssted	Sted	Kommune
1	Sport 1	Karasjok	Karasjok
2	Karasjok camping	Karasjok	Karasjok
3	AE Tapio	Sirma	Tana
4	Tana Familiecamping	Skiippagurra	Tana
5	Elva hotell	Tana bru	Tana
6	Rustefjelma sercissenter	Rustefielma	Tana
7	Seitala		Utsjoki
8	Tenon Tunturituvat	Tanssjoki, rett ovenfor Leavvajohka	Utsjoki
9	Holiday Village Valle *	Utsjoki (2 km oppstrøms bygda)	Utsjoki
10	Tenon Lohituvat	Utsjoki	Utsjoki
11	Vetsikon Leirintämökit	Vetsikko	Utsjoki
12	Vetsituvat	Vetsikko	Utsjoki
13	Tenon Lohiranta	(ovenfor Sirma)	Utsjoki
14	Nuorgamin Lomakeskus	Nuorgam	Utsjoki

Fiskeoppsyn

Det er TF som har ansvaret for fiskeoppsynet i vassdraget jf. Tanaforskrifta § 12. På riksgrensestrekningen er det staten ved Statens naturoppsyn (SNO) som har hovedansvaret. I år løste SNO sitt ansvar delvis ved egne ansatte, og delvis ved tjenstekjøp fra TF-oppsynet. TF hadde 12 oppsynsbetjenter ansatt i 2017; 6 i Karasjok og 6 i Tana. Administrasjonen er ansvarlig for TF sin oppsynstjeneste og setter rammene for oppsyns-virksomheten, mens Tonje Halvari ved Tanateamet var ansatt som oppsynsleder i sesongen. Betjentene ble tildelt begrenset politimyndighet av Finnmark politidistrikt. Oppsynet på grensestrekningen skjer i nært samarbeid med oppsynet på finsk side.

I løpet av sommeren opprettet TF-oppsynet og SNO i alt 24 saker på norsk side av vassdraget, hvorav 11 ble anmeldt av oppsynsbetjenter fra TF. Sakene har omhandlet alt fra tilreisende fiskere som manglet fiskeravgift for fiske i anadrome vassdrag eller fiskekort for Tanavassdraget, til overtredelser av reglene for garnfisket.

Bilde: Oppsynet på kontroll i øvre del av Anárjohka, her ved Bortagean̄gis (foto: Narve S. Johansen)

Fangstrapportering

Det er obligatorisk å levere fangstrapport jf. Lakse- og innlandsfiskelovens § 44, og i henhold til overenskomstens artikkel 13. I følge den nye overenskomsten er det skjerpet krav for fangstrapportering. Fiskeren plikter å rapportere om følgende opplysninger

- 1) område hvor fisket har foregått
- 2) dato for fisket
- 3) kjønn, lengde og vekt
- 4) antall fisk som er gjenutsatt eller avlivet
- 5) fiskeredskap (stang/håndsnøre, drivgarn, settegarn, stengsel).

Ved gjenutsetting er det ikke påkrevd å opplyse om kjønn, lengde og vekt. Den som har fisket uten å få fisk, skal gi opplysninger om punkt 1, 2 og 5.

Gjennom overenskomsten ble det også avtalt at fangstrapporteringen skal skje ukentlig for lokale fiskere med sesongkort. Denne ordningen ble utsatt, og gjaldt ikke for sesong 2017. I overgangsforskriften heter det;

«For fiskesesongen 2017 kan innehavere av generelt fiskekort- og stangfiskekort for lokale fiskere alternativt levere fangstoppgave etter endt sesong, men senest 1. september 2017.»

Fiskere har som tidligere hatt flere alternative måter å rapportere fangst på. I første rekke oppfordres alle fiskere til å benytte Fortuna Software til fangstrapportering fortløpende i fiskesesongen. Rapporteringen er tilpasset både innlogging fra pc og fra smarttelefon. I Fortuna er det en noe forenklet rapportering for laksebreveiere, og for rapportering av sjøørret i muningssonen.

Fiskere kan også levere skriftlig fangstrapport til utsalgsstedene, eller direkte til administrasjonen i TF. Den såkalte fangstdagboka trykkes fremdeles opp. Den er beregnet for laksebreveiere, og leveres til fiskerne i en frankert konvolutt ved utsalgsstedene. Stangfiskere må minimum oppgi art, vekt, fangstdato og lokalitet for hver enkelt fisk, mens laksebreveiere kan rapportere fangst fra én dato samlet. Eksempelvis: 20. juni – stengselfiske – 4 smålaks (< 3 kg) på totalt 8 kg – 5 mellomlaks (3-7 kg) på totalt 27 kg – 2 storlaks (> 7 kg) på totalt 17 kg. Det er ikke lenger mulig å benytte SMS til rapportering av fangst.

Gjennom skjellprøveprosjektet har en gruppe lokale fiskere kontrakt på å levere skjellprøver på all laks og sjørret de fanger. Skjellprøvetakerne trenger ikke å rapportere på ordinært vis, og det gjaldt 22 fiskere i 2017. Også andre fiskere oppfordres til å levere skjellprøver av laks og sjørret, og disse er med i trekningen av et gavekort på 2 500,-.

TF benytter derfor både ris og ros for å øke rapporteringsandelen. TF trekker årlig ut to-tre gavekort på en verdi av 2 500,- hver blant fiskere som har levert rapport innen fristen. Fiskere som ikke har rapportert fangst en sesong må betale en ekstra avgift på 300,- ved kortkjøp neste sesong. Fiskerne som ikke har rapportert fangst blir minnet på om dette etter sesongens slutt både pr mail og SMS. Som tidligere har administrasjonen i TF kontaktet alle laksebreveiere som ikke rapporterte fangsten. Det har også vært nødvendig å kontakte en del fiskere som åpenbart har rapportert fangst til feil sone, eller lignende. En del finske fiskere hadde rapportert sin fangst dobbelt. Dersom det var to som dorget fra en båt, rapporterte i enkelte tilfeller begge samme fisk. Grunnen er at denne måten å rapportere på tidligere har vært et alternativ ved fangstrapportering på finsk side. Da kunne begge rapportere og have av for at fangsten ble rapportert dobbelt.

3.3 Organisering av fisket på finsk side

Rettighetsgrupper

I følge den finske fiskelovgivningen er fiskerettighetene knyttet til eiendom. I de finske sideelvene gjelder grunneierretten, mens fiskereglene for Tanaelva i all hovedsak begrenset til personer som er bofast i Tanadalen pga den norsk-finske overenskomsten. I den nye overenskomsten er også fiskeretten til ikke-bofaste personer med eiendommer anerkjent.

På grensestrekningen er det definert tre grupper rettighetshavere som vi her for enkelthets skyld kaller gruppe A, B og ikke-bofaste rettighetshavere. I gruppe A er personer som er bofast i Tanadalen og eier store nok deler av de opprinnelige gårdene som ble tildelt fiskerett. Fiskerne i gruppa har stangfiskerett og garnfiskerett. Personer i gruppe B er bosatt i Tanadalen, men ikke på eiendommer som hjemler garnfiske. Disse personene kan kjøpe sesongkort for stangfiske. De ikke-bofaste rettighetshaverne har fått tilgang til å kjøpe et begrenset antall fiskedøgn til en symbolsk sum, og uten de begrensninger som ellers gjelder for tilreisende fiskere. I 2017 var det satt av 3 600 slike døgn, og fordelingen av antall døgn til de ikke fast bosatte rettighetshavere var avgjort ut fra størrelsen på eiendommen til hver enkelt.

Tidligere var det også en C-gruppe blant rettighetshaverne. Dette var personer som var direkte arvinger av eiendommer med fiskerett, men som ikke bor i Tanadalen. Personene hadde garnfiskerett, men måtte kjøpe døgnkort for stangfiske på lik linje med hytteeiere og tilreisende fiskere. Nå inngår disse personene i gruppen ikke-bofaste rettighetshavere.

Fiskefellesskap (Osakaskunta)

Personer som eier eiendommer med fiskerett er medlemmer av fiskefellesskapene. Det er fire fiskefellesskap ved Tanaelva; Nuorgam, Veačhat/Vetsikko, Ohčejohka/Utsjoki og Outakoski, og 2-3 mindre fellesskap i øvre del av Anárjohka. I de fire fellesskapene som sogner til Tanaelva, var det om lag 1 700 deleiere pr 2015 (pers. medd. Kare Koivasto, Ely-keskus).

Rettighetene er i dag hjemlet i eiendommer som opprinnelig ble utvist til jordbruk. Eiendommene har blitt delt en rekke ganger ved arveoppgjør, og mindre tomter er skilt ut til hytter. Hvert av fiskefellesskapene har vedtatt et minstemål for hvor stor hver eiendom må være for at eieren skal kunne regnes som rettighetshaver, og dette minstemålet er forskjellig i de ulike fiskefellesskapene. Antall fiskerettshavere har økt betydelig. I et eksempel beskrevet i Länsmann (2012) er en gård splittet opp til 78 ulike eiendommer, hvorav 45 eiendommer er store nok for å hjemle fiskerettighet. Blant rettighetshaverne er det i dag et stort antall personer som ikke er fast bosatt i Tanadalen; minimum 480 eiendommer i 2011 (Länsmann 2012).

Alle rettighetshaverne er altså medlemmer i et av fiskefellesskapene. Hvert av fellesskapene velger et styre og en leder. Fellesskapene har også organisert et felles råd (overbygning), og leder for dette rådet var Esko Aikio i 2017. Det jobbes med å få dette rådet til å inneha samme formelle status som det Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) har på norsk side.

I dag er det fiskefellesskapene som avgjør hvor stor eiendommene må være for å gi fiskerett. Fiskefellesskapene fordeler overskuddet fra fiskekortsalget. Under den nye overenskomsten kommer de med ønsket kortpris som senere må vedtas av Ministeriet (departementet). Fiskefellesskapene har drevet noe fiskeoppsyn i sideelvene, og hadde blant annet ansatt to personer som drev med oppsyn i Utsjoki i 2016. Fiskefellesskapene var representert under forhandlingene om en ny overenskomst, og de skal gi godkjennelse til gjennomføring av forsknings-prosjekter på egen grunn. I 2017 markerte de denne rollen ved å nekte gjennomføring av blant annet oppgangsovervåking i grenseelva Anárjohka. TF har en fortløpende uformell kontakt med fiskefellesskapene for å diskutere de lokale ønskene for fiskereglene og hvordan fisket skal utvikles i fortsettelsen.

Tanaelva

Om lag en tredjedel av den finske elvebredden til Tanaelva/Anárjohka er statseid grunn, mens de øvrige to tredjedelene er eid av ulike rettighetshavere. Fiskerne kan i utgangspunktet fiske fra strand både på statlig og privat grunn. Lokale fiskere får tilgang på å kjøpe sesongkort, men i 2017 var det for første gang stor forskjell på prisen rettighetshavere og andre lokale fiskere måtte betale. Tidligere kostet de lokale kortene 5 €, men nå måtte lokale rettighetshavere og andre lokale fiskere betale henholdsvis 40 og 150 €.

Som skissert over, har antallet rettighetshavere økt betydelig ettersom en del av gårdene har blitt splittet til mindre eiendommene. Stengselsfiskeplassene er i utgangspunktet knyttet til hver gård, og et økende antall rettighetshavere fører ikke til flere stengselsplasser. Flere rettighetshavere kan likevel føre til et økt fiske med stågarn og drivgarn. Hver av fiskefellesskapene har nemlig en egen formel for å regne ut hvor stor eiendommen må være for å tilsvare fiskerett med garnbrukene. Garnfisket kan for øvrig foregå både på privat strand og ved statseide områder.

På 1970- og 80-tallet ble det også tildelt fiskerettigheter til personer som var heltids reindrifts-utøvere. Det skal være noe usikkerhet rundt hjemmelsgrunnlaget for disse rettighetene. I dag blir disse rettighetene først og fremst benyttet til drivgarnsfiske.

Sideelver

Det er en rekke lakseførende sideelver også på finsk side. Forvaltningen av disse er noe mer komplisert enn forvaltningen av de norske sideelvene. Mye av landet rundt sideelvene er statseid og forvaltes av Metsähallitus (Forststyrelsen), som kan sammenlignes med Statsskog lenger sør i Norge. De satte for første gang kvote på tilgjengelige fiskedøgn. Lokale fiskere inngikk også i kvoteordningen. De har tidligere kunnet fiske gratis etter registrering av sesongkort. Endringen vakte stor harme lokalt og de lokale fiskerne kjøpte ikke kort, men fisket heller ulovlig og dokumenterte dette fisket for å få sakene opp i rettssystemet.

På privateid land ved sideelvene selger fiskefellesskapene fiskekort. Rettighetshavere kan selge sin fiskerett videre i form av fiskedøgn. Størrelsen på eiendommen, samt omregningsformelen til de enkelte fiskefellesskapene avgjør hvor mange døgn hver rettighetshaver kan selge. Enkelte eiendommer eies av firma sørfra, og da kan et fiskekort sirkulere mellom de ulike brukerne gjennom en sommersesong.

Her følger en kort oversikt over de finske sideelvene fra nederst til øverst i vassdraget:

- Buolmátjohka med sideelver: Dette er tilløpselvene til Polmakvann og dette sidevassdraget er grenseoverskridende; nedslagsfeltet er både på finsk og norsk side. Tilløpselvene er ikke åpnet for fiske i den finske forskrifta, men en håndfull familier med historiske rettigheter fisker med krokarn i Polmakvann.
- Vetsijoki/Veahčajohka: Det var åpnet for salg av 150 fiskedøgn på de statseide områdene. Det er en overvekt av statlig eiendom oppover elva, men også en del private områder.
- Utsjoki/Očhejohka med sideelvene Kevojoki/Geavvujohka og Tsartsejoki/Čársejohka: I selve Utsjoki åpnet Metsähallitus for salg av 255 fiskedøgn. Om lag 40 % av landområdene rundt selve Utsjoki er statseid. I sideelva Kevojoki ble det åpnet for salg av 100 fiskedøgn, og disse ble satt av til lokale fiskere. Over 80 % av områdene rundt Kevojoki er statseid. I Tsartsejoki ble det ikke åpnet for salg av fiskedøgn i det øvre statseide området som utgjør om lag 90 % av elveområdet. Det er et til dels omfattende fiske i den nedre private delen av elva. Det var satt av en fredningssone nedenfor fossen i den nedre delen av Tsartsejoki. Det blir videresolgt fiskerett både fra selve Utsjoki og fra nedre del av Tsartsejoki.
- Kuoappilasjoki/Goahppelašjohka Det var åpnet for salg av 25 fiskedøgn på de statseide områdene.
- Nilijoki/Nilijohka, Akujoki /Áhkujohka og Karigasjoki/Gáregasjohka: Statseide områder ble ikke åpnet for fiske og fiskefellesskapet anbefalte at det ikke ble fisket på privat grunn.

Salg av fiskekort & oppsyn

Det er nærings-, trafikk- og miljøsentralen i Lappland (Ely-keskus) som har ansvar for salg av fiskekort på finsk side av Tanaelva. De hadde avtale med 15 kortselgere i 2017. TF hadde avtale med 8 av disse utsalgsstedene (tab 4), slik at de kunne selge/skrive ut kort fra den norske fiskekortkvota. Ely-keskus har også ansvar for å organisere oppsynet på grensestrekningen. Det var ansatt 4 betjenter på grensen i 2017.

Fangstrapportering

Det er Finsk Naturressursinstitutt (Luke) som samler inn fangsten på vegen av Ely-keskus. Ely keskus er kunde hos et firma som stiller med kortsalg og rapporteringssystem. Alle tilreisende fiskere ligger

inne i systemet, og mange rapporterer fangsten sin selv. Andre rapporterer til utsalgsstedene som rapporterer på deres vegne.

Dette var første sesong at det var obligatorisk å rapportere fangsten på finsk side, og alle lokale fiskere fikk utdelt en fangstdagbok som er bygd opp på akkurat samme måten som den norske fangstdagboka.

Tilreisende fiskere fikk melding om å rapportere fangst når kortet utløpte. Dersom de ikke rapporterte, fikk de ny melding uka etter. De tilreisende fiskerne fikk også en påminnelse i desember. Lokale fiskere fikk et brev etter sesongen med påminning om å levere fangstdagbok, eller rapport i henhold til det gamle oppsettet med fangst pr elv, fiskeredskap og art.

3.4 Overvåkingen av laksebestandene

Det er Overvåkings- og forskningsgruppa for Tanavassdraget (OF-gruppa) som gir råd til myndighetene om hvilke overvåkingstiltak som bør prioriteres. Overvåkingen av lakseoppgangen i 2017 var basert på fangststatistikk og skjellprøvetaking av laks. Oppgangsovervåkingen til de to sideelvene Utsjoki (finsk) og Lákšjohka (norsk) ble videreført. Oppgangen til øvre del av Kárášjohka ved Bieskkenjárga ble overvåket med sonar i 2017 Dette er tidligere gjort i 2010 og 2012. På finsk side ble det gjennomført gytefisk-telling i de tre små sideelvene Akujohka, Nilijohka og øvre Polmakelva. På norsk side har TF gjennomført drivtelling i deler av Báíšjohka og i øvre del av Sommerelva. Det ble ikke gjennomført el-fiske i det faste stasjonsnettet i Tanaelva, Utsjoki og Anárjohka siden det ikke ble gitt tillatelse fra fiskefellesskapene. Oppsummerte resultater fra lakseovervåkingen publiseres i OF-gruppas årlige rapport (Anon. 2018)

Bilde: Sommeren 2017 ble lakseoppgangen til øvre del av Kárášjohka overvåket med sonar. I første del av sommeren (juni) stod sonaren på oversida av Bieskkenjárgbrua som vist på bilde. I juli og august var sonaren rigget opp på Heastanjárga noen hundre meter på nedsida av brua. Høy og varierende vannstand gjennom sesongen gjorde oppgaven vanskelig, og det var mye større usikkerhet i tellingene enn det ville vært et normalår (foto: Narve S. Johansen).

4. Salg av fiskekort

4.1 Norsk salg av fiskekort

Sesongkort norsk side

Det ble solgt sesongkort til 1 339 lokale fiskere. Av disse fiskerne var 223 garnrettighetshavere enten ved at en laksebreveier selv kjøpte kort (202), at et annet husstandsmedlem kjøpte kort, eller ved at en annen lokal fisker leide fiskeretten. Antallet øvrige lokale fiskere, inkludert øvrige husstandsmedlemmer var dermed 1 116 (fig 4). Tre fiskere kjøpte to sesongkort, og tre kort ble utstedt som felleskort til pasienter ved Finnmarksklinikken. det totale antallet fiskekort var derfor 1345. Det ble solgt 319 kort til hele vassdraget, barn og ungdom inkludert, og henholdsvis 642 og 384 kommunekort til Tana og Karasjok (tab 4). Lokale fiskere hadde for andre gang mulighet for å kjøpe sesongkort på internett, og 501 kort (37 %) ble kjøpt på nett.

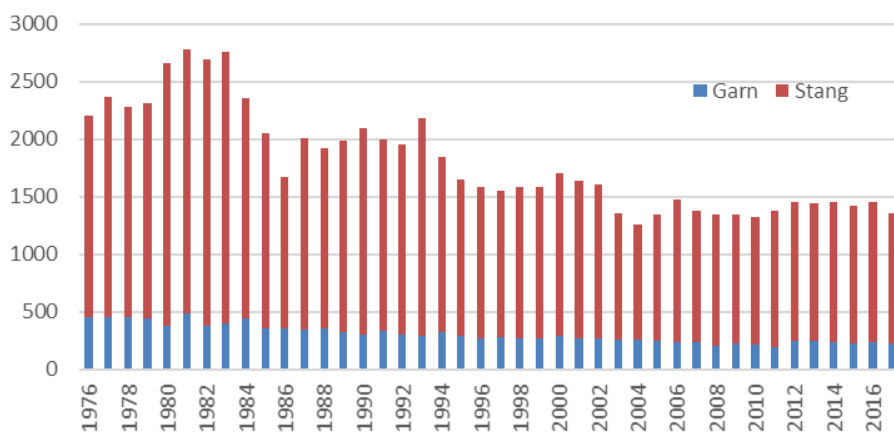

Fig 4: Utvikling i antall solgte sesongkort for lokale fiskere med og uten laksebrev fra 1973-2017. Her er husstandsmedlemmene i 2016-17 regnet som ordinære stangfiskere.

Tab 4: Antall sesongkort solgt til ulike soner i Tanavassdraget for 2017. Antallet laksebreveiere samsvarer ikke med totalt antall aktive garnrettigheter siden det også inkluderer noen husstandsmedlemmer og ordinære stangfiskere som leide garnrettigheter

	Laksebrev-eiere	Husstands-medlemmer	Lokale stangfiskere	Sesongkort lokale
Sesong hele vassdraget - Barn	0	0	7	7
Sesong hele vassdraget - Ungdom (16-18)	0	1	16	17
Sesong hele vassdraget - Voksen	39	13	243	295
Sesong Karasjok kommune - Ungdom (16-18)	0	0	16	16
Sesong Karasjok kommune - Voksen	40	11	317	368
Sesong Tana kommune - Ungdom (16-18)	0	4	11	15
Sesong Tana kommune - Voksen	123	70	434	627
Totalsum	202	99	1044	1345

Døgncort norsk side

Salget av døgncort til tilreisende fiskere på norsk side av Tanavassdraget har avtatt betraktelig etter en topp i 2002, med totalt 9 055 solgte fiskedøgn. Forutsetningen foran årets salg var at det ble satt et tak på 22 000 fiskedøgn på grensestrekninga i Tanaelva, og at norsk side kunne selge inntil 11 000 av døgnene. Tidligere har det aller meste av kortene blitt solgt på finsk side. Selv om man lyktes i å

selge kun 44 % av kvota, økte selvsagt det norske salget av døgnkort betydelig. Fra rekordlave 2 609 fiskedøgn i 2016 til 6 369 døgn in 2017 (ekskludert gratiskort for barn under 16 år; fig 5/tab 5)

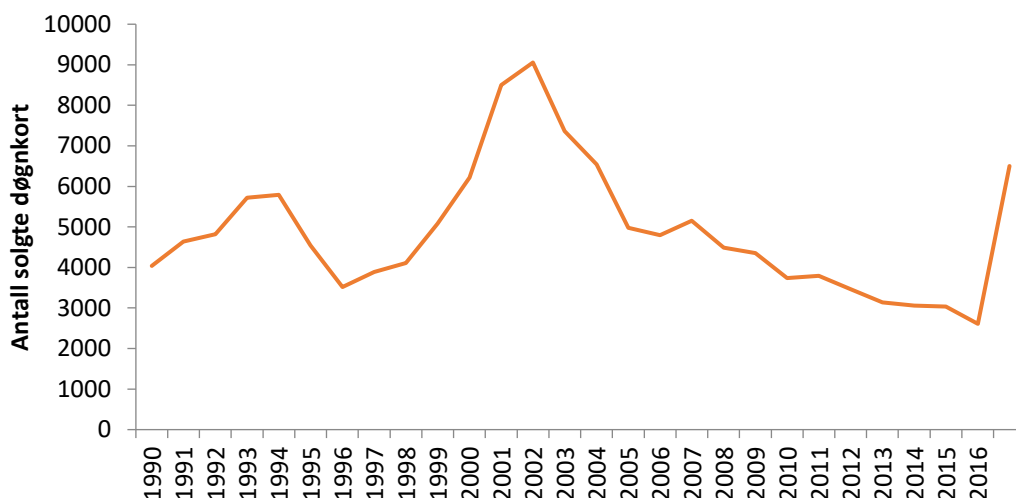

Fig 5: Årlig antall solgte døgnkort til tilreisende fiskere i norske deler av Tanavassdraget i perioden 1990-2017.

Tab 5: Oversikt over antall døgn solgt for ulike deler av vassdraget, samt fordelt på ulike korttyper. Ikke alle korttypene blir tilbudt i alle fiskesonene (skraverte felt), døgnkort for ektefeller selges f. eks kun på riksgrensestrekningen.

Sone	Døgnkort bare fra land	Døgnkort båt 3 stenger	Døgnkort båt og land	Ungdom 16 til 18 år	Barn 12-15 år	Totalsum
Norske sideelver (samlet)	721	5	0	24	0	750
Anárjohka (øvre norske del)	0			0		0
Goššjohka	5			0		5
Iešjohka med sideelver	18	3		0		21
Geaimmejohka	1			0		1
Karášjohka nedenfor Skádigeačči	10	2		4		16
Karášjohka ovenfor Skádigeačči	264	0		11		275
Válgjohka	58			0		58
Baišjohka	1			0		1
Leavvajohka	4			0		4
Lákšjohka	105			2		107
Buolmátjohka/Polmakelva	2			0		2
Máskejohka/Masjok	248			7		255
Luovvtejohka/Luftjok	5			0		5
Nedre norsk del	381	48	391	27	26	873
Tana munning - Langnes			391	10		401
Tanaelva nedre norske del	381	48		17		446
Riksgrensestrekningen	1737	3062	0	0	97	4896
Anárjohka	113					113
Tanaelva; Borsi-Raidenjarg (båt med Anárj.)	293	472				765
Tanaelva; Luosnjargguoika-Borsi	150	1106				1256
Tanaelva; Lákšjohka- Luosnjargguoika	280	1262				1542
Tanaelva; Riksgrensen-Lákšjohka	901	222				1123
Totalt	2839	3115	391	51	123	6519

Solgte fiskedøgn pr sone

Det ble solgt 4 799 fiskedøgn til tilreisende fiskere på grensestrekningen. Dette er en økning på 650 % i forhold til året før. Samlet sett ble imidlertid turistfisket på riksgrensestrekningen mer enn halvert (se fig 10 og 11, side 24-25). Det var en reduksjon i salg av fiskedøgn både til de norske sideelvene og til den nedre norske delen av Tanaelva. Ettersom det var en liten økning i salget av døgn til sjørretfiske i Tanamunningen, ble det samlet sett solgt litt flere kort til nedre norsk del av Tanaelva (847 fiskedøgn), enn til sideelvene (750 fiskedøgn) (fig 6).

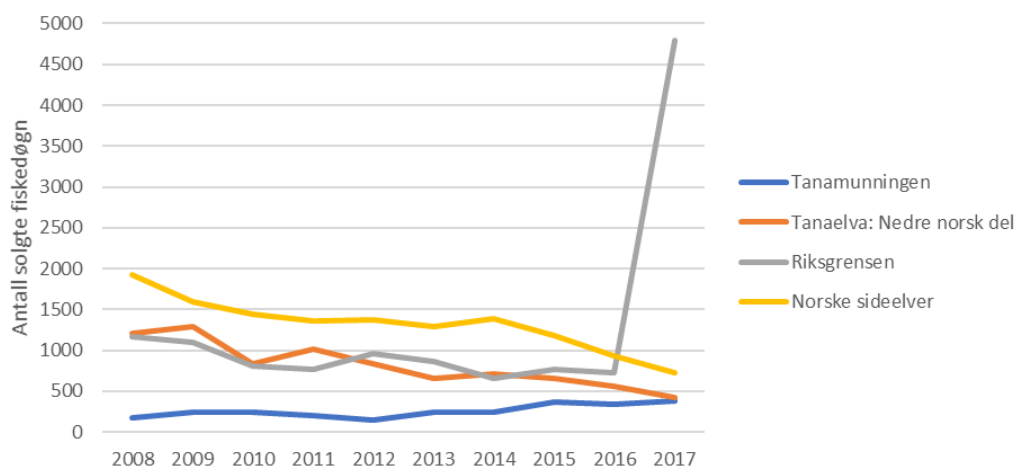

Fig 6: Antall solgte fiskedøgn til tilreisende fiskere på norsk side av Tanavassdraget i perioden 2008-17, her fordelt på de fire hovedområdene norske sideelver, riksgrensestrekningen, nedre norsk del av Tanaelva og Tanamunningen (sjørretfiske).

Det er særlig to sideelver som er populære blant tilreisende fiskere; Máskejohka/Masjok (255 fiskedøgn), og øvre del av Kárášjohka, ovenfor Skádigeačči (274 fiskedøgn). Den tredje mest populære sideelva i 2017 var Lákšjohka (107 fiskedøgn). Salg av fiskedøgn til lešjohka har ligget på samme nivå som i Lákšjohka de siste årene, men lešjohka ble ikke åpnet for fiske i 2016, og i 2017 ble det kun solgt 21 døgn hit.

Det ble for første gang solgt flere båtfiskekort enn strandfiskekort på norsk side. Dette var også et resultat av at en del av det finske markedet måtte kjøpe kort på norsk side i 2017, og at turistnæringen på finsk side over lang tid har lagt til rette for båtfiske. Det ble samlet sett solgt 3 115 døgn for båtfiske og 2 839 for strandfiskekort til voksne fiskere. I tillegg ble det solgt 391 døgn for Tanamunningen (strand og båt) og 51 døgn for unge fiskere (16-18 år) i norske deler av vassdraget. Det ble også delt ut 123 gratis kort til barn og ungdom, yngre enn 16 år, til grensestrekningen og norske deler av vassdraget (tab 5).

Ukefordeling av solgte fiskedøgn

Det ble solgt flest fiskedøgn i den første hele uka i juli (uke 27), og kortsalget lå på over 750 døgn i uka i ukene 26-31 (fig 7). Kortsalget på grensen var dominerende i hele perioden. Fiskedøgnkvotene er begrenset både i soner og i uker. Erfaringen fra 2017 var imidlertid at kvotene ikke var særlig begrensende for kortsalget på grensen, og det var et overskudd i tilgjengelige kort av de fleste produktene gjennom sesongen (fig 10). Det var også satt tak på antall fiskedøgn i den nedre norske del av Tanaelva. Mens ukefordelingen av døgnkvoten var forskriftsfestet på grensestrekningen, var kvoten av tilgjengelige kort for den nedre norske delen av Tanaelva kun gitt for hele sesongen. TF

valgte av praktiske grunner å vedta en sesongfordeling. Salget av døgnkort i nedre norsk del av Tanaelva var langt mindre enn kvotene gjennom hele sesongen (fig 8).

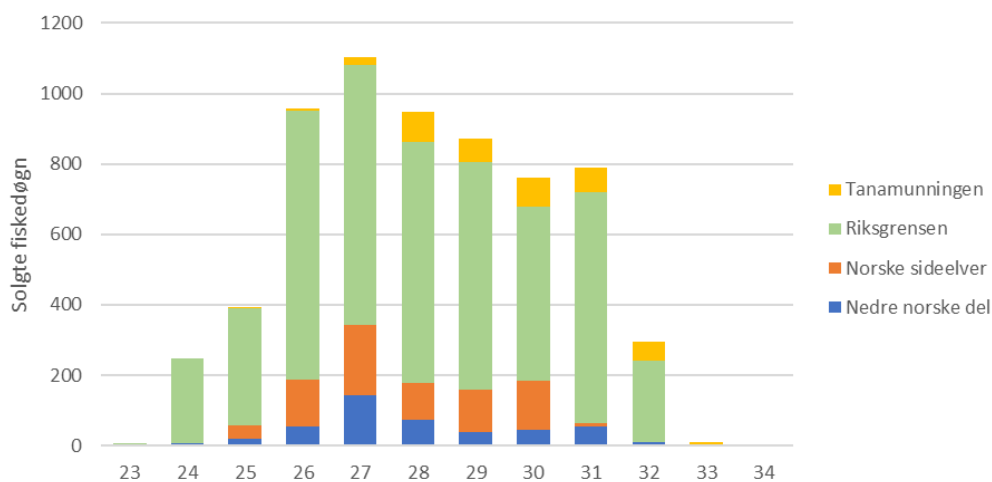

Fig 7: Ukesvis fordeling av solgte fiskedøgn til tilreisende fiskere på norsk side av Tanavassdraget i 2017, fordelt på Tanamunningen, riksgrensestrekningen og nedre del av Tanaelva og de norske sideelvene.

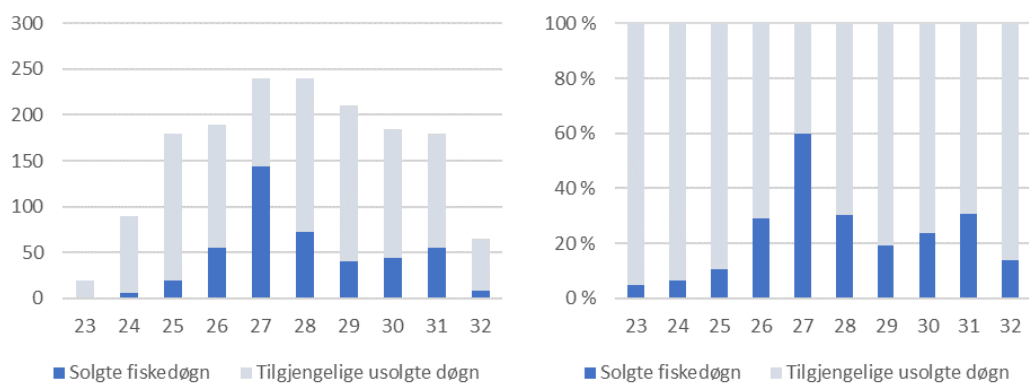

Fig 8: Ukesfordeling av kortsalgskvoter og solgte kort i den nedre norske delen av Tanaelva, foruten Tanamunningen (Langnes-tanamunningen), i sesongen 2017.

Bilde: Fiske under høy vannføring i Storfossen (foto: Narve S. Johansen).

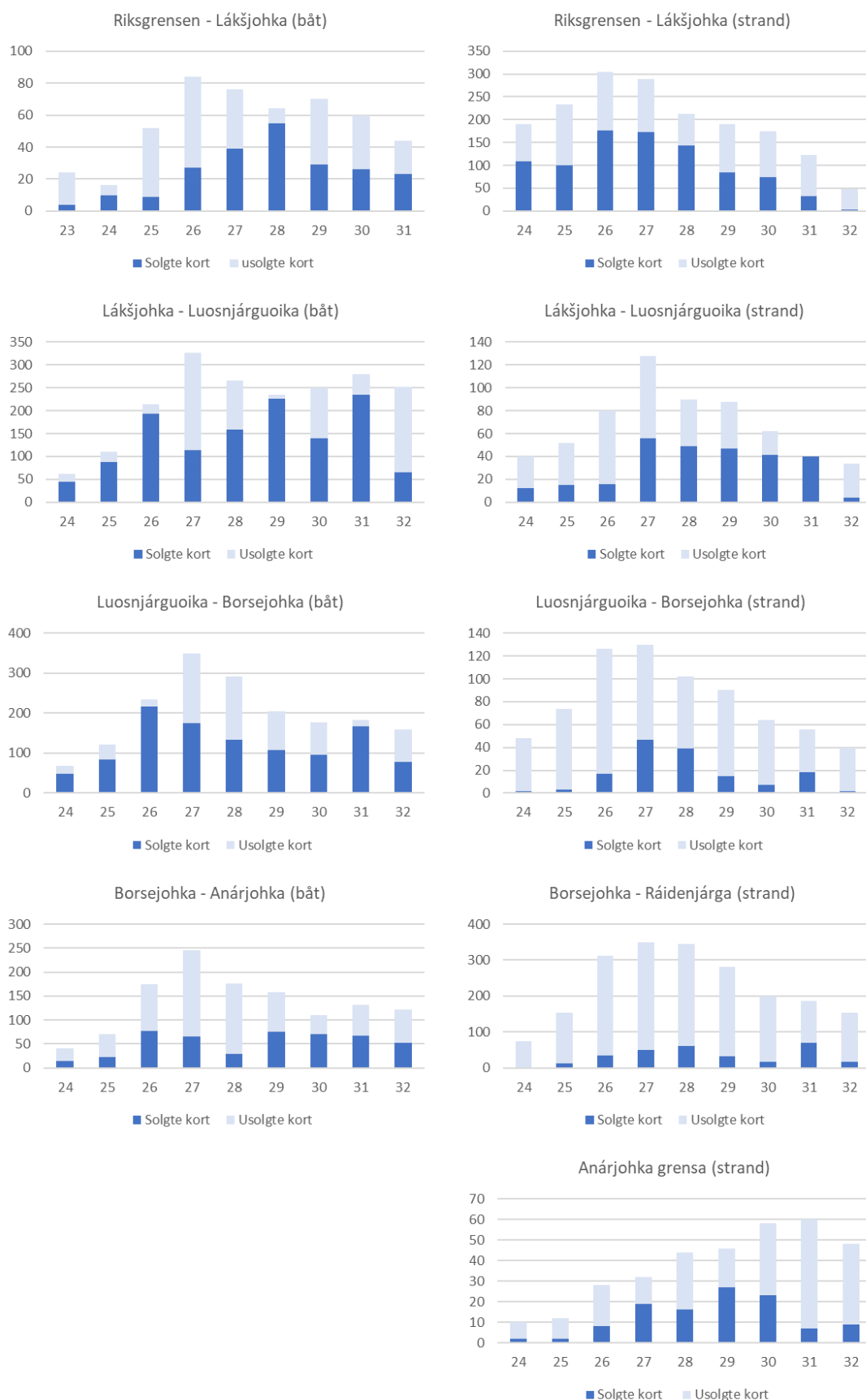

Fig 9: Ukesfordeling av kortsalgskvoter og solgte kort i de fire sonene for båtfiske og de fem sonene for strandfiske på norsk side av riksgrensestrekningen i Tanaelva og Anárjohka sesongen 2017.

Samlet salg av fiskedøgn på riksgrensestrekningen

Det samlede salget av fiskedøgn til tilreisende fiskere på grensestrekningen av Tanaelva endte på til sammen 14 873 døgn i 2017-sesongen, hvorav 10 074 døgn (68 %) ble solgt til finsk side og 4 799 døgn (32 %) ble solgt på norsk side (fig 11). I tillegg ble det utstedt 97 gratiskort til barn og ungdom under 16 år på norsk side. Salget på grensen ble dermed mer enn halvert i forhold til 2016-sesongen, da det ble solgt 32 040 fiskedøgn. Gjennomsnittlig salg for de siste ti årene (2007-2016) var for øvrig på 32 823 døgn (fig 11).

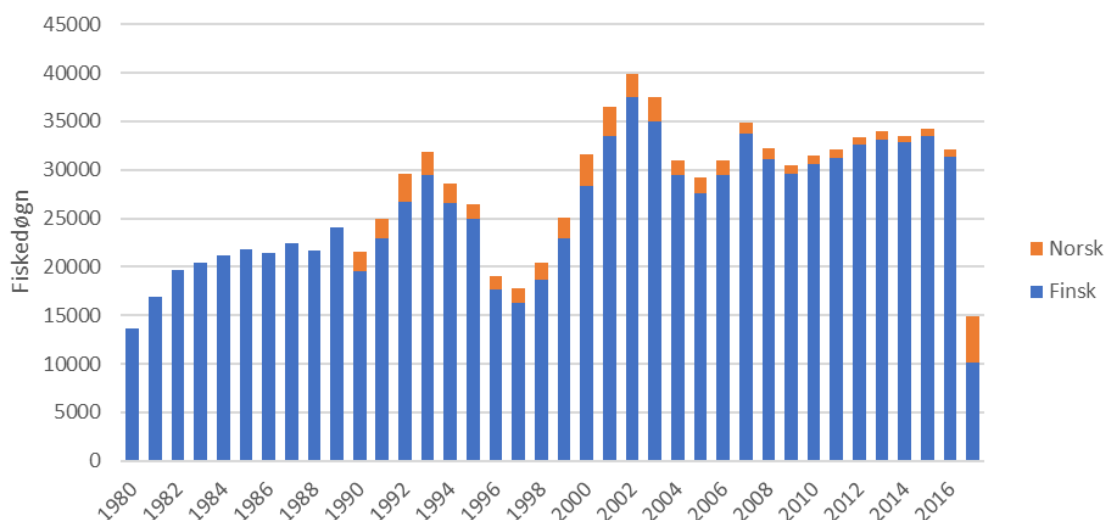

Fig 10: Salg av fiskedøgn til tilreisende fiskere på riksgrensestrekningen av Tanaelva i perioden 1980-2017. I årene 1980-1989 er kun finsk salg fremstilt. Tallmateriale er fra Finsk Naturressursinstitutt (Luke), Fylkesmannen i Finnmark og Tanavassdragets fiskeforvaltning.

På finsk side har man over lengre tid fulgt med hvor mange tilreisende fiskere som kjøper døgnkort på grensa. Antallet har ligget tett opp under 8 000 de siste 10 årene, men i 2017 var det bare 2 468 fiskere som kjøpte kort (fig 11). På norsk side var det 1 443 fiskere som kjøpte døgnkort på grensestrekningen i 2017. Et ukjent antall fiskere kjøpte kort fra begge lands kvote.

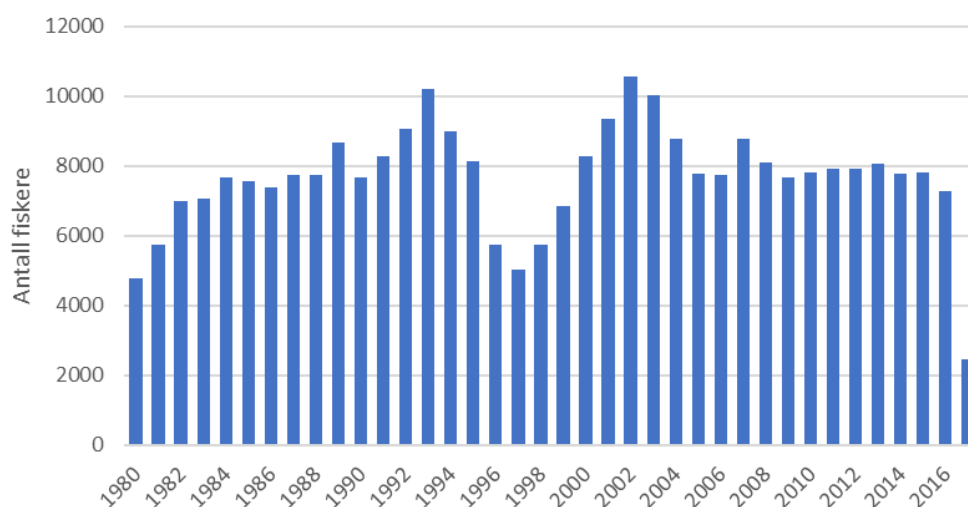

Fig 11: Antall tilreisende fiskere som kjøpte kort i det finske fisket på riksgrensestrekningen av Tanaelva i perioden 1980-2017. I og med at fiskere som ikke kjøpte kort på norsk side er tatt med her framstår reduksjonen fra 2016 til 2017 trolig mer dramatisk enn den virkelig var. En del fiskere ble trolig overført fra det finske til det norske fisket. Tallmateriale er fra Finsk Naturressursinstitutt (Luke).

Hvem kjøper fiskekort på norsk side av Tanavassdraget?

De 6 519 fiskedøgnene solgt på norsk side av Tanavassdraget i 2017 var fordelt på 2 079 tilreisende fiskere. Av disse kom 1 389 personer fra Finland, 586 av fiskerne var bosatt i Norge, og 104 var bosatt i andre stort sett europeiske land. Mens fisket i de norske sideelvene er forbeholdt for personer bosatt i Norge, ble en betydelig andel av fiskedøgnene i nedre norsk del og på riksgrensestrekningen kjøpt av personer bosatt i andre land. På grensestrekningen sto finlendere for 90 % av kortkjøpene, mens de sto for 44 % av kortkjøpene for Tanamunningen. I nedre norsk del foruten munningskortet kjøpte nordmenn 73 % av fiskedøgnene og de resterende døgnene ble likt fordelt mellom finlendere og andre utlendinger (fig 12).

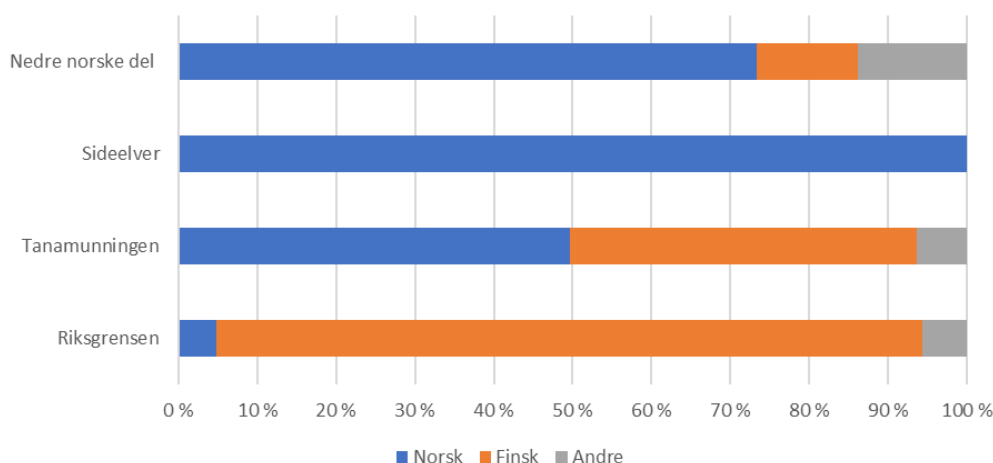

Fig 12: Fordeling av fiskedøgn mellom fiskere fra Norge, Finland og andre land i områdene Tanamunningen, norsk siden av riksgrensen, norske sideelver og nedre norsk del i 2017. Norske sideelver er forbeholdt personer bosatt i Norge foruten den nedre delen av Kárášjohka.

Blant tilreisende fiskere var det 2 personer som kjøpte fler enn 20 fiskedøgn, 45 personer kjøpte mellom 11 og 19 fiskedøgn, 252 personer kjøpte mellom 6 og 10 døgn, mens de resterende 1 775 personene kjøpte fem, eller færre fiskedøgn (Tab 6). Fiskere som kjøpte mer enn fem fiskedøgn, kjøpte 36 % av alle solgte fiskedøgn.

Tab 6: Oversikt over hvor mange døgn hver av de tilreisende fiskerne kjøpte i løpet av sesongen 2017 fordelt på finske, norske og fiskere fra andre, stort sett europeiske land.

Antall døgn	Finland		Norge		Andre land		Samlet	
	fiskere	døgn	fiskere	døgn	fiskere	døgn	fiskere	døgn
1	345	345	238	238	41	41	624	624
2	332	664	132	264	21	42	485	970
3	217	651	96	288	9	27	322	966
4	156	624	38	152	4	16	198	792
5	123	615	21	105	7	35	151	755
6-10	184	1 302	52	358	16	104	252	1764
11-15	27	341	7	87	3	35	37	463
>15	5	84	2	44	3	57	10	185
Samlet	1389	4626	586	1536	104	357	2079	6519

4.2 Salg av fiskekort – finsk side

Sesongkort

På finsk side har rettighetshavere tidligere blitt delt inn i tre ulike grupper; A, B og C (se kapittel 3.2.1). Personer med A-rettigheter er lokale fiskere med garnfiskerett, personer med B-rettigheter er lokale fiskere uten garnfiskerett (husstandsmedlemmer inkludert) og personer med C-rettigheter var fiskere som har arvet garnfiskerett, men som ikke lenger bor i elvedalen. C-rettighetene ble tatt bort i den nye overenskomsten, og fiskerne i denne gruppen fikk i 2017 mulighet til å kjøpe et begrenset antall døgnkort med utvidet fisketid.

Til sammen 506 lokale fiskere kjøpte kort i 2017; henholdsvis 406 og 80 personer med A- og B-rettigheter. Antallet kort ble betydelig redusert, etter å ha vært relativt stabilt siden sent på 1990-tallet. Prisen på kort til fiskere uten garnrett mangedobble seg fra 5 til 150 € før sesongen.

Prisendringen sammen med den høye vannføringen har trolig bidratt til den betydelige reduksjonen i solgte sesongkort for lokale fiskere.

I de finske sideelvene Utsijoki og Vetsijoki kjøpte lokale fiskere henholdsvis 199 og 37 personer sesongkort. Personer som har eiendommer ved sideelvene, men ikke er fastboender, kan også kjøpe sesongkort. 164 personer kjøpte for Utsjoki og 23 personer for Vetsikkjoki.

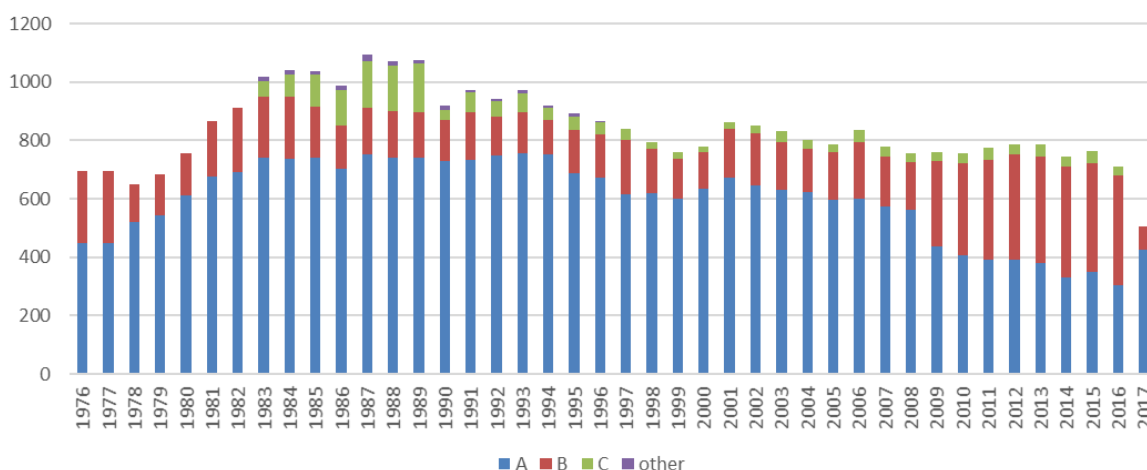

Fig 13: Utviklingen av salg av kort til rettighetshavere på finsk side. Kategori A er personer med garnrettigheter, kategori B er andre lokale fiskere og kategori C er personer som har arvet garnrettigheter, men som ikke er bofast i Tanadalen. Kategori C rettigheter ble ikke solgt i 2017. Se kapittel 4 for en utfyllende beskrivelse av kategorien av fiskerettshavere (Tallmateriale fra Finsk Naturressursinstitut (Luke).

Døgnkort

På finsk side av Tanaelva kjøpte 2 468 fiskere til sammen 10 074 fiskedøgn i 2017 (fig 10 og 11). Dette inkluderer kort som ble solgt til såkalte hytteeiere, altså fiskere som ikke bor i kommunen, men har eiendom som hjemler rettighet til fiske (ca 500 døgn). I tillegg ble det solgt 187 kort til fiskere med eiendom i sideelvene Utsjoki and Vetsijoki, og videresolgt 1 142 fiskedøgn til tilreisende fiskere uten fiskerett.

5. Rapportering av fangst

5.1 Rapporteringsandel

Norsk side

Av totalt 5 216 utstedte fiskekort på norsk side, ble det levert fangstrapport fra 4 834 (93 %) (tab 7). Den totale rapporteringsandelen økte noe fra 2016 (91 %), og var betydelig høyere enn i 2015 (83 %).

Av de 1 345 lokale fiskekortene som ble løst, ble 1 266 kort (94 %) rapportert. Rapporteringsandelen var høyest for personer med garnfiskerett (99 %). Dette skyldes trolig at personer med garnfiskerett som ikke hadde rapportert fangst ble kontaktet på telefon etter sesongen.

Tilreisende fiskere kan kjøpe flere fiskedøgn på et kort, og det ble solgt til sammen 6 519 fiskedøgn fordelt på 3 871 fiskekort for tilreisende fiskere. Rapporteringsandelen var 91,5 % for både antall kort og antall døgn.

Tab 7: Antall solgte-, og rapporterte kort, samt rapporteringsprosenten for de ulike korttypene. Legg merke til at flere fiskedøgn kan kjøpes på et kort for tilreisende. Her presenteres rapporteringsandel for fiskekort, og ikke fiskedøgn.

Korttype	Solgte kort	Rapporterte kort	Rapporteringsandel
Laksebrev	223	221	99 %
Sesongkort	1 122	1 045	93 %
Tilreisende	3 871	3 568	92 %
Samlet	5 216	4 834	93 %

Rapporteringsandel finsk side

Tilreisende fiskere som kjøpte fiskedøgn på finsk side av Tanaelva rapporterte 86 % av fiskedøgnene i 2017 mot 50 % året før. Andelen lokale fiskere som rapporterte var lik som i 2016, nemlig 62 %.

5.2 Beregning av fangst

Selv om det finnes fangsttall tilbake til 1870-tallet, har det vært vanlig å fremstille totalfangsten tilbake til 1972. Da begynte man å samle inn fangsttall systematisk både på norsk og finsk side. Fangsttallene for hele perioden er beregnet med utgangspunkt i rapportert fangst, og det er knyttet en betydelig usikkerhet til hva den faktiske fangsten har vært, særlig tidlig i perioden.

Rapporteringsandelen var mindre da, og det påpekes lokalt at det ikke har vært vanlig å oppgi hele fangsten. Det er imidlertid rimelig å anta at de samme feilkildene har gått igjen over mange år, og at endringer i beregnet fangst reflekterer endringene i den faktiske fangsten.

Metoden for å beregne fangsten er endret flere ganger siden 1972, både på norsk og finsk side. Under har vi beskrevet utviklingen i metoden med beregning av fangst. Beregningene er hele tiden gjort på det best tilgjengelige grunnlaget man har hatt til enhver tid.

Beregning av norsk fangst

I perioden 1972 til ut på 1980-tallet hadde Fiskerikonsulenten i Finnmark ansvar for beregningen av fangsten. Oppgaven gikk så over til miljøavdelingen hos Fylkesmannen i Finnmark, som har vært

ansvarlig for fangststatistikken i vassdraget frem til Tanavassdragets fiskeforvaltning ble opprettet i 2011.

I de første tiårene ble det sendt ut fangstskjema til fiskere, og beregningen ble gjort ut fra gjennomsnittsfangsten til hver fiskergruppe, som ble overført til fiskere som ikke leverte rapport. Det er kjent at den beregnede fangsten ble justerte ut ifra fiskere som ble regnet som representative, men detaljene i metoden beregningene er ikke kjent.

I 1993 ble det obligatorisk å rapportere fangst etter at den nye lakse- og innlandsfiskeloven trådte i kraft. Det ble en formalisering og standardisering av statistikken, blant annet med et fast skille i størrelsesklasser. Dette fikk i hovedsak en effekt på presentasjon av fangsten, og i mindre grad estimatene for den samlede fangsten.

I perioden 2001-03 ble justeringene på bakgrunn av kjennskap til fiskere tatt bort. I 2004 ble rapportering til scanatura innført, og rapporteringsandelen økte. Det ble benyttet samme metode som i 2001-03 ved beregning av totalfangst.

Sesongkortene har de fleste årene etter 2006 blitt estimert basert på kortkjøpsdato.

Sesongkortfangsten blir da delt opp i gjennomsnittlig fangst for enkeltdager, og estimert fangst per sesongkort blir da summen av gjennomsnittsfangster fra kortkjøpsdato til sesongslutt. Tilsvarende er gjort for laksebrev (stang). For de ulike garnredskapene har det etter 2006 også blitt gjort en årlig vurdering av hvilke fiskere som faktisk har vært aktiv med de ulike garntypene. De laksebreveierne som ikke har rapportert og ikke har vært aktiv med garn blir da bare inkludert i estimatet for stang.

I 2008 gikk man over til å ha sideelv-spesifikke turistkort, noe som har gitt bedre oppløsning på turistfangst-estimatene. Turistenes fangst er siden 2008 estimert basert på gjennomsnittsfangst i det området hver enkelt turist har kort.

Beregning av finsk fangst

Også på finsk side er fangstene beregnet ut i fra rapportert fangst. Tradisjonelt ble både tilreisende og lokale fiskere tilsendt fangstskjema. En del fiskere samler skjellprøver av all fangst. For å supplere med de skriftlige rapportene, er et betydelig antall fiskere også kontaktet pr telefon.

På 1980-tallet ble det gjennomført mange intervju med lokale fiskere, ved at personer reiste rundt og pratet med folk på gårdene. Etter 1990 er den lokale fangsten i første rekke beregnet ut i fra fangstskjema som blir tilsendt fiskere pr post. I de senere årene blir fangsten fra lokale fiskere samlet inn også gjennom e-post og pr. telefon. Fiskeoppsynet bidrar med kunnskap om hvem som har fisket når.

Tidligere ble det sendt ut fangstskjema til et utvalg av tilreisende fiskere, om lag 2 000 fiskere årlig. Normalt svarte 60-70 % av fiskerne. Tallmaterialet ble sikret med telefonintervju til et utvalg fiskere. Siden 2009 har turister rapportert fangsten til kortselgere. Som på norsk side registreres solgte kort i en felles database, og fangsten registreres hit. Ordningen har ført til en bedre registrering av fangsten fra tilreisende fiskere, og særlig fiskere som har kjøper flere døgn i løpet av en sesong rapporterer fangst ved kjøp av nytt døgn. Mens rapporteringsandelen i perioden 1980-2008 lå mellom 10-15 %, har den økt til 50-55 % fra og med 2009, og 86 % i 2017. Det blir derfor ikke lagt ned arbeid i telefonintervju til tilreisende fiskere etter sesongens slutt de siste årene. Selve estimeringen blir gjort som tidligere; basert på fisketid og type kort.

5.3 Fiskeutøvelse

I 2017-sesongen hadde 345 personer rettigheter til å fiske med garn på norsk side av Tanavassdraget; 94 personer i Karasjok kommune og 251 personer i Tana kommune. I alt 224 av fiskerettene var aktive ved at laksebreveieren selv eller et husstandsmedlem kjøpte fiskekort, eller ved at fiskeretten ble leid ut til andre lokale fiskere. En kombinasjon av fangstrapportering og garnregistrering viste at minimum 148 fiskerettshavere fisket med garn i løpet av sesongen (tabell 8).

I fangstrapporteringen oppga 74 rettighetshavere at de hadde fått fangst på drivgarn. Det er ofte flere som fisker sammen, enten flere rettighetshavere, flere fra samme husstand, eller at rettighetshaveren har med en lokal hjelpesmann (drenge) under fisket. Til sammen 95 oppga fangst på faststående bruk, henholdsvis 69 på stågarn og 31 på stengsel. Noen få (5) oppga fangst både på stågarn og stengsel. Ettersom det er lov til å fiske med kun et faststående bruk i gangen, er det ikke lenger en vanlig kombinasjon.

Det ble gjennomført to runder med garnregistrering i løpet av sesongen, henholdsvis i perioden 3.-5. juli (uke 27) og 17.-19. juli (uke 29). Garnregistreringen har blitt en årlig oppgave for oppsynet.

Det ble registrert 73 aktive garnbruk på norsk side i uke 27 og 54 aktive garnbruk i uke 29. På finsk side ble det registrert 42 og 29 faststående bruk i uke 27 og 29 (tabell 8).

Til sammenligning er det registrert mellom 24 og 45 stengsel på norsk side av vassdraget i uke 27 i perioden 2010-16, med et gjennomsnitt på 40. Det har tilsvarende blitt registrert 47-64 stågarn med et gjennomsnitt på 59. Det var med andre ord lite aktivitet i sammenlignet med de siste årene, noe som sannsynligvis var en konsekvens av vannføringen.

Tabell 8: Oversikt over antall aktive garnfiskere i Tanavassdraget i 2017, her basert på oppsynets garnregistrering i uke 27 og 29, og opplysninger fiskerne oppgir i fangstregistrering. Kolonnen til høyre (aktive garnfiskere) er en kombinasjon av de to kildene, og forteller hvor mange rettighetshavere som benyttet garnbruk en eller annen gang i løpet av sesongen.

Elvestrekning	Antall laksebreve- iere	Garnregistrering				Rapportert fangst på			Aktive garn- fiskere
		uke 27		uke 29		Stågarn	Stengsel	Drivgarn	
		Aktive stengsel	Aktive Stågarn	Aktive stengsel	Aktive Stågarn				
Anárjohka	94	0	1	0	0	2	0	0	2
Iesjohka		0	0	0	0	1	0	0	1
Øvre Kárásjohka		0	4	0	4	6	0	0	6
Nedre Kárásjohka		1	5	0	0	8	1	0	9
Tanaelva: over Levajok	34	1	3	1	4	7	1	1	8
Tanaelva: Bildam-Levajok		1	5	1	4	4	2	13	13
Tanaelva: Tana bru-Bildam		84	14	12	7	12	16	16	26
Tanaelva: Munningen - Tana bru	133	7	19	8	13	25	11	34	55
Til sammen	345	24	49	17	37	69	31	74	148

6. Fangst av laks

6.1 Samlet fangst og fangstfordeling mellom Norge og Finland

Den samlede fangsten av laks i Tanavassdraget i sesongen 2017 er beregnet til 61 tonn (fig14). Dette er en betydelig reduksjon i forhold til 2016 (85,2 tonn). Langtidsgjennomsnittet for perioden 1972-2017 er på 123,6 tonn, og for de siste 10 årene; 86,8 tonn. Det må bemerkes at fangstestimatene fra de første årene i perioden er heftet med mer usikkerhet enn tallene i slutten av perioden (se kap 5).

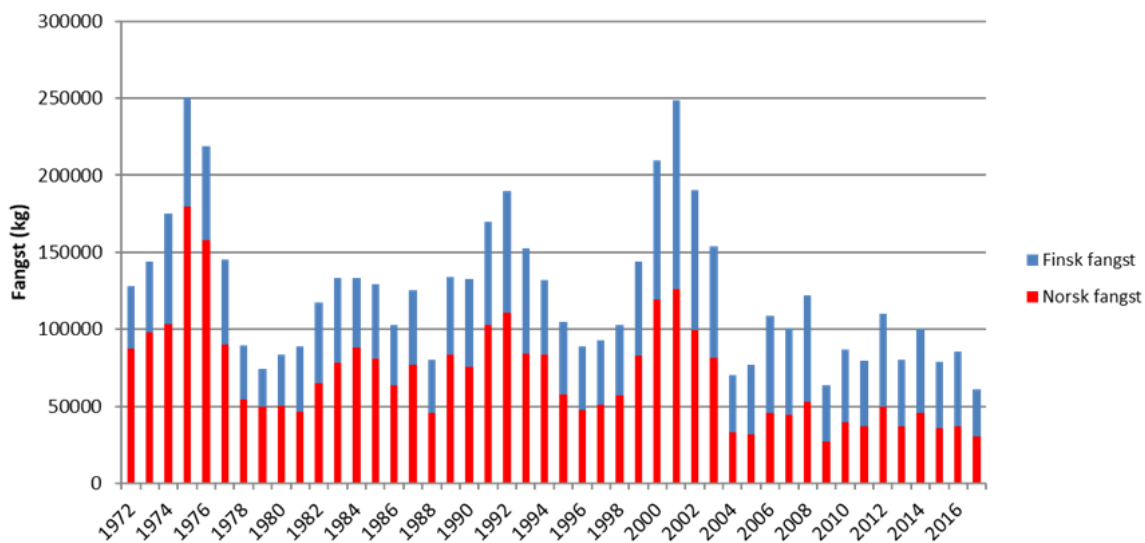

Fig 14: Beregnet fangst av laks i Tanavassdraget i perioden 1972-2016, fordelt på norsk og finsk fangst. Legg merke til at metoden for innsamling av fangsten har blitt endret flere ganger i løpet av perioden (se kapittel 5).

På norsk side av Tanavassdraget er den beregnede totalfangsten i 2017 på 5 552 laks med samlet vekt på 30 556 kg, inkludert 110 gjenutsatt laks på til sammen 349 kg. Den rapporterte fangsten var 28 274 kg. Det er estimert at fiskere som ikke oppga fangst, til sammen fisket 2 282 kg laks. Sammenlignet med fangstene i 2016 (36 840 kg), ble det fanget 6 284 kg mindre laks i det norske fisket i 2017. I perioden 1972 til 2017 har den årlige beregnede laksefangsten på norsk side vært på 70 tonn i gjennomsnitt, og i de siste ti årene har gjennomsnittet ligget på 39 tonn.

Fangstfordelingen mellom norsk og finsk side av vassdraget var helt jevn, og 50 % av uttaket tatt av fisket i hvert av landene. Fordelingene har tidligere dreid fra en overvekt av norsk fangst mot en mer jevn fordeling mellom landene. Fra 2004 til 2016 var det en overvekt av finsk fangst, og finsk side stod da for gjennomsnittlig 55 % av fangsten.

6.2 Størrelsessammensetningen av laks

Basert på den norske fangsten økte andelen storlaks noe, mens det var en betydelig reduksjon i fangst av både små- og mellomlaks. Samlet fangst for små-, mellom- og storlaks, inkludert gjenutsatt laks, er beregnet å være henholdsvis 3 449, 9 482 og 17 635 kg (fig 15).

Gjennomsnittsstørrelsen for fanget laks endte på 5,5 kg, noe som er den høyeste gjennomsnittsvekta siden tidlig på 1980-tallet, og høyere enn blant annet det utpregede storlaksåret 2008 (figur 15). Økningen i gjennomsnittsvekt skyldes både det svake smålaksåret og det relativt gode storlaksåret.

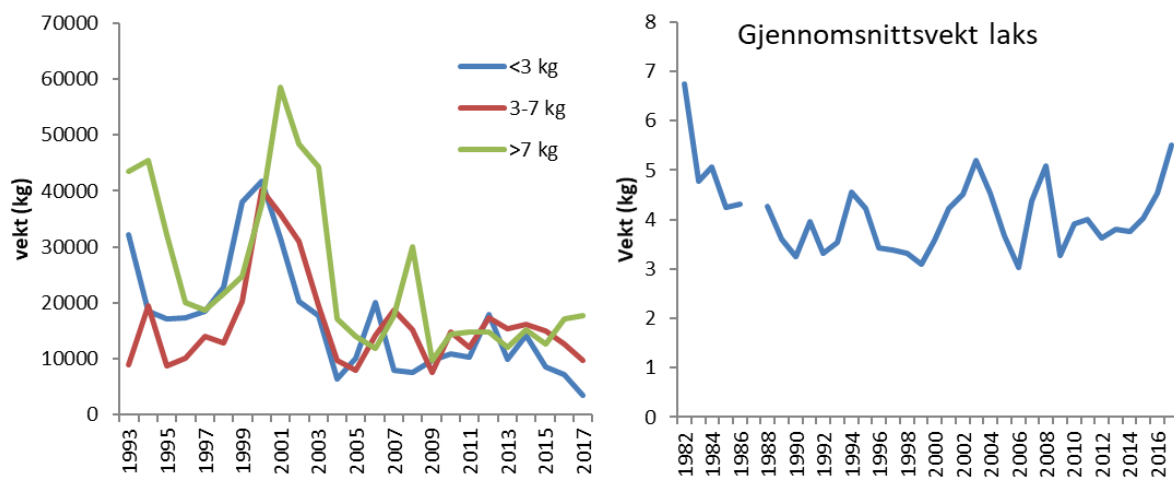

Fig 15: Til venstre; samlet vekt for små, mellom og stor laks fanget på norsk side av Tanavassdraget i perioden 1993-2017. Til høyre; gjennomsnittsvekt av fanget laks på norsk side i perioden fra 1982-2017. Kilde: Fylkesmannen i Finnmark og Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Basert på antall laks dominerer normalt smålaksen fangstene i Tanavassdraget, men i 2017 utgjorde fangsten av smålaks en rekordliten andel av den norske fangsten. Av de til sammen 5 552 laksene som ble fanget var 1 803 lakser (32 %) mindre enn 3 kg. I de siste 20 årene har smålaksen utgjort 40-72 % av fangsten, med et gjennomsnitt på 58 %. Mellomlaksen har utgjort 10-41 % av antallet med et gjennomsnitt på 25 %, og storlaksen har utgjort 8-29 % av fangsten med et gjennomsnitt på 17 %. Mellom- og storlaksen utgjorde i 2017 henholdsvis 37 og 30 % av laksefangstene basert på antall (fig 16).

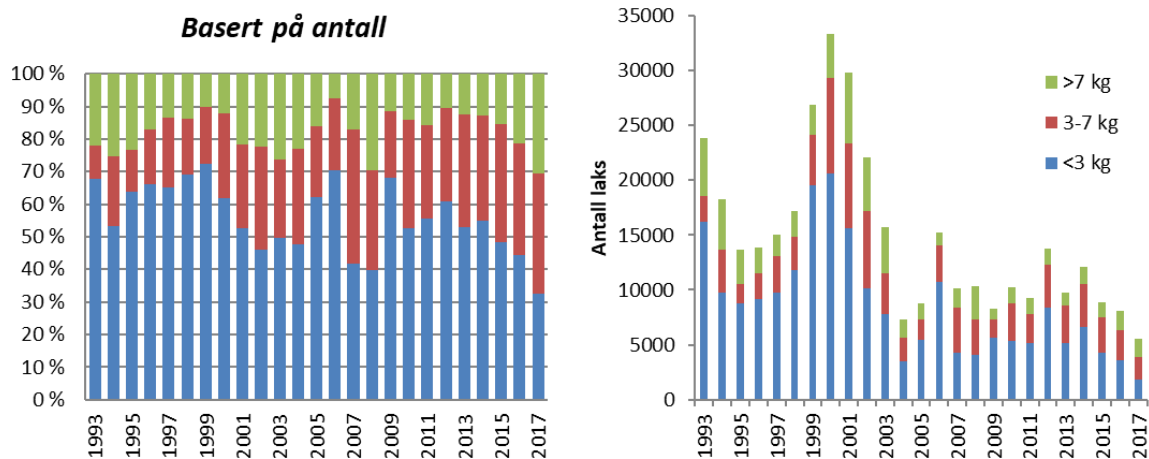

Fig 16: Fangst av laks i størrelsesgruppene stor-, mellom og smålaks på norsk side av Tanavassdraget i årene 1993-2017. Til venstre: prosentvis fordeling basert på antall laks. Til høyre: Antall laks. Kilde: Fylkesmannen i Finnmark og Tanavassdragets fiskeforvaltning.

Den ukentlige rapporterte fangsten av laks på norsk side av Tanavassdraget varierte mellom 7 og 879 laks i løpet av 2017-sesongen, noe som tilsvarende mellom 39 og 4 904 kg (fig). Det ble fanget flest

laks i uke 26 og 27, altså i månedsskiftet mellom juni og juli. Også i ukene fram til og med uke 29 (nest siste uke i juli) ble det rapportert om fangst av mye laks (596-879 laks i uka). Det ble fanget en god del både stor- og mellomlaks gjennom hele sesongen. Hovedmengden smålaks (<3kg) ble fanget fra uke 26 og utover (fig 17).

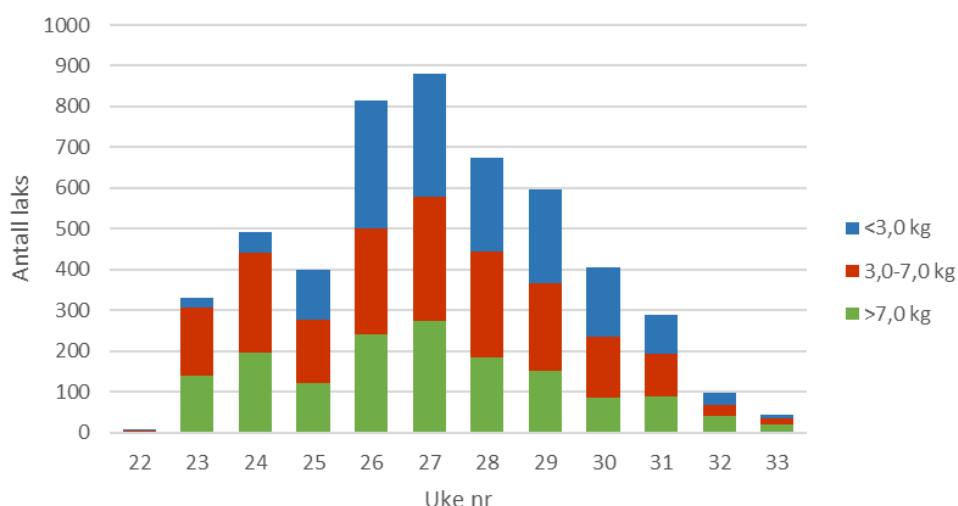

Fig 17: Sesongfordeling av laksefangster fordelt på ulike størrelsesgrupper på norsk side av Tanavassdraget i 2017. Figuren er basert på antall rapportert laks.

6.3 Fangstfordeling mellom redskap og fiskergrupper

For Tanavassdraget sett under ett ble 72 % av laksefangsten basert på vekt tatt på stang i 2017. Resterende 28 % av fangsten ble tatt på ulike garnredskapene; drivgarn (8 %), stengsel (8 %) og stågarn (12 %) (fig 18).

På finsk side fanget tilreisende fiskere om lag halvparten av fangstvolumet (51 %), mens 33 % av fangsten ble tatt av lokale fiskere som fisket med stang, og 16 % ble fanget med ulike garnredskaper (fig 28).

På norsk side ble 41 % av fangsten tatt på ulike garnredskaper, 32 % ble tatt av lokale stangfiskere (laksebreveieres stangfiske inkludert), og 27 % ble tatt av tilreisende fiskere. Om lag like mye laks ble fanget med drivgarn, stågarn og stengsel norsk side. Det fanges gjerne gjennomsnittlig større laks i drivgarnsfisket, og til dels stågarnsfisket, enn i fiske med stengsel og stang. Gjennomsnittsvekta for laks som ble fanget drivgarn, stågarn, stengsel og på stang på norsk side i 2017 var henholdsvis 6,5 – 5,8 – 3,9 og 5,8 kg.

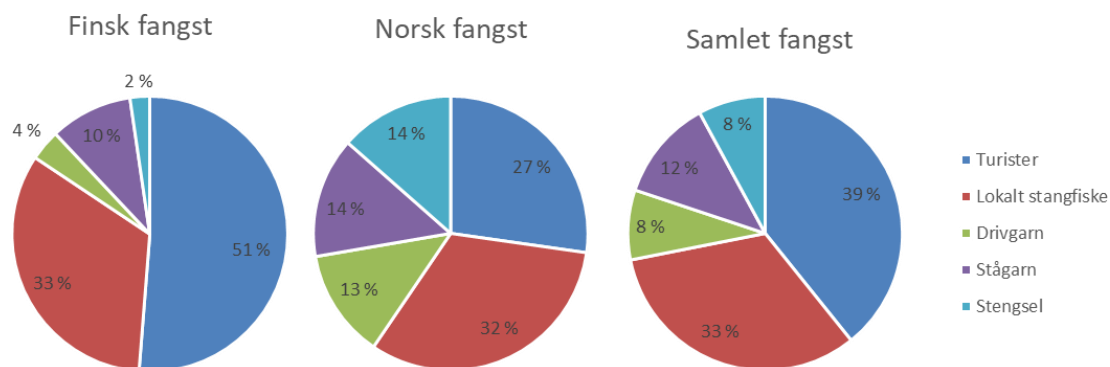

Fig 18: Fangstfordeling basert på vekt fordelt på ulike fiskeredskaper og fiskegrupper på finsk og norsk side, samt samlet sett for Tanavassdraget i 2017.

Tab 9: Fangstfordeling for laks og sjøørret mellom forskjellige fiskergrupper i Tanavassdraget i 2017. Fangsten inkluderer gjenutsatt fisk og beregnet ikke rapportert fangst.

	Laks <3 kg		Laks 3-7 kg		Laks >7 kg		Totalt laks		Sjøørret	
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
Barn under 18	7	9	8	34	6	67	21	110	29	33
Turister	624	1 046	500	2 219	484	5 065	1 608	8 330	668	797
Sesongkort	295	540	452	2 148	484	5 285	1 231	7 973	837	860
Laksebrev, stang	46	84	113	564	108	1 127	267	1 775	348	301
Laksebrev, drivgarn	51	112	332	1 576	221	2 222	604	3 910	19	27
Laksebrev, stengsel	545	1 182	365	1 612	146	1 334	1 056	4 128	24	41
Laksebrev, stågarn	235	476	285	1 329	245	2 535	765	4 340	38	80
Totalt	1 803	3 449	2 056	9 482	1 694	17 635	5 552	30 566	1 962	2 139

Etter 2001 har garnfangsten stått for 60-70 % av den norske fangsten i Tanavassdraget. Fordelingen av fangsten mellom redskapene på norsk side skilte seg i 2017 klart ut i fra de foregående årenes resultat. Nå ble 59 % av den norske fangsten fanget på stang. Etter at en betydelig del av turistfisket på grensa ble solgt fra norsk side, utgjorde turistfangsten 27 % av fangsten, mot gjennomsnittlig 8 % de siste årene (fig 19).

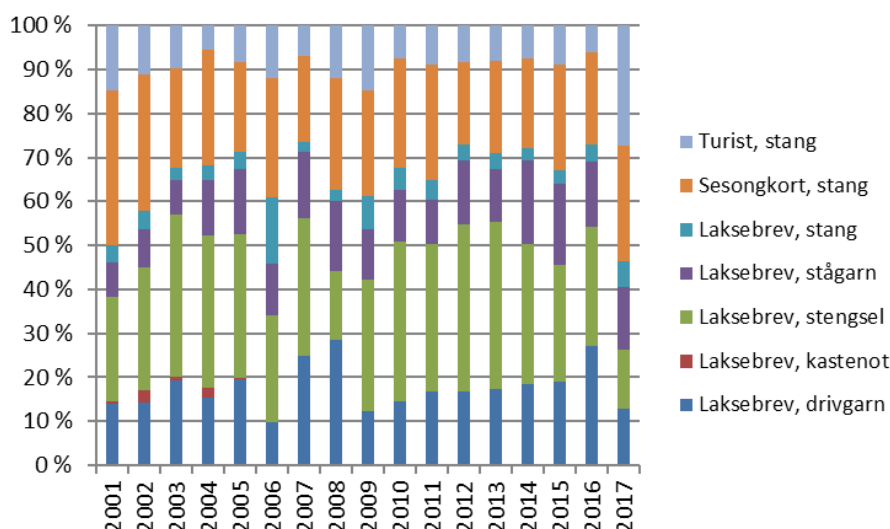

Fig 19: Fangstfordeling mellom ulike redskaper og fiskergrupper på norsk side av Tanavassdraget i perioden 2001-17 basert på total vekt.

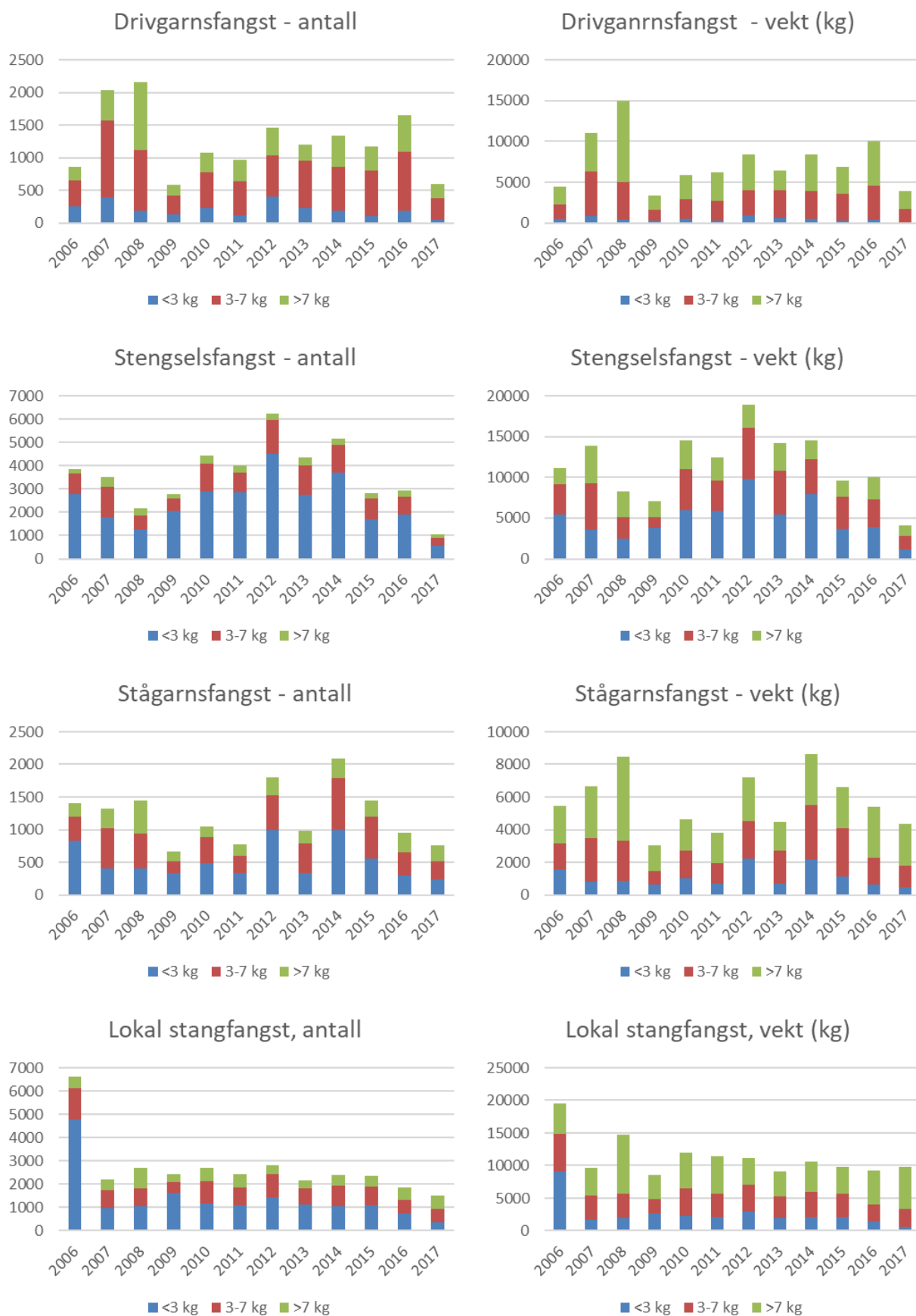

Fig 20: Norsk fangst i Tanavassdraget i perioden 2006-17 fordelt på ulike redskaper; drivgarn, stengselsfiske, stågarn og lokalt stangfiske. Figurene til venstre er basert på antall og de til høyre på vekt. Søylen er delt inn i stor-, mellom- og smålaks.

Drivgarnsfiske

Det er beregnet at det ble fanget 609 laks på til sammen 3 942 kg i drivgarnsfisket i 2017. I perioden 2006-2016 har den norske drivgarnsfangsten variert mellom 4 494 og 14 991 kg laks årlig med et gjennomsnitt på 7 816 kg, og tilsvarende mellom 590 og 2 153 laks (fig 20). Drivgarnsfiske pågår tidlig i sesongen samtidig som det går opp en mye storlaks, og før hovedtyngden av smålaks kommer opp i elva. Det fanges derfor en større andel storlaks i drivgarnsfisket enn på andre fiskemetoder. I gjennomsnitt har 31 % av laksene fanget i drivgarnsfisket vært over 7 kg i perioden 2006-16, og andelen var 40 % i 2017. Gjennomsnittsvekta i årets drivgarnsfangst var 6,5 kg.

Drivgarnsfisket er svært avhengig av vannstanden. De fiskeberettigede i Tana kommune er delt inn i 52 ulike soner, og det er stor forskjell på hvor godt egnet de ulike sonene er for drivgarnsfiske. Enkelte soner er ikke egnet for fiske med drivgarn, i noen soner er man avhengig av høy vannstand, i andre er man avhengig av lav vannstand, mens det i noen soner er mulig å fiske både på høy og lav vannstand. Det er større sjanser for gode drivgarnsfangster totalt sett ved tidlig isgang og relativt lav vannstand i drivgarnstida (Niemelä mfl. 2009a).

Før sesongen ble fisket redusert fra fire til to uker, og fra tre til to dager i de åpne ukene. Fisket foregikk denne sesongen fra 1. til 15. juni, fra mandag kl 18 til onsdag kl 18. Den seine våren gjorde at vannstanden var grei den første uka; mellom 332-570 m³/sek i Polmak, mens flommen kom for alvor i den andre uka, og da lå vannføringen på mellom 981-1297 m³/sek. Om lag 45 % av drivgarnsfangsten ble tatt den første uka, og resterende 55 % den andre uka.

Det var til sammen 74 fiskere som rapporterte om drivgarnsfangst på norsk side. Drivgarnsfisket foregår hovedsakelig i Tana kommune, og av fiskerne som rapporterte om fangst, fisket 34 personer fra Tana bru til Tanamunningen, 26 fra Tana bru til Storfossen og 14 på riksgrensestrekningen av Tanaelva ovenfor Storfossen. Det er fortsatt drivgarnsfisket som er det garnfisket som inkluderer flest fiskere på norsk side ettersom både husstandsmedlemmer om andre lokale fiskere deltar som dreng.

Det er beregnet at det ble fanget 1101 kg laks i drivgarnsfisket på finsk side mot gjennomsnittlig 2646 kg de siste 10 årene (2008-2017).

Stengselsfisket

Det er beregnet at det ble fanget 1056 laks på til sammen 4 128 kg på stengsel i 2017. I perioden 2006-2016 varierte den norske stengselfangsten mellom 7 031 og 18 860 kg laks årlig med et gjennomsnitt på 12 216 kg, og tilsvarende mellom 2 185 og 6 239 laks (fig 20). Stengselsfisket er svært avhengig av vannføringen, og forholdene denne sesongen kan karakteriseres nærmest som en unntakstilstand. Mange av stengselsfiskerne meldte at de nærmest ikke hadde hatt forhold for å fiske i sesongen, og bare et fåtall meldte om relativt gode fangster.

Det fanges jevnt over en større andel smålaks stengselsfisket, enn med andre redskaper og gjennomsnittsvekta for stangselsfangsten var på 3,9 kg i 2017. Fordelingen av antall laks mellom størrelsesgruppene var 14 % storlaks, 35 % mellomlaks og 52 % smålaks (fig 20).

Det er beregnet at det ble fanget kun 704 kg laks i det finske stengselsfisket, noe som ikke er sammenlignbart med noen andre sesonger. Gjennomsnittet for de siste ti årene (2008-2017) var på 3017 kg.

Stågarn

Det er beregnet at det ble fanget 765 laks på til sammen 4 339 kg på stågarn (settegarn) i 2017. I perioden 2006-2016 har den norske stågarns fangsten variert mellom 3 059 og 8 638 kg laks årlig med et gjennomsnitt på 5 846 kg, og tilsvarende mellom 670 og 2 090 laks (fig 20). Totalt sett var sesongen relativt svak basert på antall laks, og under gjennomsnittet også basert på fangstkvantum i vekt. Gjennomsnittsvekta var høy; 5,7 kg mot 4,7 kg i gjennomsnitt for perioden 2006-16. Fordelingen av antall laks mellom størrelsesgruppene i 2017 viste 32 % storlaks, 37 % mellomlaks og 31 % smålaks (fig 20).

Også stågarnsfisket er avhengig av riktig vannstand for at fisket skal være vellykket. Det er imidlertid større variasjon mellom ideell vannstand for ulike stågarnsplasser, enn det er for ulike stengselsplasser. Det er en del gode flomfiskeplasser for stågarn, mens slike plasser er mer sjelden for stengselsfiske. Enkelte fiskere som har tilgang på stågarnsplasser som er ideell ved høy vannstand kan gjøre gode fangster i sesonger som 2017. Den samlede stågarnsfangsten var dermed ikke redusert på samme vis som fangsten for fisket med drivgarn og stengsel.

Det er beregnet at det ble fanget 2 949 kg på stågarn på finsk side, mot gjennomsnittlig 5 847 kg i gjennomsnitt de siste ti årene.

Lokalt stangfiske

Det er beregnet at det ble fanget 1 519 laks på til sammen 9 858 kg i det lokale stangfisket på norsk side, laksebreveieres stangfangst inkludert, i 2017. I perioden 2006-2016 har den lokale stangfangsten variert mellom 8 510 og 19 522 kg laks årlig med et gjennomsnitt på 11 422 kg, og tilsvarende mellom 2 179 og 6 599 laks (fig 20). Totalt sett ble det det altså en svak sesong, særlig med tanke på antall laks, men også basert på vekt. Det var imidlertid et stort innslag av stor laks, og gjennomsnittsvekta var høy; 6,5 kg mot 4,2 kg i gjennomsnitt for perioden 2006-16. Fordelingen av antall laks mellom størrelsesgruppene i 2017 var 39 % storlaks, 38 % mellomlaks og 23 % smålaks.

Lokale stangfiskere tok mest sin fangst i selve Tanaelva (64 % basert på vekt), og en mindre andel (36 %) i sideelvene, Anárjohka inkludert. Det var særlig i den nedre norske delen av Tanaelva fangsten var god, og 48 % av den lokale stangfangsten ble tatt her, mot 16 % på gresestrekningen. Flere fiskere meldte om et tidvis svært godt dorgefiske både i nedre norske del og på grensen. Det var særlig mye stor laks å få. Vi har ikke mulighet å vurdere hvor mye som er fanget ved dorgefiske og hvor mye som er fanget ved fiske fra strand.

På finsk side er det beregnet at det ble fanget 10 059 kg laks i det lokale stangfisket. Fangsten har variert mellom 9 400 og 16 095 de siste 10 årene, men et gjennomsnitt på 11 505 kg.

Turistfiske på grensa

Tilreisende fiskere som kjøpte fiskekort fra den norske fiskekortkvota rapporterte om en samlet fangst på 1 140 laks på til sammen 6 633 kg. Dette inkluderer ikke beregnet fangst for fiskere som ikke leverte rapport. Det var båtfisket som var mest effektivt, og det ble fanget både mest og gjennomsnittlig størst laks under dorgefisket. Fiskere med båtfiskekort rapporterte om fangst av 5 547 kg laks og 1,97 kg laks pr. fiskedøgn. Fiskere med strandkort rapporterte om fangst av 1 086 kg laks, og 0,67 kg laks pr. fiskedøgn. Gjennomsnittsstørrelsen til laks fanget fra båt og strand var henholdsvis 6,4 og 4,1 kg (tabell 10).

Tabell 10: Oversikt over antall solgte fiskedøgn på riksgrensestrekningen, rapportert fangst fra turistfisket, fangst pr døgn og gjennomsnittsvekt. Tabellen er delt inn i strand og båtfiske og dessuten i de fire sonene i Tanaelva. Fangsten fra Anárjohka kan også stamme fra båtfiske i og med at de fisker på samme kortet som i den øvre delen av Tanaelva.

Elvestrekning	Antall døgn, tilreisende fiskere	Fangst tilreisende		Fangst pr fiskedøgn, tilreisende		Gjennomsnittsvekt (kg)
		Vekt (kg)	Antall	Vekt (kg)	Antall	
<i>Strandkort:</i>						
Tana, grensa-Lákšjohka	898	661	173	0,79	0,21	3,8
Tana, Lákšjohka-Luosnargguoika	280	250	57	0,91	0,21	4,4
Tana, Luosnargguoika-Borsi	150	93	17	0,65	0,12	5,5
Tanaelva over Borsi	293	38	13	0,14	0,05	2,9
Anárjohka *	113	44	8	0,53	0,1	5,5
Samlet strandkort	1 734	1 086	268	0,67	0,17	4,1
<i>Båtkort:</i>						
Tana, grensa-Lákšjohka	222	483	66	2,57	0,35	7,3
Tana, Lákšjohka-Luosnargguoika	1 262	2 806	451	2,41	0,39	6,2
Tana, Luosnargguoika-Borsi	1 106	1 709	270	1,63	0,26	6,3
Tanaelva over Borsi *	472	549	85	1,32	0,2	6,5
Samlet båtkort	3 062	5 547	872	1,97	0,31	6,4
Samlet turistfiske grensestrekningen	4 796	6 633	1 140	1,5	0,26	5,8

6.4 Fangstfordeling i vassdraget

Størstedelen av laksefangsten i Tanavassdraget blir tatt i selve Tanaelva, til sammen 53 tonn (87 %) i sesongen 2017. Dette er litt mer enn gjennomsnittet for perioden 2006-17; 85,5 % (fig 21). Det fanges betydelig mer laks på grensestrekningen enn i nedre norske del av Tanaelva, henholdsvis 38,8 og 14,2 tonn i 2017. Sideelvene som er viktigst når det kommer til fangst er Anárjohka, Kárášjohka, lešjohka, Utsjoki og Máskejohka.

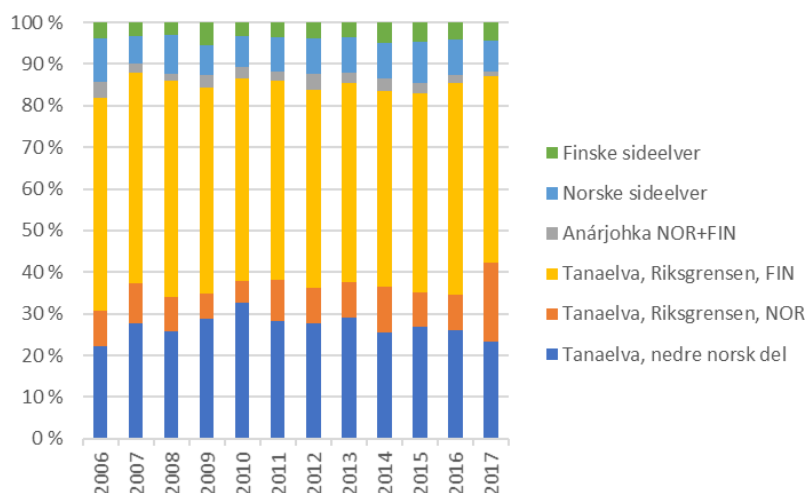

Fig 21: Fangstfordeling av laks fanget i Tanaelva og norske og finske sideelver i perioden 2006-2017 basert på beregnet fangst i vekt.

På norsk side ble 25 784 kg (84 %) laks fanget i selve Tanaelva, fra Tanamunningen til Ráidenjárga (elvesammenløpet av Anárjohka og Kárášjohka). I sidevassdragene Kárášjohka og lešjohka ble det fanget til sammen 3 204 kg laks (10 %), i de øvrige sideelvene ble det fanget totalt 1 579 kg laks (5 %), og i grenseelva Anárjohka ble det fanget 116 kg (tab 11).

Tab 11: Fangst av laks og sjørøret i de ulike fiskesonene på norsk side av Tanavassdraget i sesongen 2017. Fangsten inkluderer gjenutsatt fisk og beregnet ikke-rapportert fangst.

	<3 kg		3-7 kg		>7 kg		Totalt		Sjørøret	
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
Anárjohka	15	18	10	42	6	55	31	116	3	4
Baisjohka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bávttajohka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geaimmejohka	4	7	1	3	0	0	5	10	0	0
Goššjohka	1	2	3	15	0	0	4	17	0	0
Iešjohka	32	47	32	156	59	637	122	840	0	0
Kárášjohka nedenfor Skáidigeačči	30	45	32	166	50	510	111	721	13	21
Kárášjohka ovenfor Skáidigeačči	50	91	80	411	109	1130	239	1 633	2	3
Lákšjohka	62	109	12	39	0	0	75	148	2	4
Leavvajohka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Luovtvejohka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Máskejohka	106	215	165	733	27	260	298	1 208	15	18
Polmakelv/Polmakvatn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tana bru til riksgrensen	538	1 122	509	2 297	348	3 760	1 395	7 180	103	171
Tanaelva fra riksgrensen til Levajok Fjellstue	513	915	540	2 486	650	6 839	1 703	10 239	120	178
Tanaelva ovenfor Levajok Fjellstue	74	106	80	377	84	855	238	1 338	12	21
Tanamunning til Tana bru	357	737	578	2 707	361	3 583	1 293	7 027	1691	1717
Válljohka	21	35	13	46	1	8	34	90	2	3
Totalt	1 803	3 449	2 056	9 482	1 693	17 636	5 551	30 567	1 962	2 138

Norske sideelver

Det er beregnet at det ble fanget 888 laks på til sammen 4 667 kg i de norske sideelvene i Tanavassdraget. Grunnlaget for beregningen var en rapportert fangst av 803 laks på til sammen 4 398 kg (tab 12). Samlet sett ble 15 % av sideelvfangsten basert på vekt tatt av tilreisende fiskere. De rapporterte om fangst av 0,26 laks, og 0,94 kg laks pr fiskedøgn. I dette kapittelet følger en nærmere beskrivelse av fisket og fangsten i de norske sideelvene.

Tabell 12: Oversikt over antall fiskedøgn solgt til de norske sideelvene, rapportert fangst for tilreisende, fangst pr døgn for tilreisende, totalt rapportert fangst, andel turistfanget laks basert på vekt og gjennomsnittsvikt til laksen. * I sideelva Lákšjohka satte tilreisende fiskere ut mye av sin fangst og de lokale fiskerne stod for 52 % av beskatningen.

Elvestrekning	Antall døgn, tilreisende fiskere	Fangst tilreisende		Fangst pr fiskedøgn, tilreisende		Fangst totalt		Andel turistfangst (vekt)	Gjennomsnittsvikt (kg)
		Vekt (kg)	Antall	Vekt (kg)	Antall	Vekt (kg)	Antall		
Máskejohka/Masjok	255	264	70	1,12	0,3	1142	277	23 %	4,1
Luovtvejohka/Luftjok	4	0	0	0	0	0	0	0 %	
Buolmátjohka/Polmakelva	2	0	0	0	0	0	0	0 %	
Lákšjohka	107	113	56	1,1	0,54	143	71	79 %*	2,3
Leavvajohka/Levajok	4	0	0	0	0	0	0	0 %	
Baišjohka	1	0	0	0	0	0	0	0 %	
Váljohka	55	37	17	0,69	0,31	86	32	43 %	2,7
Kárášjohka nedenfor Skáidegeačči	17	6	1	0,46	0,08	682	99	1 %	6,9
Kárášjohka over Skáidegeačči	274	211	34	0,83	0,13	1533	219	16 %	7,0
Geaimmejohka	1	0	0	0	0	9	9	0 %	1,9
Iešjohka	21	21	2	1,17	0,11	787	106	3 %	7,4
Goššjohka	5	0	0	0	0	16	4	0 %	4,1
Norske sideelver, samlet	873	652	180	0,94	0,26	4 398	803	15 %	

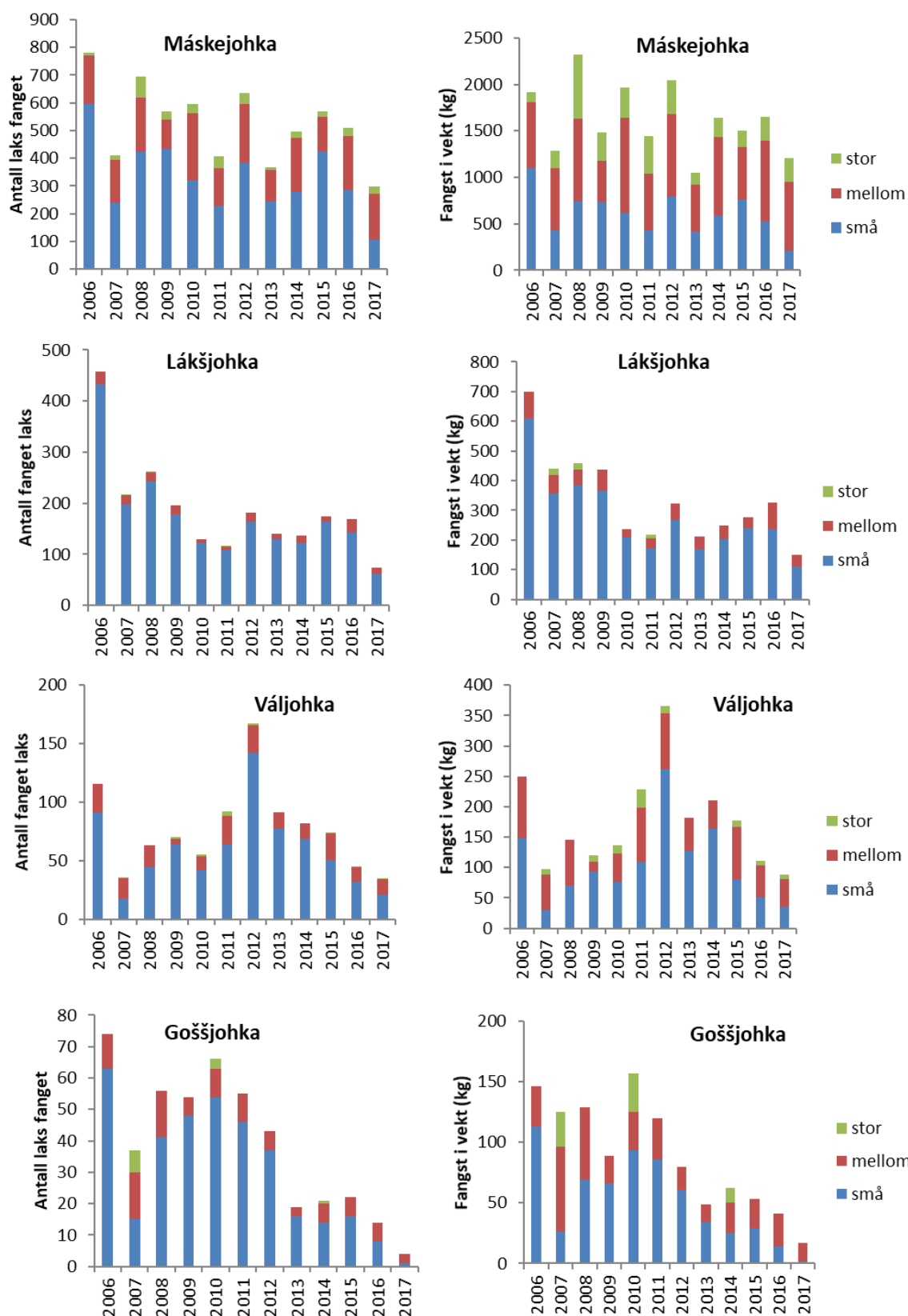

Fig 22: Fangstutvikling i sideelvene Máskejohka, Láksjohka, Válgjohka og Goššjohka i perioden 2006-2017. Figurene til venstre er basert på antall, og figurene til høyre på vekt. Figurene er basert på beregnet fangst, og gjenutsatt laks er inkludert. Blå søyle er smålaks (< 3kg), rød er mellomlaks (3-7 kg), og grønn er storlaks (>7 kg).

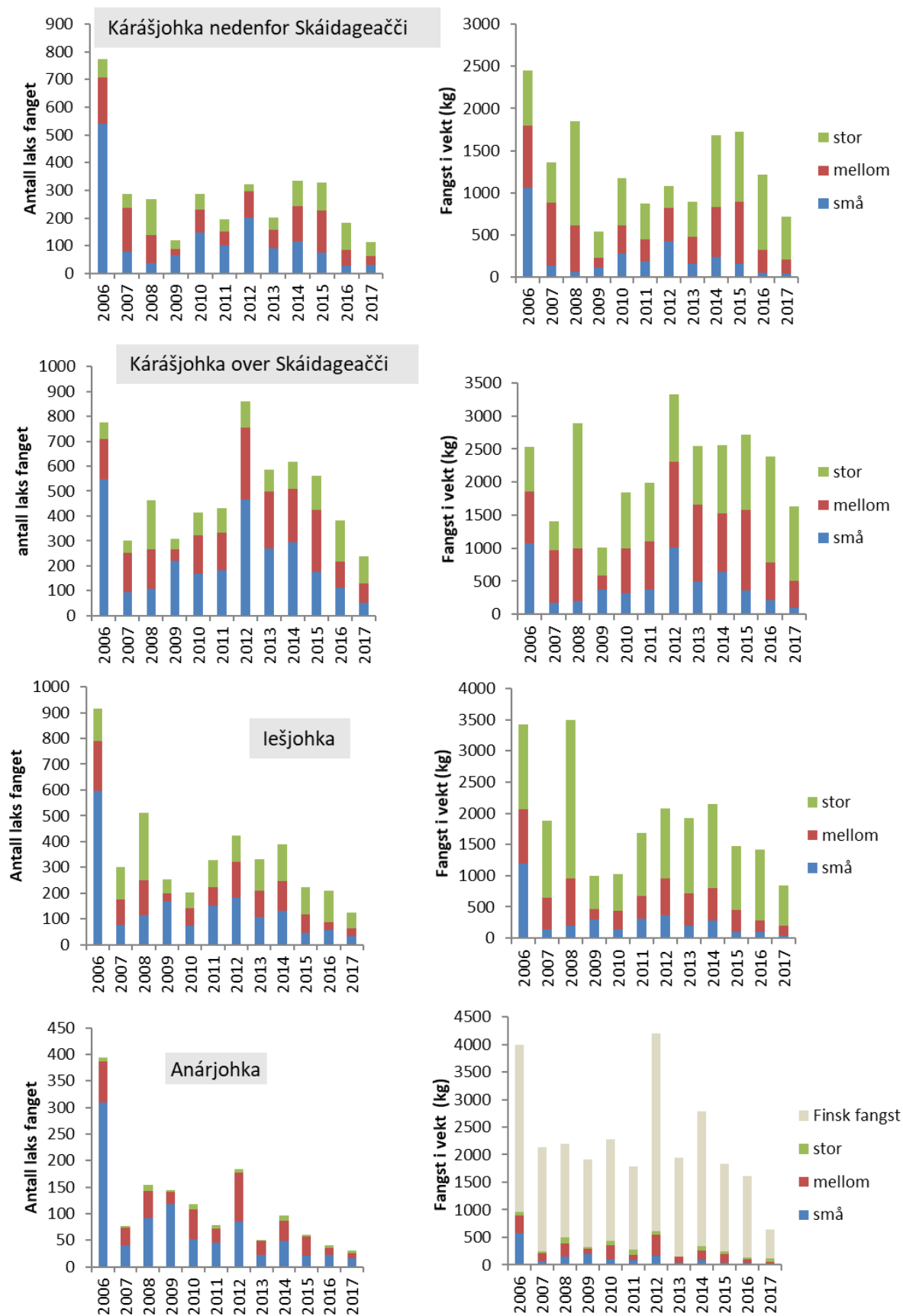

Fig 23: Fangstutvikling av laks i sideelvene Kárášjohka over og nedenfor Skáidegeačči, Iešjohka og Anárjohka (2006-17). Figurene til venstre er basert på antall, og figurene til høyre på vekt. Figurene er basert på beregnet fangst, og gjenutsatt laks er inkludert. Blå søyle er smålaks (< 3kg), rød er mellomlaks (3-7 kg), og grønn er storlaks (>7 kg). I figuren som beskriver fangsten av laks i Anárjohka basert på vekt, er også den finske fangsten tatt med.

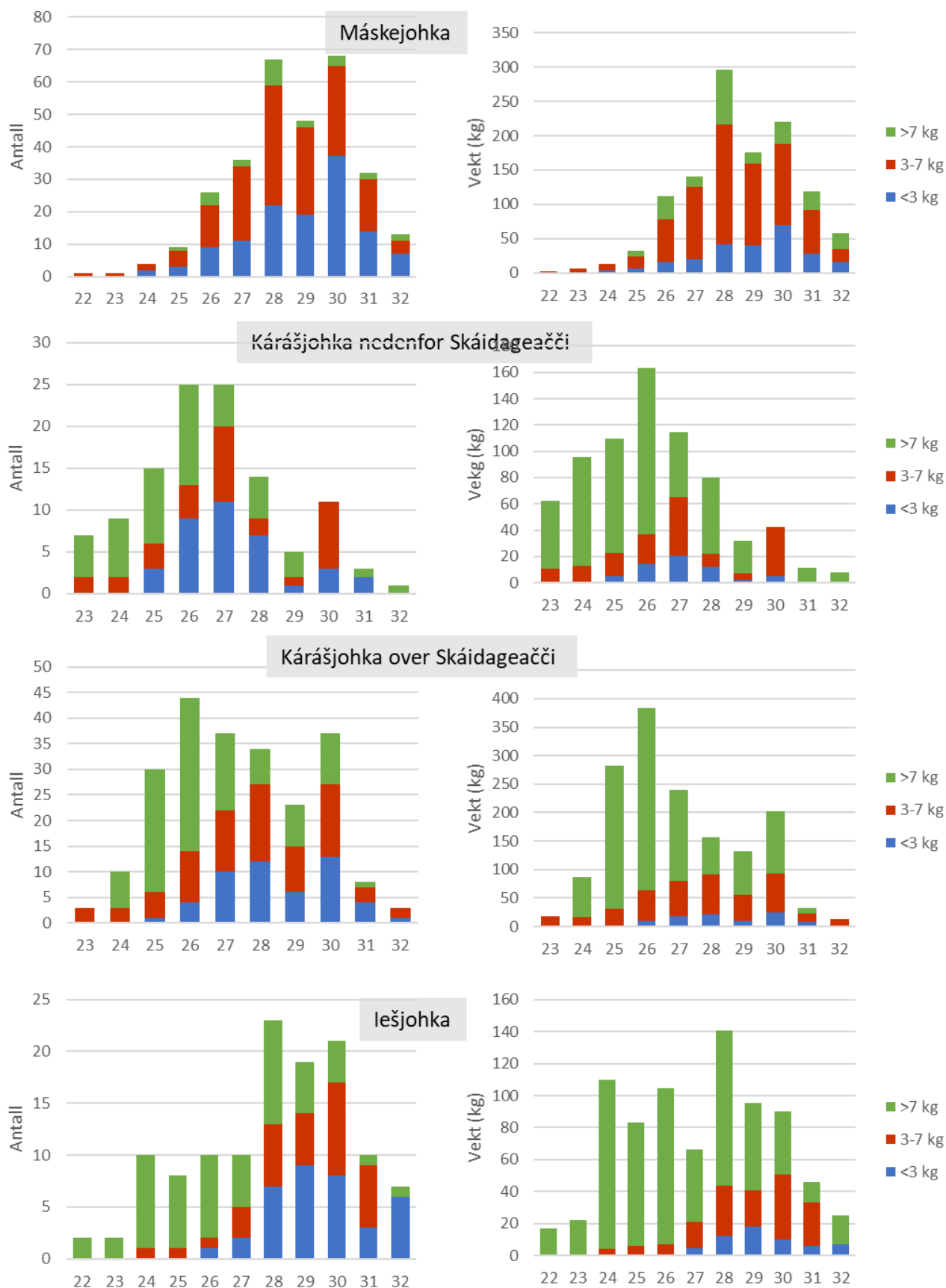

Fig 24: Sesongfordeling av fangst i de norske sideelvene det rapporteres om mest fangst av laks; Máskejohka nedenfor og over Skáidageačči, og Iešjohka. Figurene til venstre er basert på antall, og figurene til høyre på vekt. Figurene er basert på rapportert fangst, og gjenutsatt laks er inkludert. Blå søyle er smålaks (< 3kg), rød er mellomlaks (3-7 kg), og grønn er storlaks (>7 kg).

Máskejohka

Det er beregnet at det ble fanget 298 laks på til sammen 1 207 kg i Máskejohka i 2017, hvorav 14 laks (5 %) ble gjennutsatt. Det er en reduksjon både i antall og vekt i forhold til 2016, og målt i antall laks er det den minste fangsten som er registrert i perioden 2006-17 (fig 22). Det var høy vannstand gjennom det meste av sesongen, og dermed få tilgjengelige fiskeplasser og færre aktive fiskere. Enkelte fiskere fikk imidlertid gode fangster.

Det har over mange år vært en betydelig reduksjon i salg av fiskekort for tilreisende fiskere til Máskejohka, og i 2017 ble det totalt solgt 255 fiskedøgn for tilreisende. Det er rapportert fangst på 0,3 laks pr fiskedøgn for tilreisende, og tilsvarende 1,12 kg laks pr fiskedøgn. Tilreisende fiskere sto for 25 % av laksefangsten basert på antall laks (tab 12). Til sammenligning sto tilreisende fiskere for nærmere 60 % av fangsten i perioden 2012-15 og 40 % av fangsten i 2016. Det meste av laksen blir fanget i selve Máskejohka, og i 2017 ble det rapportert fangst av 50 laks på til sammen 160 kg i de tre sideelvene Sommelelva/Geasis, Dunkrattelva/Uvjalátnja og Ciikujohka.

Det ble fanget svært få laks i begynnelsen av sesongen, men fra siste uka i juni og frem til og med første uka i august ble det fanget minst 25 laks i uka. I de to beste ukene (uke 28 og 30) ble det rapportert om fangst av 67-68 laks i uka (fig 24).

Máskejohka har en laksebestand preget av mye mellomlaks og et mindre innslag av storlaks. I et normalår utgjør likevel smålaks det største antallet av laksefangsten der. 2017 var et utpreget svakt smålaksår, og fordelingen mellom små-, mellom- og storlaks var 36-55-9 % i år. Resultatet fra en drivtelling gjennomført i øvre del av Sommeralva viste også at 2017 var et svakt år for smålaks og et relativt godt år for større laks i Máskejohka (egen upubliserte data).

Med høy vannføring i Máskejohka utover sommeren var det få fiskeplasser tilgjengelig og færre aktive fiskere enn i et normalår. Enkelte fiskere opplevde likevel et godt fiske i Máskejohka i løpet av sommeren, og det var trolig bra med stor laks på elva i 2017. Bildet er fra 18.6 (foto: Narve S. Johansen)

Luftjok/Luovvtejohka

Luftjok er registrert som lakseførende elv, men det vandrer få eller ingen laks opp der. Elva byr imidlertid på et godt harrfiske, og det gyter sjøørret her. Det ble solgt 5 fiskedøgn til Luftjok, og det er registrert fangst på 20 harr.

Polmakelva/Buolmátjohka

Det fiskes lite i Polmakelva, og fanges lite laks. Det meste av lakseproduksjonen i Polmakelva skjer i de finske tilløpselvene til Polmakvann. Disse elvene er stengt for fiske, men det foregår et krokgarnsfiske av lokale rettighetshavere på finsk side i Polmakvann. Det ble solgt to døgn til tilreisende fiskere i den norske delen av Polmakelva, men det er ikke rapportert om fangst i den norske delen av elva.

Lákšjohka

Det er beregnet at det er fanget 75 laks på til sammen 149 kg i Lákšjohka, og 44 (58 %) av disse laksene ble gjenutsatt. Fangsten er betydelig redusert både i antall og i vekt i forhold til 2016, og er for øvrig den laveste fangsten som er registrert i perioden fra 2006 (fig 22). Lákšjohka var særlig påvirket av den høye vannføringen, i og med at det lå snø i nedslagsfeltet til Lákšjohka langt utover sommeren. Det har vært videotelling av lakseoppgangen siden 2009, og det har årlig vandret opp i mellom 400 og 1 100 laks. Årets telling ble amputert, også det pga vannføringen, men det er sannsynlig at årets oppgang var i nedre del av skalaen i forhold til de tidligere årene (pers medd. Panu Orell). Tellingen viste også at det var en spesielt sein oppgang denne sesongen. Det ble for øvrig registrert en god del av pukkellaks i videoen, men de fleste snudde tidlig og vandret raskt tilbake til Tanaelva, og det er anslått at kun 25 stykker vandret opp Lákšjohka.

Til tross for vannføringen og betydelige begrensninger i tilgjengelige fiskekort (sesonglengde og døgn i uka), ble det solgt 107 døgn til tilreisende fiskere, kun en liten nedgang fra de siste årene (snitt på 137 døgn/sesong siste 5 år). Det er rapportert 0,54 laks pr fiskedøgn og tilsvarende 1,10 kg laks pr døgn for tilreisende fiskere (tab 12). Det ble fangst mest laks i uke 29 og 30, altså de to siste ukene i juli. Det var tilreisende fiskere som fanget mest laks i Lákšjohka (79 %), men en stor andel av disse ble gjenutsatt, slik at de lokale fiskere som stod for om lag halvparten av uttaket av laks (52 %).

Lákšjohka har en utpreget smålaksebestand, men med et relativt betydelig innslag av små mellomlaks enkelte år. I 2017 var fordelingen mellom små og mellomlaks 83-16 %. Det ble rapportert om mest laks til selve Lákšjohka (58 %), mens de resterende 42 % ble rapportert fanget i de to sideelvene Gurte- og Deavvkehanjohka.

Det er kjent at det er en fin stamme med ferskvannsstasjonær ørret (brunørret) i Lákšjohka, og TF åpnet for rapportering av disse i 2016. I 2017-sesongen ble det rapportert om fangst av 12 brunørreter på til sammen 11 kg, inkludert to fisk rapportert som sjøørret.

Báišjohka

Det fiskes lite i sideelva Báišjohka, og det ble for første gang solgt et fiskedøgn til denne sideelva i 2017. Det ble ikke rapportert om laksefangst hit i år heller. Det har over flere år blitt gjennomført drivtelling like før gytetida i deler av Báišjohka, og disse har bekreftet at det er en liten laksebestand med smålaks i elva. Årets telling viste at det var et svakt smålakseår også der, men det ble registrert noe mer mellomlaks enn tidligere, til sammen vel 50 laks over det som er regnet som den viktigste strekningen (ca 8,5 km).

Váljohka

Det er beregnet at det ble fanget 34 laks på til sammen 90 kg i Váljohka med sideelver i 2017 (fig 22). Dette er en reduksjon i forhold til i 2016, og er det svakeste fangstresultatet som er registrert siden 2006. Fiskeintensiteten i Váljohka har over mange år vært lav. Det gjelder også for årets sesong, med til sammen 55 solgte fiskedøgn for tilreisende fiskere, noe som var en liten økning i forhold til de siste årene. Tilreisende fiskere rapporterte om lag halvparten av antall laksefangster denne sesongen. De siste sesongene har det vært en liten overvekt av lokal fangst. De tilreisende fiskerne rapporterte om 0,31 laks pr fiskedøgn, altså 3 døgn for hver laks som ble fanget, og tilsvarende 0,69 kg laks pr fiskedøgn (tab 12).

Váljohka har en utpreget smålaksebestand med et betydelig innslag av mellomlaks enkelte år. I 2017 var fordelingen mellom små- og mellomlaks på 62-38 %

Karášjohka nedenfor Skáidegeačči

Det er beregnet at det ble fanget 111 laks på til sammen 721 kg i nedre del av Karášjohka, altså på strekningen fra samløpet med Anárjohka og opp til Skáidegeačči. I perioden fra 2006 er det kun et år med mindre fangst enn i 2017, og det var særlig fangsten av smålaks som var liten i sesongen (fig 23).

Det er et fortsatt et aktivt fiske med faststående bruk (stengsel og stågarn) i nedre del av Karášjohka, og 9 personer rapporterte om garnfangst i 2017. Om lag halvparten av laksen på strekningen ble fanget på garn (46 % basert på vekt). De fleste av garnfiskerne er aktiv i bare korte deler av sesongen. Den høye vannføringen kan ha vært positiv for enkelte, mens flere meldte om vanskelige forhold, og noen hadde ikke forhold for å fiske over hode i sesongen.

Det foregår et lokalt dorgefiske på enkelte lokaliteter på strekningen. Det ble meldt om godt fiske i øverste delen av sonen, ved Ássebákti, i slutten av juni. Flere båter var aktive, og media rapporterte fra fisket. Uke 25 og 26 var de beste ukene med tanke på stangfangsten med 115 kg rapportert laks den beste uka (uke 26) (fig 24).

Antallet tilreisende fiskere har over tid vært lavt, og i 2017 ble det kun solgt 16 fiskedøgn i den nedre delen av Karášjohka. De rapporterte fangst på 0,08 laks pr fiskedøgn, og tilsvarende 0,46 kg laks pr. fiskedøgn. De tilreisende fiskerne stod for 1 % av den rapporterte fangsten basert på vekt (tab 12).

Det fanges en del ørret i nedre del av Karášjohka, både sjøørret og ferskvannsstadjonær ørret (brunørret). Disse har fått særlig oppmerksomhet siden en del av dem er svært aktiv i perioden laksesmolten vandrer ut. Enkelte steder kan de lokale fiskerne konstatere at smoltutgangen er i gang når ørret raser rundt og bryter vannflata. Det ble ikke registrert mye aktivitet i 2017, kanskje pga av den høye vannstanden, men det ble fanget ørret med noe smolt i magen også i år. Det ble registrert fangst av 15 ørret på til sammen 23 kg.

Geaimmejohka

Det ble rapportert om fangst av 5 laks på til sammen 10 kg i Geaimmejohka i 2017. Det ble åpnet for rapportering av laksefangster hit først i 2014, og det er rapportert noe laks hit de to siste årene; 15 laks i 2015 og 9 laks i 2016. Elva har en bestand dominert av smålaks. Overvåking av gytebestanden ved drivtelling i 2013-14 viste at det er stor variasjon i antall laks i elva. I det gode smålaksåret 2014 ble det observert flere enn 300 laks over den nedre fossen, mens det året før ble observert færre enn 100 laks på en noe kortere strekning (Johansen 2015b).

Geaimmejohka munner ut til nedre del av Kárášjohka, ved Ássebákti. Tidligere fisket tilreisende i elva med kort for Kárášjohka nedenfor Skáidegeačči. I 2016 ble det for første gang solgt 3 døgn til Geaimmejohka og i 2017 ble det solgt kun 1 døgn.

Kárášjohka over Skáidegeačči

Det er beregnet at det ble fanget 239 laks på til sammen 1 633 kg i øvre del av Kárášjohka, oppstrøms Skáidegeačči. Basert på antall laks er dette den minste fangsten som er registrert i perioden fra 2006. Det var en spesielt liten andel smålaks i 2017, og basert på vekt var fangsten svakere i både 2007 og 2009 (fig 23). Sommervannføringen var svært høy også i øvre del av Kárášjohka, selv om snøen tiner mye tidligere bort herfra, enn f. eks i nedslagsfeltet til lešjohka. Flere store sommerflommer gjorde det spesielt vanskelig å fiske i perioder av sommeren. Erfarne fiskere opplevde at laksen ikke stod på de plassene de i normale sesonger er borti fisk.

Gjennom sesongen ble lakseoppgangen til øvre deler av Kárášjohka overvåket med sonar ved Bieskkenjárg, ca. 5 km oppstrøms Skáidegeačči. Det ble registrert 863 laks på vei opp, hvorav 492 er vurdert å være laks over 3 kg (Anon. 2018). Flommen gjorde det svært vanskelig å gjennomføre tellingen som planlagt, og det registrerte antallet laks må regnes som et minimum. Særlig i den første delen av sesongen var det ikke full dekning av elva (pers. medd. Panu Orell, Luke).

Antall tilreisende fiskere har blitt redusert noe over tid, og endte på 274 fiskedøgn i 2017. Dette er likevel det første året at øvre del av Kárášjohka har vært den mest populære elva for tilreisende fiskere. Det har tidligere vært Máskejohka i Tana kommune. Det er rapportert fangst på 0,13 laks pr fiskedøgn for tilreisende, og tilsvarende 0,83 kg laks pr. fiskedøgn. De tilreisende fiskerne stod for 14 % av den rapporterte fangsten basert på vekt, noe som er om lag tilsvarende med andelen i 2016 (17 %), og gjennomsnittet for sesongene 2012-15 (19 %) (tab 23).

Det drives garnfiske i øvre deler av Kárášjohka, og det er utelukkende snakk om støgarnsfiske. Det var i alt seks fiskere som rapporterte om garnfangst, og basert på rapportert fangst ble 11 % av fangsten (basert på vekt) i øvre del av Kárášjohka tatt på garn.

Det ble fanget relativt jevnt med laks gjennom sesongen, det vil si mer enn 30 laks i uka fra uke 25-30 (28 laks i uke 29). Siden storlaksen generelt kommer oppi vassdraget tidlig var det siste uka i juni (uke 26) som ble best med tanke på samlet vekt, og da ble det rapportert om fangst av 383 kg laks (fig 24).

Kárášjohka er en av storlakselvene i Tanavassdraget. Det er likevel normalt et betydelig innslag av smålaks i bestanden. I året sesong ble det imidlertid fanget svært få smålaks, og enkelte lokale fiskere uttrykte bekymring siden dette er andre sesongen det har vært svært lite smålaks å få i Kárášjohka. Tellingene fra andre deler av vassdraget viser også at de to siste sesongene har vært svake smålaksår i Tanavassdraget generelt. Samlet sett er det beregnet at det ble fanget henholdsvis 50, 80 og 109, små-, mellom- og storlaks i øvre del av Kárášjohka. Dette gir følgende fordeling: 21-33-46 %.

lešjohka

Det er beregnet at det ble fanget 123 laks på til sammen 840 kg i lešjohka. Dette er den minste fangsten som er registrert i løpet av en sesong i perioden fra 2006. lešjohka var særlig påvirket av den høye vannføringen, og flere fiskere har kommentert at det selv midt i sesongen ikke hadde vært tilgjengelige fiskeplasser. De måtte stå inne i krattene langs elva og fikk ikke fisket på et skikkelig vis.

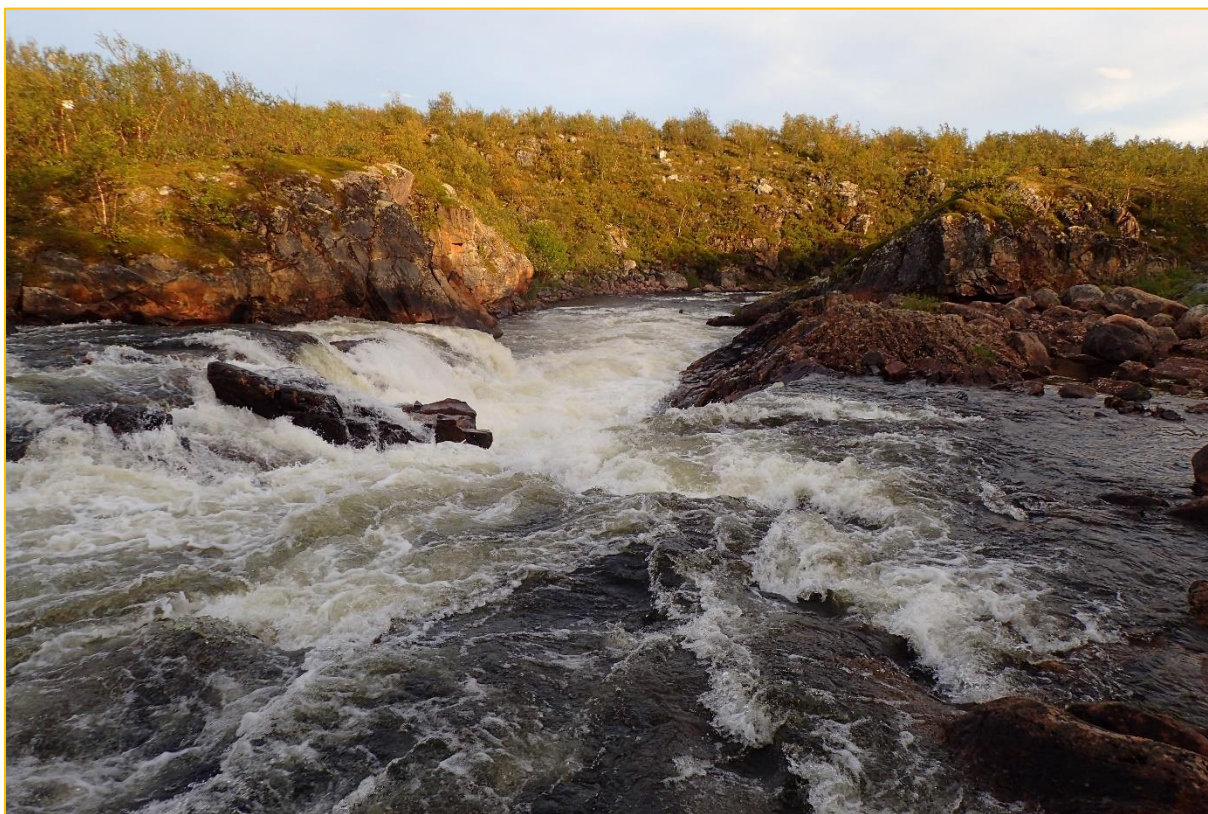
Antall tilreisende fiskere som har vært aktiv i lešjohka skal ha blitt betydelig redusert siden årtusenskiftet. I perioden 2010-15 var imidlertid antallet relativt stabilt, og lå årlig mellom 90 og 130

solgte fiskedøgn pr sesong. I 2016 valgte TF å stenge lešjohka for tilreisende fiskere, etter at bestanden hadde blitt vurdert å være langt under forvaltningsmålet over lang tid. Den ble gjenåpnet i 2017, men det ble solgt kun 21 fiskedøgn, tre båtfiskedøgn inkludert. Det er rapportert fangst på 0,11 laks pr fiskedøgn for tilreisende, og tilsvarende 1,17 kg laks pr. fiskedøgn. Basert på vekt sto de tilreisende fiskerne for 3 % av den rapporterte fangsten i lešjohka (tab 12).

Det er tillatt for rettighetshavere å fiske med garn lešjohka, men de siste årene har fisket vært lite omfattende, og i 2017 ble det rapportert kun om en garnfanget laks.

Fangsten var lav gjennom hele sesongen i lešjohka, og frem til og med uke 27 (første hele uka i juli) ble det kun rapportert om fangst av 10 laks i uka. I ukene 28-30 kom det innslag av smålaks i fangstene, og i disse ukene ble det rapportert om fangst av rundt 20 laks i uka (fig 24).

lešjohka er den mest utpregede storlakselva blant sideelvene i Tanavassdraget. I årets fangst er det beregnet at det er fanget henholdsvis 32, 32 og 59, små-, mellom- og storlaks. Dette gir følgende fordeling: 26-26-48 %.

lešjokgorži/lešjokfossen i slutten av august 2017. Vannstanden var fortsatt høy (foto: Narve S. Johansen)

Goššjohka

Det er rapportert om fangst av 4 laks på til sammen 17 kg i Goššjohka. Dette er en reduksjon siden 2016, og det har vært en kraftig nedgang i fangst av laks der siden 2010. Det ble solgt 5 fiskedøgn for Goššjohka, og all fangst ble rapportert av lokale fiskere. Det er sannsynlig at fiskeaktiviteten i elva har avtatt betydelig i perioden. Da fiskeoppsynet padlet gjennom hele den lakseførende strekningen etter 20. juli traff de ikke en eneste fisker. Vannføringen var ikke ideell for fiske i perioden.

Anárjohka

Det er beregnet at det ble fanget til sammen 639 kg laks i Anárjohka. Av dette er 18 % rapportert til den norske siden. Siden 2006 er det fanget 1 615 – 4 205 kg laks i Anárjohka, og 76-92 % av fangsten har blitt tatt i det finske fisket (fig 23). Fangsten ble altså betydelig redusert, og reduksjonen skjedde både for lokale og tilreisende fiskere. Det er kun den norske fangsten som er spesifisert i størrelseskategorier. I den norske fangsten i Anárjohka er det rapportert om mellom 393 og 31 laks siden 2006. I gjennomsnitt er fordelingen mellom små-, mellom-, og storlaks 61 – 34 - 5 %.

Under en ungfiskregistrering i månedsskifte juli-august ble det dokumentert at det gyter laks også i den øvre norske delen av Anárjohka, men det ble ikke funnet ungfisk av laks helt opp til grensa for lakseførende strekning; Ulvefossen/Gumpegorzi.

6.5 Gjenutsatt laks

Av totalt 5 551 laks fanget på norsk side av Tanavassdraget, er det beregnet at 110 laks med samlet vekt på 349 kg ble gjenutsatt (Tab 13). Det utgjør 2 % av totalantallet av fanget laks, og 3,5 % av laks fanget på stang. Dette er en reduksjon i forhold til de siste årene. Mens gjenutsetningsraten generelt er svært lav i Tanavassdraget, har den vært høy i sideelva Lákšjohka over flere år, også i 2017 (59 %) (tab 13).

Tabell 13: Oversikt over gjenutsatt laks i Tanavassdraget i sesongen 2017. Andelen gjenutsatt laks i hver sone er regnet ut fra totalt antall laks (både stang og garn fiske).

	Totalt		Gjenutsatt laks		Andel gjenutsatt	
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
Anárjohka	31	116	1	14	3 %	12 %
Geaimmejohka	5	10	0	0	0 %	0 %
Goššjohka	4	17	0	0	0 %	0 %
Iesjohka	122	840	2	17	2 %	2 %
Kárášjohka nedenfor Skáidigeacci	111	721	0	0	0 %	0 %
Kárásjohka ovenfor Skáidigeacci	239	1 633	0	0	0 %	0 %
Láksjohka	75	148	44	87	59 %	59 %
Máskejohka	298	1 208	14	57	5 %	5 %
Tana bru til riksgrensen	1 395	7 180	13	51	1 %	1 %
Tanaelva fra riksgrensen til Levajok Fjellstue	1 703	10 239	25	85	1 %	1 %
Tanaelva ovenfor Levajok Fjellstue	238	1 338	3	11	1 %	1 %
Tanamunning til Tana bru	1 293	7 027	6	27	0 %	0 %
Válljohka	34	90	1	1	3 %	1 %
Totalt	5 551	30 567	110	349	2 %	1 %

6.6 Fangst av laksestøing

Det ble rapportert om fangst av 116 laksestøinger i Fortuna software (fig 25). Til tross for at TF vedtok at all støing skulle registreres fra sesong 2016, var det relativt få personer (21) som rapporterte fangst av støinger. Av de rapporterte støingene, ble 82 % fanget med stang. I tillegg har flere gitt uttrykk for at de fikk spesielt mye støing denne sesongen, både med stang og med drivgarn. Én stangfisker som dorget aktivt i Tanaelva meldte om fangst av hele 60 støinger, en annen om 44. Basert på registreringene fra Fortuna ble det fanget flest støinger i uke 25, mens det ble meldt om flest støinger fanget i uke 21 i 2016. Det meste ble fanget i selve Tanaelva, men det ble også registrert fangst av støing i nedre del av Kárášjohka (1) og Máskejohka (4). For orden skyld; all støing som fanges skal settes ut igjen.

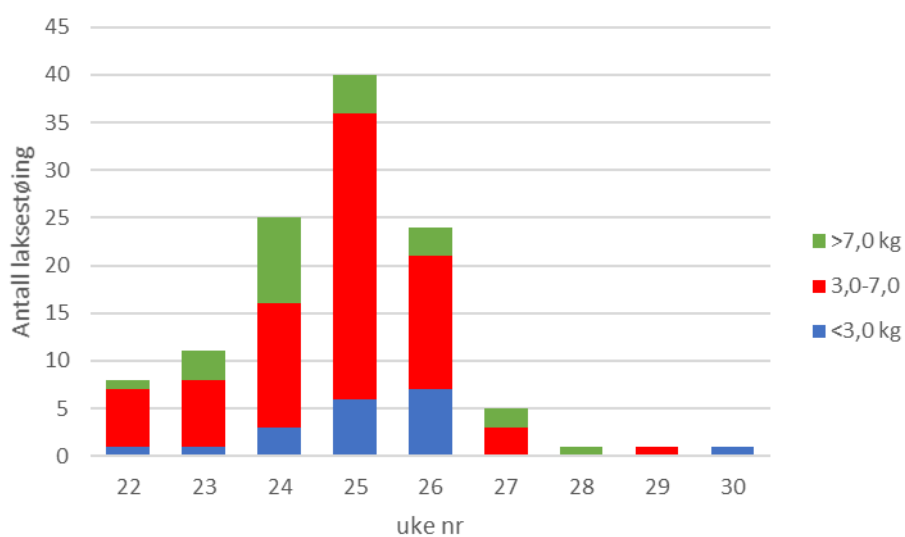

Fig 25: Ukesfordeling av antall laksestøing rapportert til Fortuna software i sesongen 2017; 116 stk totalt. Det er relativt få fiskere som rapporterte fangst av støing, og figuren gjenspeilet ikke det totale antallet støinger fanget i den norske fisket. Figuren indikerer imidlertid hvilke uker det ble fanget mest laks i Tanaelva.

6.7 Fangst av oppdrettslaks

Det ble rapportert om fangst av 4 oppdrettslaks i løpet av sesongen. Alle fire ble fanget på riksgrensestrekningen av Tanaelva (Lákšjohka – Luosnjárguoika) i perioden 19.7-8.8. Tre av fiskene var om lag 2 kg, og den fjerde 3,2 kg. Tre av dem ble fanget på stang, den fjerde på stengsel.

På finsk side har skjellprøveavlesning avslørt fangst av to oppdrettslaks; én på 9,2 kg fanget i Tanaelva og en på 4 kg fanget i øvre del av sideelva Utsjoki.

Øvre norske del av Anárjohka på vei opp til Ulvefossen/Gompegorži (foto: Narve S. Johansen)

7. Fangst av andre arter enn laks

7.1 Norsk fangst av sjøørret og brunørret

Norsk fangst av sjøørret er beregnet å være 1932 fisk på samlet sett 2 139 kg, som gir en gjennomsnittsvekt på 1,1 kilo (fig 26). Den rapporterte fangsten var 1 814 sjøørret og 1 960 kg, resterende er estimert fangst fra fiskere som ikke har levert rapport. Av de rapporterte ørretene ble 63 (3,5 %) gjenutsatt.

Det har vært store svingninger i fangst av sjøørret i perioden 1982-2017 (fig 26). Fra 2006 var det en nedgang i fangsten, fra 3 609 kg i 2006 til et bunnivå med 1 297 kg i 2012. Fangsten har siden økt noe igjen, men vært på samme nivå siden 2014.

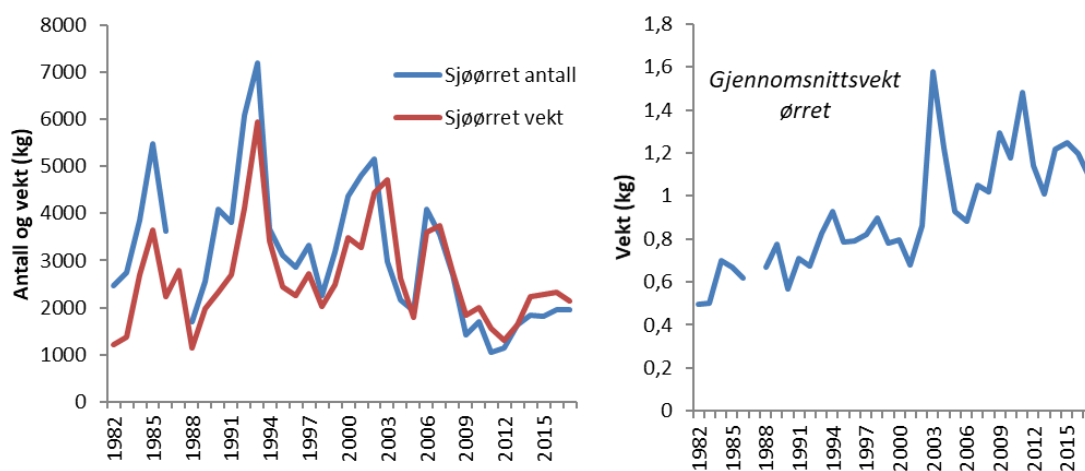

Fig 26: Til venstre; fangst av sjøørret i det norske fisket i Tanavassdraget angitt som antall og vekt (kg) i perioden 1982-2017. Til høyre; gjennomsnittsvekt på ørret fanget i Tanavassdraget i perioden 1982-2017.

Det ble fanget sjøørret i vassdraget gjennom hele sesongen, og rapportert om fangst av 9-360 sjøørreter i uka. Fisket i Tanamunningen startet betydelig tidligere enn de siste årene, allerede 23. juni mot 15. juli tidligere. Den største andelen av sjøørreten ble rapportert til Tanamunningen, til sammen 1487 sjøørreter (82 %). Det ble rapportert mest fangst av sjøørret i ukene 28-31, i størrelsesorden 230-360 sjøørreter (fig 27). Det aller meste av sjøørret som ble fanget i det norske fisket blir fanget på stang (96 %).

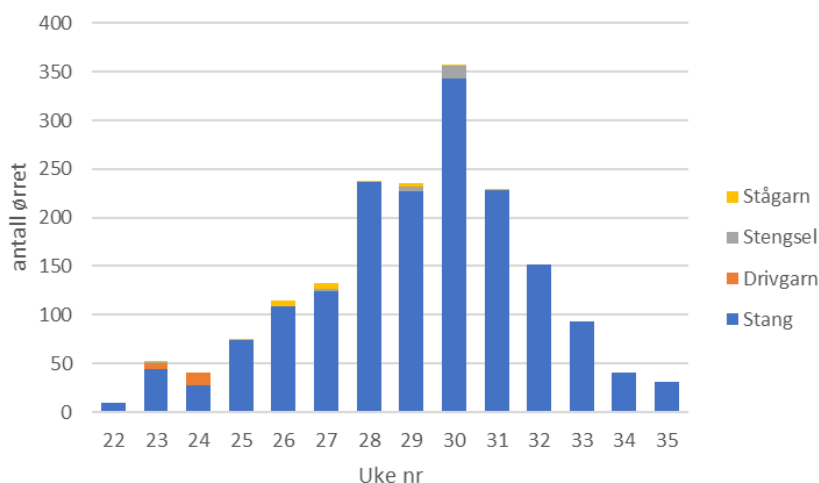

Fig 27: Ukesfordeling av rapportert fangst av sjøørret på norsk side av Tanavassdraget fordelt på ulike fiskeredskaper.

Bilde: Fangst av en flott sjørret på om lag 3 kg ved Kaldbakknes i Tanamunningen (foto: Lilly Ann Klaussen)

TF åpnet for rapportering av brunørret (ferskvannsstasjonær ørret) i 2016, men denne rapporteringen er ikke obligatorisk. Det ble meldt inn 34 brunørreter på til sammen 32,1 kg. Av disse var 23 over halv kiloet og den største var 4,5 kg. 9 av ørretene ble rapportert gjenutsatt. De ble rapportert fanget både i Tanaelva og i ulike sideelver (Tab 14).

Tab 14: Rapportert fangst (avlivet og gjenutsatt) av brunørret, altså ferskvannsstasjonær ørret i ulike deler av vassdraget i sesong 2017.

Soner	Antall	Vekt
Tanaelva nedenfor Tana bru	2	2,2
Tana Bru - Riksgrensen	2	2
Tanaelva, Riksgrensen	2	2,4
Máskejohka	5	7,5
Lákšjohka	10	7,6
Váljohka	1	1
Anárjohka	7	1,2
Karášjohka	5	8,2
Samlet	25	23,7

7.2 Pukkellaks/russerlaks

Det er rapportert om fangst til sammen 965 pikkellaks på norsk side av Tanavassdraget i 2017. Det er ikke tidligere rapportert om tilsvarende mengder pikkellaks i fangstene. Det har blitt rapportert om noe mer fangst av pikkellaks i oddetallsårene enn i partallsårene, og i toppåret 2007 ble det rapportert om fangst av 127 pikkellaks. Det er kjent at det enkelte år på 1960- og 1970- tallet ble fanget tilsvarende, eller større mengder pikkellaks i vassdraget.

Det ble fanget pikkellaks både med stang (16 %) og faststående bruk (84 %). Flest ble fanget i stengsel. En stengselsfisker meldt alene om fangst av 270 pikkellaks, hvorav flere hadde gått seg fast i ledegarn. Det ble fanget flest pikkellaks midt i juli (fig 28).

Det ble meldt om flest pikkellaks fanget i den nedre norske delen av Tanaelva (777), og på grensestrekningen av Tanaelva (177 stykker). Det ble også rapportert om fangst av pikkellaks i sideelvene Máskejohka (6 stykker), Kárášjohka (4 stykker) og Anárjohka (1). På finsk side ble det rapportert om en samlet fangst av 1 914 pikkellaks. Det ble også rapportert om en del fangst i sideelvene. Det ble blant annet på en kort stund dratt opp 18 pikkellaks i sideelva Vetsijoki/Veahčajohka.

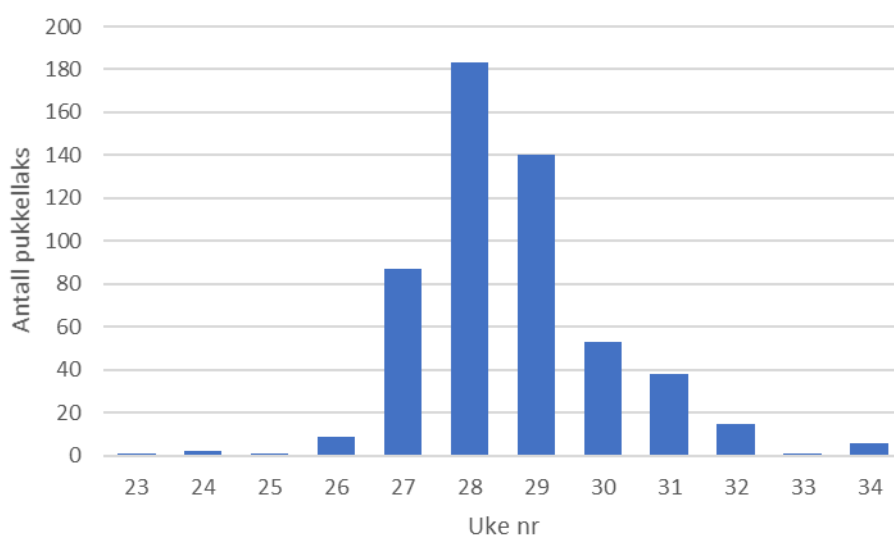

Fig 28: Ukesfordeling av pikkellaks på norsk side av Tanavassdraget. Grunnlaget for figuren er pikkellaks som ble rapportert på ordinær måte i Fortuna (536 stykker). Det ble i tillegg rapportert 429 pikkellaks samlet for hele sesongen.

7.3 Sjørøye og røye

Det ble rapportert om fangst av 9 røyr på norsk side av Tanavassdraget i 2017, hvorav 5 ble rapportert som sjørøyr. Det rapporteres årlig om fangst av en håndfull sjørøyer i Tanavassdraget. Det er imidlertid uvisst om det fortsatt finnes en bestand av sjørøye i Tanavassdraget. Det skal tidligere ha blitt fanget en god del røye i notfiske i nedre del av Tanaelva utover høsten (Muladal 2007), og det er kjent at det var stor røye å få i en del mindre sideelver i nedre del av vassdraget. Flere av sideelvene drenerer fra innsjøer med gode røyebestander, og det er registrert ungfisk av røye i enkelte sidebekker til Tanaelva (se f. eks Johansen 2013).

Naboelva til Tanavassdraget, Julelva som munner ut i Austetana, har fortsatt en bestand av sjørøye (Halvorsen og Aalerud 2011). Det er dessuten betydelige bestander av sjørøyer i flere vassdrag lenger ut i Tanafjorden.

7.4 Ferskvannsstasjonære fiskearter

TF tilrettela for første gang for rapportering av fangst av innlandsfiskearter som harr, abbor, sik og gjedde. Rapporteringen av disse artene er frivillig, og de rapporterte fangstene gjenspeiler ikke de faktiske fangstene.

Det ble rapportert om fangst av 47 gjedder på til sammen 99,4 kg. Flere fiskere opplyste om at de fanget gjedder på steder de ellers ikke gjør det. Det ble f. eks registrert 7 gjedder på stengsel, noe som fiskerne opplyste at var uvanlig. Det er en generell oppfatning blant mange fiskere om at gjedda er mer utbredt enn tidligere. Årsaken til fangsten på nye plasser i 2017 kan imidlertid skyldes den spesielt høye sommervannføringa (tab 15).

Det ble registrert fangst av til sammen 182 harr på til sammen 95,3 kg, hvorav 58 ble gjenutsatt. Det er kjent at det i enkelte sideelver og enkelte strekninger av selve Tanaelva er svært lett å få harr (tab 15).

Tabell 15: Registrert fangst (vekt i kg og antall) av ferskvannsstasjonære arter i Tanavassdraget fordelt på sonene i Tanaelva og de ulike sideelvene.

	Gjedde		Harr		Abbor	
	Antall	Vekt	Antall	Vekt	Antall	Vekt
Tanamunningen - Tana bru	6	18	5	2,9	0	0
Tana bru - Riksgrensen	9	14,6	6	4,8	0	0
Riksgrensen opp til Borsejohka	8	22	52	32,2	0	0
Riksgrense over Borsejohka	0	0	61	31,9	0	0
Máskejohka/Masjok	5	11,3	2	0,8	0	0
Luovvtejohka/Luftjok	0	0	20	8,4	0	0
Válgjohka	1	0,8	6	2,7	0	0
Kárášjohka nedenfor Skáidigeačči	0	0	2	0,4	0	0
Kárášjohka over Skáidigeačči	0	0	2	0,5	0	0
Geaimmejohka	0	0	1	0,5	0	0
Iešjohka med sideelver	11	20,7	7	3,2	0	0
Anárjohka og Skieččanjohka	7	10	18	7	1	0,6
Samlet	47	99,4	181	94,7	1	0,6

8. Fangståret 2017

Laksefangsten

I sesongen 2017 ble det fanget mindre laks i Tanavassdraget enn det noen gang tidligere er registrert. Det er beregnet samlet fangst i vassdraget siden 1972. Totalt ble 61 tonn fanget mot gjennomsnittlig 123,6 tonn i hele perioden, og 86,8 tonn de siste 10 år. Det er flere årsaker til at fangsten var såpass redusert i år. For det første var 2017 det første året med ny overenskomst og betydelig strengere regulering av alt fiske. Særlig deler av garnfisket og turistfisket var betydelig regulert. Videre var sesongen helt eksepsjonell med tanke på vannføring. Betegnelsen flere av fiskerne gav, var at det var vårflom gjennom hele sesongen.

Før sesongen var det stor interesse for hvordan de nye reguleringene kom til å slå ut på fangsten for de ulike fiskergruppene. Fasiten etter 2017 gir neppe et godt bilde for hvordan de kommende sesongene blir. Vannføringen satte et for stort preg på sesongen til at den kan sammenlignes med de foregående årene, og trolig også med de kommende sesongene. Fangstfordelingen gikk i retning av at en større andel av laksen ble fanget på stang. Det var betydelig reduksjon i fangsten til både stangfiskerne og garnfiskerne, men de eksepsjonelle fiskeforholdene bidro til at garnfangsten ble mest redusert.

Særlig stengselsfisket var lite effektivt i år. En del fiskere fikk ikke passelig vannføring på stangselsplassen sin i løpet av hele sesongen. Andre opplevde greie fiskeforhold bare i korte perioder. Stengselsfangsten ble dermed dramatisk redusert både på norsk side, og særlig på finsk side. Stengselsfisket er regnet som det eldste og mest tradisjonsrike fisket som fortsatt utøves i vassdraget, og man forsøkte å skåne fisket i den nye fiskereguleringen. Antall faststående bruk ble redusert fra to til et for hver rettighetshaver før sesongen. Enkelte av de mest aktive stengselsfiskerne ga tilbakemelding på at dette var spesielt vanskelig i en sesong som i år, når det var behov for å søke etter nye, alternative fiskeplasser. Augustfisket med faststående bruk ble også tatt bort i den nye overenskomsten. Den mest aktive sesongen for stengselsfisket har normalt vært over i august, men i denne sesongen fikk en del fiskere høvelig vannstand først da. Augustfisket kunne dermed ha gitt fiskemulighet for dem som ikke fikk høvelige forhold tidligere i sesongen.

Drivgarnsfangsten ble også betydelig redusert, særlig i forhold til 2016 som var den beste sesongen på flere år. Drivgarnsfisket ble redusert fra 12 til 4 døgn, fra fire uker med tre døgn hver uke til to uker med to døgn i uka. Det er normalt en god sammenheng mellom tidspunkt for isgang og størrelsen på drivgarnsfangsten (Niemelä mfl. 2009). I år som 2017, med sein isgang, får man høy vannstand i drivgarnsfisket, og dermed totalt sett en liten fangst. I år som 2016 med tidlig isgang er det større sjanse for å få gode fiskeforhold, og dermed større sjanse for gode fangster samlet sett. Rettighetshaverne er delt inn i fiskesoner. Det er stor forskjell på hvor godt egnet de ulike sonene er for drivgarnsfiske. Enkelte er best på relativt høy vannstand, og andre er best på lav vannstand. Reguleringen med bortfallet av de to første ukene hadde ikke noe å si denne sesongen, siden våren kom så seint. Reduksjonen fra tre til to døgn i uka førte imidlertid trolig til en reell reduksjon i drivgarnsfangsten, også i 2017.

Også stågarnsfangsten ble redusert samlet sett, men i motsetning til stengsels- og drivgarnsfangsten fikk man ikke en ny bunnotering. Dette er til tross for at stågarnsfisket ble kraftigere regulert enn stengselsfisket. Gjennom det meste av sesongen er det nå kun to fiskedager i uka mot tre tidligere,

og reduksjonen fra to til et faststående bruk påvirker en del stångarnsfiskere som tidligere benyttet to garn. Det er stor variasjon på den ideelle vannføringen på de ulike stångarnsplassene. En god del av plassene krever sommervannstand, mens andre lokaliteter er såkalte flomplasser som kun fungerer når det er høy vannføring.

Turistfisket på grensa har siden 2005 tatt mellom 30 og 40 % av fangsten i vassdraget (Anon 2016). I 2016 stod de for 29 % av fangsten (Johansen 2018), mens de i 2017 stod for 39 % av fangsten. Til tross for mer enn en halvering av antall solgte fiskedøgn til tilreisende fiskere totalt sett, var fangstandelen til turistene fortsatt høy. En årsak var den svake fangsten i garnfisket. Effektiviteten i turistfisket var også langt over gjennomsnittet for perioden 1980-2016. Fangst pr fiskedøgn målt i kilo laks pr døgn var henholdsvis 1,4 og 1,5 for fiskere som kjøpte kort på finsk og norsk side, mot gjennomsnittlig 0,9 kg pr fiskedøgn i hele perioden (Erkinaro 2017). Særlig dorgefisket fra båt var bra. Oppsynet meldte gjennom flere perioder av sesongen om gode fangster, og fisket fra båt tok både mer og gjennomsnittlig større laks enn strandfiskerne, henholdsvis 1,97 og 0,67 kg pr. fiskedøgn for båtfiskere og strandfiskere.

Fangsten til de lokale stangfiskerne ble også redusert. Dette er til tross for at det i sesongen ble meldt om spesielt godt dorgefiske i Tanaelva, både i nedre norske del og på riksgrensen. Det var særlig mengden storlaks som vakte oppsikt. Fisket i sideelvene var på den andre siden vanskelig på grunn av vannstanden. Det ble særlig beskrevet oppe fra lešjohka, hvor fiskerne måtte stå inne i krattet for å fiske. Enkelte fiskere opplevde likevel gode fangster blant annet i Máskejohka. Fiskeaktiviteten var mindre i de sideelvene som normalt blir mest besøkt.

Fordeelingen av fangst mellom Norge og Finland ble endret i retningen av at mer fangst ble tatt i det norske fisket, fra gjennomsnittlig 45 % i perioden 2004-2016 til 50 % i 2017. Det er beregnet at om lag 2/3 av produksjonspotensialet er på norsk side av vassdraget, og et mål i forhandlingene om en ny avtale om fiske i vassdraget var at fangstfordelingen i vassdraget + sjølaksefisket skulle gjenspeile dette forholdet. Ettersom det ble satt et tak på tilgjengelige fiskedøgn på grensen, og at kvoten ble delt likt mellom begge land, var dreiningen i fangstfordelingen forventet. Denne sesongen klarte man å selge knapt halve kvota på norsk side, og dersom en større del av kvota blir solgt de kommende årene, kan man anta at det norske fisket vil ta en større andel av fangsten i de kommende år.

Selv om det var en reduksjon i fangsten totalt sett, var det en liten økning av fangst av storlaks i det norske fisket, og man må tilbake til 2008 for å finne et år det ble tatt mer storlaks på norsk side. Sesongen ble omtalt som et særlig godt storlakseår av flere fiskere; både ganfiskere og stangfiskere. Spesielt fangst av de aller største laksene var god, med rapportert fangst av 24 laks over 20 kg. Det var en reduksjon i fangst av både små- og mellomlaks, og det er aldri registrert mindre fangst av smålaks tidligere (i perioden etter 1972). Dette er delvis en effekt av fangstforholdene. Stengselfisket fanger normalt mye smålaks, og det var spesielt vanskelige forhold for stengselfisket. Det samme gjelder særlig stangfisket i en del sideelver, hvor det også var svært vanskelig å fiske i sesongen på grunn av vannføringen.

Det drives videoovervåkingen av lakseoppgangen til sideelvene Utsjoki og Lákšjohka. Dette er sidevassdraget som har bestander som er preget av mye smålaks. Selv om vannføringen førte til mindre sikre data i forhold til tidligere år, bekreftet tellingen at oppgangen av smålaks var liten (Anon. 2018). Oppgangen var også sein, noe som var ventet etter sein isgang og vårflo. Det blir årlig gjennomført drivtelling av gytebestandene i tre mindre finske sideelver som normalt har hatt typiske smålaksbestander; Akujoki, Nilijoki og øvre Polmakelv. Disse tellingene bekrefter at 2017 var

en svak sesong for smålaksen, mens det var et relativt godt innslag av mellomlaks (Anon. 2018). To gytefisketellinger som ble gjennomført i de norske sideelvene Báišjohka og Sommerelva i regi av TF, viste det samme; lavt antall laks totalt, men godt innslag av større laks (egen upubliserte data).

Vinterstøinger

Det skal ha vært særlig mange laksestøinger å få i sesongen 2017. Fangsten av støinger er både avhengig av hvor mye laks som stod igjen på elva etter fangst og gytinga sesongen før, og hvordan vårsesongen er. Tidspunktet for utvandringen av støingene har sammenheng med isgangen og vårfloppen, og økning i vanntemperaturen bidrar til å sette i gang utvandring. Hovedutvandringen foregår gjerne konsentrert over et par uker, og ved et prøvefiske med stang i kulper i Tanaelva (1990-94 og 1998-2002) ble 82 % av støingene fanget før 15. juni (Niemelä mfl. 2011). De innførte reglene foran sesongen, med sesongstart 1. juni, og ikke 20. mai som tidligere, vil beskytte utvandringen av støinger enkelte år. I sesonger som denne, med sein isgang, vil imidlertid støingene vandre ut senere. Basert på den rapporterte fangsten ble det fanget flest støing i med stang uka etter at drivgarnsfisket var over. Det var mye støing på elva gjennom hele drivgarnstida, og mange fiskere måtte også løsne støinger fra drivgarnene. Enkelte fortalte at de var plaget med så mye støinger at de periodevis ikke fikk fisket effektivt etter den nygåtte laksen.

Vinterstøingen er svært viktig å ta vare på siden dette er laks som kan returnere til vassdraget for å gyte både en, to og ved spesielle tilfeller tre ganger til. De kalles da flergangsgytere. Siden det er snakk om stor laks (stor- og mellomlaks), vil hver og en av dem gi viktige bidrag til gytingen. Erfaringene fra Tana viser at flergangsgyterne kan være en viktig buffer for bestanden i de sesongene det har vært lav sjøoverlevelse for større førstegangsgytende laks (Niemelä mfl. 2011b).

Det meste av utgytt laks vandrer trolig ut som vinterstøing våren etter at de har gytt (Niemelä mfl. 2011a). Flest kommer tilbake etter å ha vært et år til havs. Det vil si at man har et berettiget håp om at det kommer bra med flergangsgytende laks opp i Tanavassdraget i 2018, etter erfaringen med mye støing på elva i 2017.

Basert på erfaringene fra 2016 er det trolig reelt at det stod relativt mye støing på elva vinteren 2016/17. Fisket utover sommeren i 2016 var vanskelig siden vannføringen var relativt høy og varierende da. Beskatningen var trolig noe lavere enn i et gjennomsnittså. Samtidig viser overvåkingen at oppgangen av mellom-, og trolig stolaks, var relativt bra. Gytebestanden var trolig noe større enn de seneste årene i deler av vassdraget, og det kan ha vært mye laks som stod på elva over vinteren.

Selv om TF i 2016 vedtok at all fangst av vinterstøing skal registreres, er det fortsatt kun et fåtall av fiskerne som rapporterer sin fangst av støinger. Kunnskap om mengde støing som fanges på våren kan ikke benyttes i bestandsovervåkingen av laksebestandene, men kan gi en indikasjon på hvor stor gytebestanden var i det foregående året. I tillegg vil informasjonen kunne være av faglig interesse, blant annet for å beskrive utvandringstidspunkt. Ved bedre informasjon til fiskerne kan man trolig i fremtiden få å få inn rapport om den reelle fangsten av støinger.

Sjøørretfangst

Det var knyttet spenning til om fangsten av sjøørret kom til å øke betydelig i 2017 siden fisketiden for munningssonen (Tanamunningen-Langnes) ble utvidet. Sesongen varte nå fra 23. juni til 31. august mot 15. juli til 31. august tidligere. Det aller meste av sjøørreten som fanges i det norske fisket fanges her, og det aller meste av fisket som retter seg spesifikt mot sjøørreten foregår også her. Det har

vært kjent at det meste av sjøørreten overvintrer oppe i vassdraget, og at mye av ørreten vandrer ned til munningen tidlig i sesongen, i slutten av mai og i begynnelsen av juni (Kanniainen mfl. 2014). Sjøørret har under den gamle fisketiden vært fiskbar i munningsområdet i halvannen måned før fiskestart. Også ifølge den nye fisketiden vil mye av ørreten normalt ha vært noen uker i munningen før fisket tar til.

Fangsten av ørret har tidligere svingt mye mellom årene, og den norske fangsten var oppe i 6 tonn det beste året tidlig på 1990-tallet. Etter en bunnotering i 2011-12, har den norske fangsten holdt seg stabilt på rundt 2 tonn de siste årene. Dette ble også fasit for 2017. Basert på intervju av lokale fiskere, fremstår fangststatistikken for sjøørret som mindre nøyaktig enn statistikken for laks. Enkelte opplyste at de ikke alltid hadde gitt opp fangsten, og flere hadde inntrykk av at andre sluntret unna. Man kan derfor stille spørsmål til om fangststatistikken er egnet til å beskrive bestandsstatusen til sjøørreten.

Det er i dag ingen overvåking i vassdraget som rettes spesifikt mot sjøørretbestanden, og bestandsutviklingen er langt på vei ukjent. Da vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) skulle vurdere bestandsutviklingen måtte de legge fangststatistikken til grunn (Anon. 2015b). Regelendringene i vassdraget ble da ikke vurdert til å være betydelige, og det ble konkludert at den minkende fangsten ikke kunne tilskrives lavere fiskeinnsatsen. Radiomerkeprosjektet (2011-13) hadde vist at beskatningen av ørret som var på sin gytevandring oppover i vassdraget var høy (Kanniainen mfl. 2014). VRL sin konklusjon var at *«alt tyder derfor på at det totale beskatningstrykket på sjøørret i Tana er høyt, og at denne beskatningen sannsynligvis er høyere enn det bestanden tåler»*. Intervjuene av de lokale fiskere viser imidlertid at det er en gjengs oppfatning at det er mer stor ørret å få både nede i Tanamunningen og oppover i vassdraget sammenlignet med situasjonen for et par tiår siden. Analyser av skjellprøver fra sjøørret indikerer også at det har blitt en større andel flergangsgytende ørret i vassdraget utover 2000-tallet (Niemelä mfl. 2016a).

Under ørretprosjektet (2011-13) ble sjøørret radiomerket, og man kunne følge vandringsmønsteret til ørreten oppe i vassdraget. Resultatene viste at en stor andel av sjøørreter forlater Tanamunningen mer enn et år før den skal gyte i ulike sideelver til Tanaelva, de står oppe i vassdraget en vinter og en sommer før gytingen (Kanniainen mfl. 2014). Fiskere rapporterte om fangst av sjøørret i sideelvene Kárášjohka, Anárjohka, Máskejohka og Válgjohka. Det er da snakk om noen titalls fisk til sammen, noe som har vært typisk de siste årene.

Pukkellaks (russerlaks)

Sesongen 2017 var helt eksepsjonell med tanke på fangst av pukkellaks (russerlaks) i Tanavassdraget så vel som i sjølaksefisket og øvrige elver i øst Finnmark. Det ble også fanget pukkellaks i betydelig antall i elver lenger sør; i Sør-Norge, Frankerriket, De britiske øyer og på Island. Norsk institutt for Naturforskning har fått inn informasjon om at det er fanget pukkellaks i 231 elver bare i Norge (nina.no, 2018). Pukkellaksen er en av 5 arter stillehavslaks, og den har blitt introdusert til våre fiskeområder gjennom et langvarig og omfattende utsettingsprogram i russiske elver.

Utsettingsprogrammet ble drevet i to perioder, først fra 1956-1980, og deretter fra midten av 1980-tallet og frem til 2001. Formålet var å etablere en ny art som kunne beskattes til havs. Frem til 1980-tallet ble det benyttet lakseyngel med opphav fra en sørlig bestand, og det var først da det ble benyttet yngel fra ei elv fra lenger nord, fra midten av 1980-tallet at det lyktes å etablere bestander selvproduserende bestander i Kvitsjøelver, og etter hvert også i elver som munner ut på nordsida av

Kolahalvøya (Niemelä mfl. 2016b). Det er også dokumenterte reproduksjon i enkelte elver i Varangerfjorden (Niemelä mfl. 2016b)

Selv om denne sesongen var eksepsjonell i forhold til de siste årene, skal det ha blitt fanget like mye pukkellaks tidligere, fra 1960 og utover 1970-tallet (Berg (1977) i Niemelä mfl. 2016b). Det var svært store fangster i en rekke elver i Finnmark i enkeltår, men liten fangst i andre år. Det er bedre oversikt over fangsten av pukkellaks siden 2004, og fangsten skal ha vært størst i oddetallsårene på 2000-tallet, med 2007 som toppår med 126 pukkellaks innrapportert fra det norske fisket (Niemelä mfl. 2016). Dette er altså likevel langt fra de 965 pukkellaksene som ble rapportert inn i 2017, og de nærmere 2 900 pukkellaksene som ble rapportert i det norsk-finske fisket. Det er trolig en del underrapportering av pukkellaks, og det er uvisst om rapporteringsandelen var bedre i 2017 enn tidligere. Samlet fangstmengde av laks og sjørørret fra fiskere som ikke rapporterer sin fangst blir beregnet, men tilsvarende blir ikke gjort med den norske fangsten av pukkellaks.

Pukkellaksen skal først og fremst utnytte de nedre delene av vassdragene, og med utgangspunkt i fangster som er rapportert inn fra det norske og det finske fisket siden 2003, ser vi at hovedtrykket av fangsten av Pukkellaks er i selve Tanaelva opp til Levajok fjellstue (Niemelä mfl. 2016b). Det er imidlertid også meldt om fangst i øvre deler av vassdraget, og i 1973 ble det meldt om observasjoner av store mengder pukkellaks nedenfor Iešjokgorži, hele 305 km fra Tanamunningen (Bjerknes 1978). Også i år ble det meldt om fangst av noe pukkellaks i sideelver, som i øvre del av Kárášjohka. En finsk fisker fanget hele 17 pukkellaks i sideelva Vetsijoki i løpet av kort tid. Det passerte mye pukkellaks opp forbi kameraene i Láksjohka. Dette er ei stri elv, og mange av pukkellaksene snudde og returnerte forbi kameraene slik at det ble anslått å være om lag 25 pukkellaks oppe i elva frem til gytinga.

Andre arter

I Tanavassdraget finnes alle de ferskvannsfiskene som har vandret naturlig inn til Finnmark. I tillegg til de vestlige innvandrerne laks, ørret, røye, trepigget stingsild og ål, finnes også de typiske østlige innvandrerne gjedde, sik, harr, abbor, lake, ørekyte og nipigget stingsild. Man mener videre at hvitfinnet steinulke skal ha etablert seg etter at den ble utsatt i sideelva Utsjoki (Pihlaja mfl. 1998). Dessuten finner man den marine (katadrome) skrubba oppover Tanaelva og de nederste sideelvene. Det har tidligere kun vært lagt opp til fangstrapportering av de anadrome artene, laks, sjørørret og sjørøye, og innførte arter som pukkellaks, regnbueørret og oppdrettslaks. Andre arter var tidligere viktige for husholdningene i dalen, men regnes nå som regel bare som bifangst. TF har imidlertid ønsket et fokus på andre arter, blant annet med tanke på mulige påvirkninger på laksebestanden. Det ble åpnet for frivillig rapportering av brunørret (ferskvannsstasjonær ørret) i 2016, mens det i 2017 var åpnet for rapportering av alle ferskvannsartene. Det ble rapportert om fangst av noe gjedde og harr. Lokale fiskere har over lengre tid vist til at det er blitt mer gjedde å få i vassdraget. Sesongen 2017 var spesiell, siden enkelte fiskere meldte om at de for første gang hadde fått gjedde i stengsel. Andre hadde fått gjedde steder de aldri før hadde fått det, f. eks i en del stryk i selve Tanaelva. Dette kan kanskje tilskrives den høye vannføringen, siden fiskere også meldte om at det hadde fisket laks og ørret på litt andre lokaliteter enn normalt. Informasjon om at det er mulig å få gjedda på nye steder i elva, er imidlertid ikke ny. Fiskere har over flere år meldt om fangst av mer gjedde i stryk, og har ment at det er mer gjedde i vassdraget nå enn tidligere. Med fangstrapportering av ferskvannsstasjonære arter kan man i alle fall følge med hvor i vassdraget disse artene fanges, og i hvilke mengder det er snakk om.

9. Litteratur

- Anon. 2012. Status of the river Tana salmon population. Report 1-2012 of the working group on salmon monitoring and research in the Tana river system.
- Anon. 2015. Status of the River Tana Salmon Populations 2015. Report from the Working Group on Salmon Monitoring and Research in the Tana River System.
- Anon. 2015b. Status for norske laksebestander i 2015. Rapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr 8, 300 s.
- Anon. 2016. Status of the River Tana salmon populations 2016. Report of the Working Group on Salmon Monitoring and Research in the Tana River System.
- Anon. 2018. Status of the River Tana/Teno salmon populations in 2017. Report from the Tana Monitoring and Research Group nr 1/2018.
- Bjerknes, V. 1978. Undersøkelse av bestanden i Iešjåkka, Tanavassdraget. Rapport fra fiskerikonsulenten i Finnmark. 29 sider.
- Halvorsen, M., og Aalerud, C. 2011. Julelva, Tana. Fiskebestandene i ei regulert og forbygd elv. Nordnorske ferskvannsbiloger Rapport nr 2011-04. 17 sider
- Johansen, N. S. 2013. Ungfiskundersøkelse i Tanaelvas sideelver, høsten 2013. TF-Rapport 2013-01. 13 sider.
- Johansen, N. S. 2015. Drivtelling i Tanavassdragets sideelver 2015. TF-Rapport 2015-05. 28 sider.
- Johansen, N. S. 2017. Er det anadrom fisk i Tanamunningen vinterstid? TF-Rapport 2017-01. 12 sider.
- Johansen, N. S. 2018. Fangstrapport for Tanavassdraget, sesong 2016. TF-Rapport 2018-01. 59 sider.
- Johnsen, K.-M. 2010. Registrering av stengsel og stågarn i Tanavassdraget i 2010 og 1984. Rapport fra Laksebreveiere i Tanavassdraget nr. 1, 23 sider.
- Kanniainen, T., Orell, P., Erkinaro, J., Kuusela, J., Koskinen, A., Leinonen, V. & Kylmäaho, M. 2014. Meritaimenen vaelluskäyttäytyminen ja levittäytyminen Tenojoen vesistöissä. RKTL työraportteja 17/2014, 39 s.
- Länsmann, M. 1999. Laksens interesse og rett- laksefiskere i Tanaelva og organisering av fiskerett i Finland i 1998. Fisk- og viltrapporter nr 169. 24 sider.
- Länsmann, M. 2012. Tenojoen lohenkalastuksen omistajat – maanomistuksellinen osakkuus Suomen puolella. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (Rktl). 29 sider
- Länsmann, M., Orell, P., Kuusela, J., Kylmäaho, M., Ollila, J., Hantila, J., Koskinen, A., Erkinaro, J., Niemelä, E. 2014. Teno- ja Näätämöjoen lohikantojen seuranta 2013. Finnish Game and Fisheries Research Institute. 29 sider.

Niemelä, E., Hassinen, E., Haantie, J. Länsman, M., Johansen, M. & Johnsen K.M. 2011. Den atlantiske laksen (*Salmo salar*, L.) i Tanavassdraget IV; Vinterstøinger; utvandring til sjøen, bestandsstruktur sammenlignet med førstegangsgytende og flergangsgytende laks. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelinga 1-2011. 44 sider.

Niemelä, E., Hassinen, E., Haantie, J. Länsman, M., Johansen, M. & Johnsen K.M. 2011. Den atlantiske laksen (*Salmo salar*, L.) i Tanavassdraget V; Flergangsgyttere; mengde, oppvandringstid og bestandssammensetning. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelinga 2-2011. 66 sider.

Niemelä, E., Hassinen, E., Muladal, R., Brørs, R., Sandring, S. 2009. Den atlantiske laksen (*Salmo salar*, L.) i Tanavassdraget I; Miljøforholdene i det subarktiske Tanavassdraget og virkningene av dem på laksefisket og laksen. Fylkesmannen i Finnmark, miljøavdelingen. Rapport 5-2009. 47 sider.

Pettersson, L.-E. 2002. Flomberegning for Tanavassdraget (234.Z). Norges vassdrags og energidirektorat. 22 sider.

Niemelä, E., Johansen, N., Zubchenko, A. V., Dempson, J. B., Veselov, A., Ieshko, E. P., Barskaya, Yu., Novokhatskaya, O. V., Shulman, B. S., Länsman, M., Hassinen, E., Kuusela, J., Haantie, J., Kylmäaho, M., Kivilahti, E., Arvola K-M. and Kalske, T.H. (ed.) 2016b. Pink salmon in the Barents region. With special attention to the status in the transboundary rivers Tana and Neiden, rivers in North West Russia and in East Canada. Office of the Finnmark County Governor Department of Environmental Affairs Report 3 – 2016. 137 sider.

Niemelä, E., Länsman, M., Hassinen, E., Kuusela, J., Johansen, N., Johnsen, K.M., Kylmäaho, M., Haantie, J. og Kalske, T. H.(red) 2016a. Sjøørret (*Salmo trutta* L.) i Tanavassdraget – fangst og økologi. Rapport nr 1-2016. Fylkesmannen i Finnmark, miljøavdelingen. 110 sider.

Pettersson, L.-E. 2002. Flomberegning for Tanavassdraget (234.Z). Norges vassdrags og energidirektorat. 22 sider.

Pihlja, O., Julkunen, M., Niemelä, E. & Erkinaro, J. Changes in density of introduced bullhead, *Cottus gobio* L., and its impact on juvenile Atlantic salmon, *Salmo salar* L. densities in a subarctic salmon river in northern Finland. Fisheries Management and Ecology, 4: 189-199.

Solbakk, A. 2016. Buodđu, Utviklingen av garnfisket i Tanavassdraget med vekt på perioden 1984-2015. 24 sider.

Nettsak

Norsk institutt for Naturforskning – NINA. 2018. En gedigen pukkelaksdugnad.
<https://www.nina.no/Aktuelt/Nyhetsartikkel/ArticleId/4430/En-gedigen-pukkellaksdugnad>